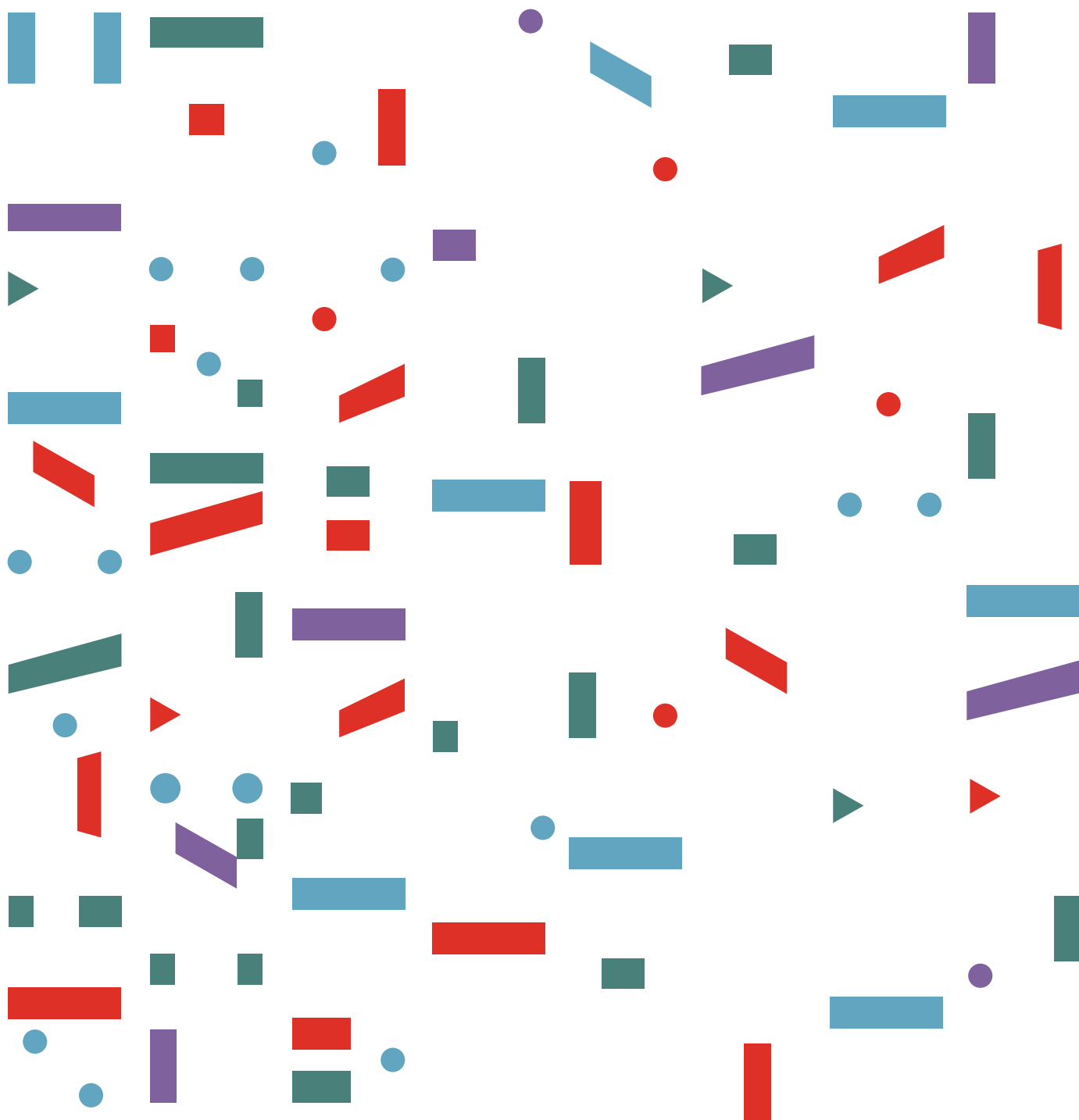

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

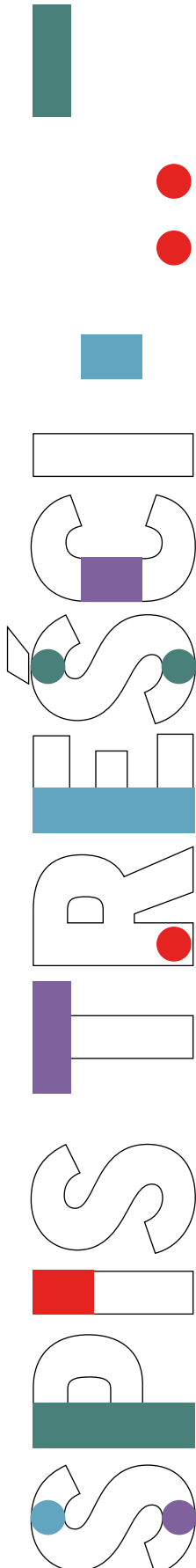
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI UOKiK – ROK 2022

PAPIER 100%
RECYKLING

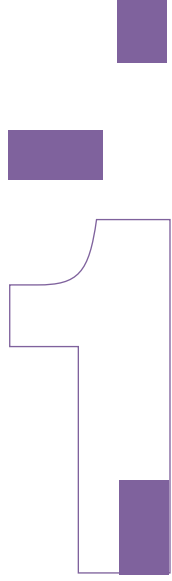
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI UOKIK – ROK 2022

Warszawa 2023

SŁOWO WSTĘPNE / 4

**UOKIK
- KLUCZOWE
INFORMACJE / 6**

**OCHRONA
KONKURENCJI / 10**

1.1
Praktyki ograniczające
konkurencję / 12

1.2
Kontrola koncentracji / 19

1.3
Pomoc publiczna / 24

1.4
Przewaga kontraktowa / 28

1.5
Zatory płatnicze / 32

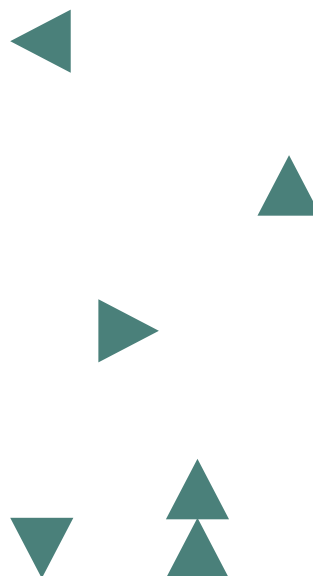
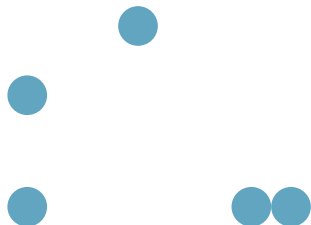
OCHRONA KONSUMENTÓW / 36

- 2.1**
Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów i niedozwolone postanowienia wzorców umów / 38
- 2.2**
Nadzór nad Inspekcją Handlową / 47
- 2.3**
Bezpieczeństwo produktów i nadzór rynku / 52
- 2.4**
Laboratoria / 55
- 2.5**
System pozasądowego rozwiązywania sporów / 56
- 2.6**
Współpraca z rzecznikami konsumentów i organizacjami konsumenckimi / 58
- 2.7**
Europejskie Centrum Konsumenckie / 59

CZĘŚĆ WSPÓLNA / 62

- 3.1**
Badania rynkowe / 64
- 3.2**
Tworzenie regulacji prawnych / 65
- 3.3**
Działalność informacyjno-edukacyjna / 69
- 3.4**
Współpraca międzynarodowa / 75

SŁOWO WSTĘPNE

A portrait of a middle-aged man with short, dark hair, wearing a dark blue suit jacket, a light blue shirt, and a colorful floral tie. He is looking directly at the camera with a slight smile. The background is a blurred office setting with vertical blinds.

Rok 2022 przyniósł nowe wyzwania społeczno-
-ekonomiczne związane z wojną w Ukrainie.
Światowe gospodarki, odbudowujące się
po pandemii COVID-19, dotkliwie odczuły
konsekwencje konfliktu zbrojnego za
naszą wschodnią granicą. W tym trudnym
czasie działaliśmy na rzecz konsumentów
i przedsiębiorców, monitorując rynek
i przeciwdziałając nieuczciwym praktykom. →

Byliśmy zaangażowani w wypracowanie i notyfikację rządowych programów dotyczących udzielania pomocy publicznej związanej ze skutkami wojny. Chroniąc polską gospodarkę, przeciwdziałaliśmy praktykom przyczyniającym się do tworzenia zatorów płatniczych. Zakończyliśmy także prace nad nowelizacją przepisów, które mają zwiększyć efektywność naszych działań w tym obszarze. Ponadto zainicjowaliśmy postępowania w sprawie stosowania przez duże sieci handlowe opłat okołosprzedawczych wobec dostawców produktów rolno-spożywczych. W specjalnym raporcie z badania rynku wskazaliśmy, które praktyki mogą stanowić nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej.

Rok 2022 to również istotne rozstrzygnięcie dotyczące ochrony konkurencji w e-commerce. Prezes UOKiK wydał decyzję w sprawie największej i najpopularniejszej platformy handlowej w Polsce, która faworyzowała swój sklep internetowy kosztem konkurencyjnych sprzedawców korzystających z tej platformy. Sprawa wpisuje się w dyskusowaną na forum międzynarodowym problematykę skutecznej ochrony konkurencji w kontekście rozwoju gospodarki cyfrowej. W 2022 r. obserwowaliśmy też kolejny wzrost liczby spraw z zakresu kontroli fuzji i przejęć, analizowanych przez Urząd pod kątem wpływu tych transakcji na rynek.

W obliczu niepewnej i zmiennej rzeczywistości, zintensyfikowaliśmy nasze działania wobec sektora finansowego. Oprócz kontynuacji dotychczasowych postępowań, odpowiadaliśmy na nowe zagrożenia. Reagowaliśmy na skargi konsumentów dotyczące rozpatrywania przez banki spraw związanych z nieautoryzowanymi transakcjami. Interwencjom na rynku towarzyszyła ogólnopolska kampania społeczna ostrzegająca przed próbami wyłudzenia danych i kradzieży pieniędzy z kont. Ponadto nasze działania wobec banków pozwoliły na wyeliminowanie praktyk mogących utrudniać korzystanie z rządowych rozwiązań dla kredytobiorców.

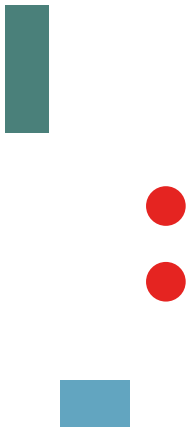
Obszarem wiodącym 2022 r. była także ochrona konsumentów w sieci. Zakończyliśmy prace związane z przygotowaniem przepisów prawnych zwiększających przejrzystość zakupów online oraz podjęliśmy działania wobec przedsiębiorców zamieszczających fałszywe opinie o produktach i usługach. Co ważne, znacząco zmieniliśmy dynamicznie rosnący segment rynku reklamowego – influencer marketing. Kwestionowaliśmy również praktyki przedsiębiorców branży handlu elektronicznego, którzy coraz częściej wykorzystują wiedzę na temat zachowań konsumenckich do nieuczciwego wpływania na decyzje zakupowe (tzw. *dark patterns*).

Nasze projekty edukacyjne zostały docenione przez Radę Edukacji Finansowej – za symulator oszustw w sieci i wpływ na rozwój kompetencji finansowych polskiego społeczeństwa, a także przez internautów – za kampanię #OznaczamReklamy otrzymaliśmy nagrodę NOIZZ Zmiany 2022 w kategorii online. Jak co roku we współpracy z Inspekcją Handlową prowadziliśmy liczne kontrole przedsiębiorców, produktów i usług. Po raz kolejny znaleźliśmy się w gronie liderów unijnego systemu szybkiej wymiany informacji o niebezpiecznych produktach nieżywnościowych (*Safety Gate/RAPEX*).

Wspomniane działania to jedynie fragment aktywności UOKiK w celu zapewnienia odpowiednich warunków dla funkcjonowania polskiej gospodarki – ochrony konkurencji, a także ochrony interesów i bezpieczeństwa konsumentów. Po więcej informacji serdecznie zapraszam Państwa do lektury rocznego sprawozdania.

Tomasz Chróstny
Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

KLUCZOWE INFORMACJE

KIM JESTEŚMY?

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest centralnym organem administracji rządowej odpowiedzialnym za kształtowanie i realizację polityki ochrony konkurencji i konsumentów w Polsce¹.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zapewnia realizację zadań organu. Działalność instytucji finansowana jest z budżetu państwa.

Misją Urzędu jest podnoszenie poziomu dobrobytu konsumentów poprzez skuteczną ochronę ich interesów oraz wspieranie rozwoju konkurencji, z poszanowaniem zasad otwartości i dialogu w relacjach z uczestnikami rynku.

CO ROBIMY?

Zadania Prezesa UOKiK koncentrują się na zapewnieniu odpowiednich warunków dla funkcjonowania konkurencji, a także ochronie interesów i bezpieczeństwa konsumentów.

KIEROWNICTWO

Prezes UOKiK: Tomasz Chróstny
(funkcję pełni od 27 stycznia 2020 r.)

Dyrektor Generalny: Katarzyna Prus-Stachyra
(funkcję pełni od 1 września 2020 r.)

¹ Zagadnienia ustrojowe zostały uregulowane w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą okik”.

Obszary działania Prezesa UOKiK

Ochrona Konkurencji

- zwalczanie antykonkurencyjnych praktyk stosowanych przez przedsiębiorców (niedozwolonych porozumień oraz nadużywania pozycji dominującej)
- kontrola koncentracji przedsiębiorców
- monitorowanie pomocy publicznej udzielanej przez państwo
- eliminowanie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową
- przeciwdziałanie zatorom płatniczym (nadmiernemu opóźnieniu się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych w transakcjach handlowych)

Ochrona Konsumentów

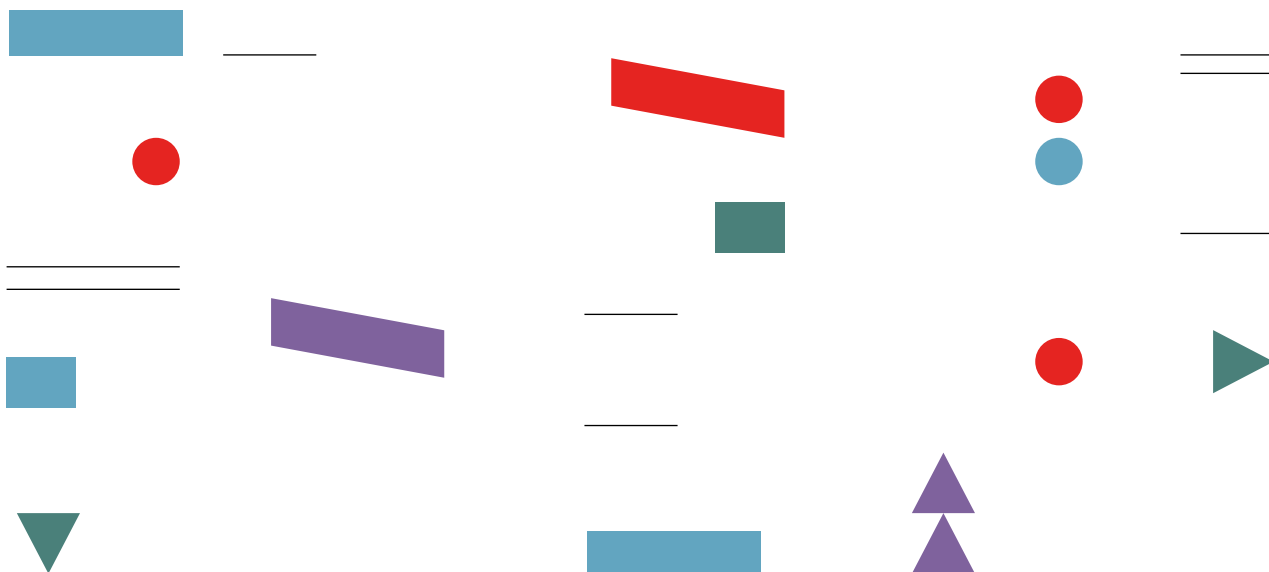
- eliminowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i niedozwolonych postanowień wzorców umów
- nadzór nad Inspekcją Handlową
- nadzór rynku oraz zapewnianie bezpieczeństwa produktów nieżywnościowych
- monitorowanie systemu polubownego rozwiązywania sporów konsumenckich
- finansowanie poradnictwa dla konsumentów w ramach infolinii i e-porad
- poradnictwo w sprawach transgranicznych świadczone przez Europejskie Centrum Konsumenckie

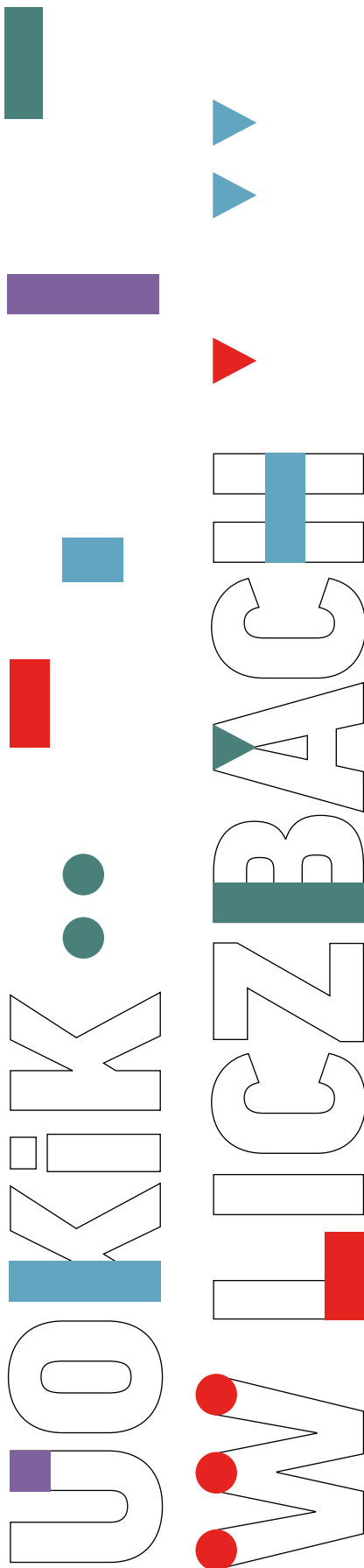
Badania Rynkowe

Tworzenie Regulacji Prawnych

Działalność Informacyjno-Edukacyjna

Współpraca Międzynarodowa

BUDŻET: 125,5 mln zł²

DECYZJE: 953

w tym:

376 w obszarze ochrony konkurencji

577 w obszarze ochrony konsumentów

KARY PIENIĘŻNE: 428,4 mln zł

natożone przez Prezesa UOKiK

w tym:

ponad **241 mln zł** za praktyki ograniczające konkurencję

ponad **80 mln zł** za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów

22,1 mln zł w związku z uznaniem postanowień wzorca umowy za niedozwolone

70,9 mln zł za nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej

10,9 mln zł za generowanie zatorów płatniczych

774,5 tys. zł za naruszenia w związku z ustawą o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku

380 tys. zł w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

944 tys. zł za nieudzielenie informacji / udzielenie nieprawdziwych / wprowadzających w błąd informacji

700 tys. zł za brak współdziałania w toku kontroli / przeszukania

60,1 tys. zł za niewykonanie / zwłokę w wykonaniu decyzji

460 tys. zł na osoby zarządzające

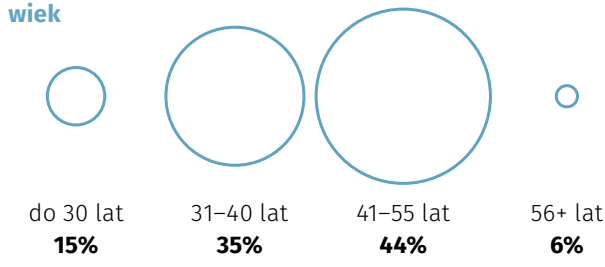
KARY PIENIĘŻNE: 117,9 mln zł³

wpłacone przez przedsiębiorców

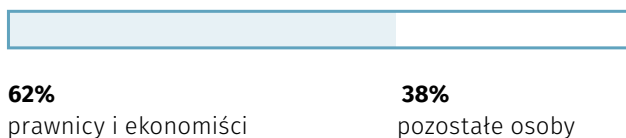
STRUKTURA ZATRUDNIENIA⁴

liczba pracowników: 604

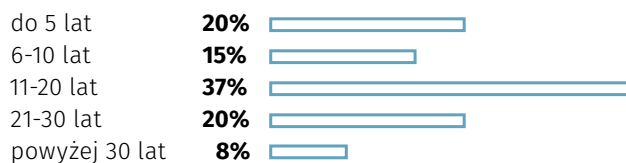
wiek

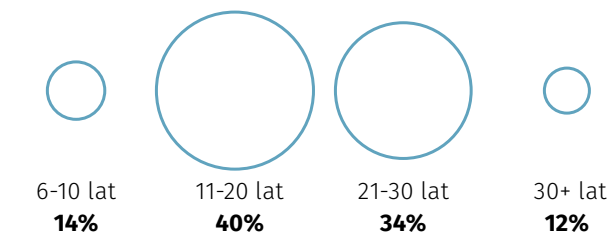
wykształcenie

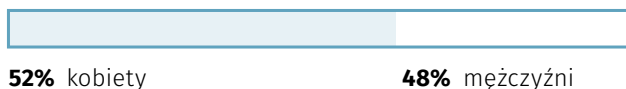
staż pracy ogółem

staż pracy – stanowiska wyższe⁵

płeć – stanowiska wyższe

STRUKTURA ORGANIZACYJNA⁶

Biura

Biuro Prezesa
Biuro Współpracy Międzynarodowej
Biuro Kadr, Szkolenia i Organizacji
Biuro Finansowe
Biuro Administracyjne
Biuro Informatyki i Ochrony

Departamenty

Departament Ochrony Konkurencji
Departament Przeciwdziałania Zmowom Przetargowym
Departament Kontroli Koncentracji
Departament Monitorowania Pomocy Publicznej
Departament Przewagi Kontraktowej
Departament Postępowañ w Sprawach Zatorów Płatniczych
Departament Wsparcia Postępowañ w Sprawach Zatorów Płatniczych
Departament Rozwoju Analiz
Departament Ochrony Zbiorowych Interesów Konsumentów
Departament Inspekcji Handlowej
Departament Nadzoru Rynku
Departament Laboratoriów
Departament Analiz Rynku
Departament Prawny
Departament Komunikacji

Delegatury

Delegatura w Bydgoszczy
Delegatura w Gdańsku
Delegatura w Katowicach
Delegatura w Krakowie
Delegatura w Lublinie
Delegatura w Łodzi
Delegatura w Poznaniu
Delegatura we Wrocławiu

² Budżet zrealizowany w 2022 r.

³ Kary wynikające z prawomocnych decyzji Prezesa UOKiK, wydanych również przed 2022 r.

⁴ Stan na 31 grudnia 2022 r.

⁵ Dyrektorzy i zastępcy dyrektorów.

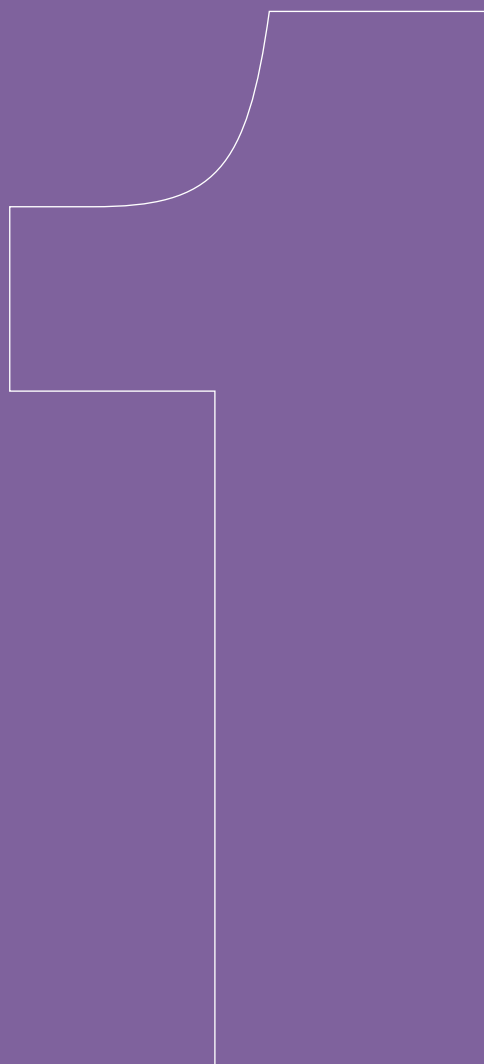
⁶ Stan na 31 grudnia 2022 r.

OCHRONA KONKURENCJI

1.1
Praktyki ograniczające
konkurencję

1.2
Kontrola koncentracji

1.3
Pomoc publiczna

1.4

Przewaga kontraktowa

1.5

Zatory płatnicze

1.1 PRAKTYKI OGRANICZAJĄCE KONKURENCJĘ

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ma za zadanie skutecznie reagować na praktyki przedsiębiorców, które naruszają reguły konkurencji oraz działać na rzecz rozwiązań służących zwiększeniu uczciwej rywalizacji na rynku. Wolna i skuteczna konkurencja pozytywnie wpływa na wzrost efektywności gospodarki oraz jest w interesie przedsiębiorców i konsumentów.

Do praktyk ograniczających konkurencję zalicza się antykonkurencyjne porozumienia oraz nadużywanie pozycji dominującej. Prawo zakazuje przedsiębiorcom dokonywania jakichkolwiek uzgodnień, których celem lub skutkiem jest eliminowanie, ograniczenie lub zniekształcenie konkurencji. Niedozwolone porozumienia mogą w szczególności polegać na wspólnym ustalaniu cen (zmowa cenowa), uzgadnianiu warunków ofert w przetargach (zmowa przetargowa), podziale rynku ze względu na terytorium, towary lub grupy klientów lub wymianie poufnych informacji. Porozumienia niezgodne z regułami konkurencji mogą dotyczyć zarówno konkurentów, jak i przedsiębiorców działających na różnych szczeblach obrotu. Z kolei nadużywanie pozycji dominującej to zachowanie podmiotu posiadającego znaczną siłę rynkową, która umożliwia mu podejmowanie działań niezależnie od konkurentów, kontrahentów i konsumentów oraz prowadzi do zakłócenia konkurencji na rynku. Może polegać np. na narzucaniu nieuczciwych cen, eliminowaniu konkurentów lub blokowaniu wejścia na rynek nowym podmiotom.

W celu eliminowania praktyk ograniczających konkurencję Prezes UOKiK prowadzi postępowania administracyjne. W przypadku podejrzenia, że mogło dojść do naruszenia przepisów antymonopolowych, wszczynane jest postępowanie wyjaśniające. Jest ono prowadzone w sprawie, a nie przeciwko konkretnemu podmiotowi. Jeśli zebrany materiał dowodowy potwierdzi podejrzenia Urzędu, jego rezultatem może być wszczęcie postępowania antymonopolowego

w sprawie praktyk ograniczających konkurencję i przedstawienie zarzutów konkretnemu przedsiębiorcy, a w określonych przypadkach również osobie lub osobom zarządzającym. Przed wydaniem decyzji Prezes UOKiK może przedstawić stronie postępowania szczegółowe uzasadnienie zarzutów i umożliwić jej odniesienie się do ustaleń Urzędu.

Postępowanie może zakończyć się nakazem zaniechania niedozwolonych działań oraz nałożeniem na przedsiębiorcę kary finansowej. Prawo ochrony konkurencji przewiduje również 2 rozwiązania o charakterze ugodowym – dobrowolne poddanie się karze oraz wydanie przez Prezesa UOKiK decyzji zobowiązującej przedsiębiorcę do określonych działań. Szansę obniżenia, a niekiedy uniknięcia kary finansowej, daje również program łagodzenia kar (*leniency*). Może z niego skorzystać przedsiębiorca uczestniczący w nielegalnym porozumieniu oraz osoby zarządzające odpowiedzialne za zmwę. Warunkiem jest podjęcie współpracy z Prezesem UOKiK w charakterze „świadka koronnego” oraz dostarczenie dowodów lub informacji dotyczących istnienia niedozwolonych uzgodnień.

W ramach postępowań lub poza prowadzonymi działaniami, Prezes UOKiK może wezwać przedsiębiorcę do przedstawienia wyjaśnień, zmiany lub zaprzestania nieuczciwych działań – są to tzw. wystąpienia miękkie. Ponadto, w celu

**JAK ZGŁOSIĆ DO UOKiK naruszenie prawa konkurencji?
Jakie informacje są pomocne?**

Więcej w serwisie:
konkurencja.uokik.gov.pl

zebrania informacji mogących służyć jako dowód w sprawie, Urząd prowadzi kontrole i przeszukania u przedsiębiorców.

UOKiK dywersyfikuje źródła pozyskiwania informacji i sposoby wykrywania naruszeń. Monitoruje rynek pod kątem praktyk ograniczających konkurencję oraz analizuje

sygnały uzyskane bezpośrednio od konsumentów i przedsiębiorców. Naruszenia prawa konkurencji można zgłosić do Urzędu pisemnie (e-mail, formalne zawiadomienie), telefonicznie lub anonimowo za pośrednictwem platformy dla sygnalistów.

NOWE POSTĘPOWANIA z zakresu ochrony konkurencji w 2022 r.

24

wyjaśniające

4

w sprawie nałożenia kary⁷

7

wszczętych w związku z podejrzeniem naruszenia art. 101 i 102 TFUE:

2 wyjaśniające
5 antymonopolowych

18

dotyczących **zmów przetargowych**:
13 wyjaśniających
5 antymonopolowych

11

postępowań antymonopolowych⁸

w sprawach praktyk ograniczających konkurencję, w tym:

7 dotyczących porozumień horyzontalnych
4 dotyczące porozumień wertykalnych

DECYZJE z zakresu ochrony konkurencji wydane w 2022 r.

8

decyzji w sprawach praktyk ograniczających konkurencję, w tym:

6

dotyczących porozumień horyzontalnych

1

dotycząca porozumień wertykalnych

1

w sprawie nadużywania pozycji dominującej

8

nakładających na przedsiębiorcę karę finansową (36 kar finansowych o łącznej wysokości ponad 241 mln zł)⁹

2

decyzje w sprawie nałożenia kary¹⁰

7 Postępowania w sprawie nałożenia kary za niewykonanie lub zwłokę w wykonaniu decyzji, za nieudzielenie Prezesowi UOKiK żądanych informacji lub udzielenie informacji nieprawdziwych bądź wprowadzających w błąd, za brak współdziałania w toku kontroli.

8 W 2022 r. Prezes UOKiK nie wszczął postępowań dotyczących nadużywania pozycji dominującej.

9 Sankcja finansowa nakładana jest za daną praktykę, zatem w ramach jednej decyzji może zostać nałożona więcej niż jedna kara pieniężna.

10 Decyzje w sprawie nałożenia kary za nieudzielenie Prezesowi UOKiK

POZOSTAŁE DZIAŁANIA w 2022 r.

2 396

anonimowych powiadomień w ramach programu Sygnalista

9

przeprowadzonych przeszukań¹¹ u 30 przedsiębiorców

3 wnioski leniency

274 zawiadomienia dotyczące praktyk antykonkurencyjnych

431 pozostałych sygnałów

52 nowe wystąpienia miękkie do przedsiębiorców¹²

2 przeprowadzone kontrole¹³ u 8 przedsiębiorców

13 szczegółowych uzasadnień zarzutów

żądanych informacji lub udzielenie informacji nieprawdziwych bądź wprowadzających w błąd.

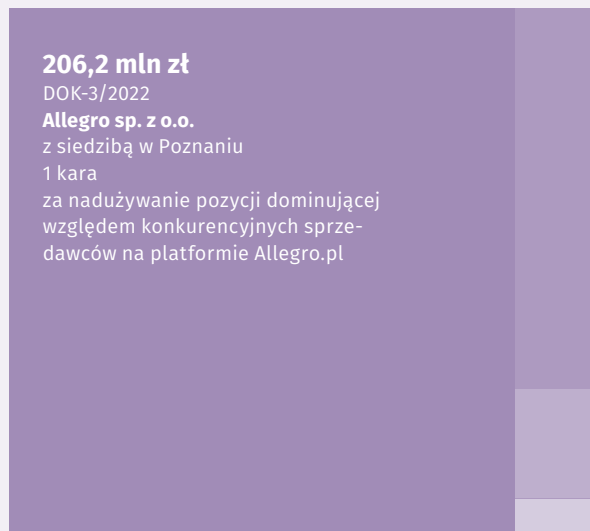
11 Oznacza liczbę postępowań, w których zastosowano przeszukiwanie.

12 Dotyczy wystąpień na podstawie art. 49a ustawy okik.

13 Oznacza liczbę postępowań, w ramach których przeprowadzono kontrole w siedzibach przedsiębiorców.

DECYZJE z najwyższą łączną kwotą kar nałożonych na przedsiębiorców w 2022 r. za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję

łącznie kary: **ponad 241 mln zł**

26,1 mln zł

RKR-2/2022
Kärcher sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie
1 kara za narzucanie dystrybutorom minimalnych cen sprzedaży detalicznej

7,2 mln zł

RPZ-12/2022
Remondis Sanitech Poznań sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu, **Prezero Dolny Śląsk sp. z o.o.** z siedzibą we Wrocławiu, **Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Artur Zys** w Środzie Wielkopolskiej, **Eko-Tom Turgata sp. j.** z siedzibą w Bolechowie, **Ordo Poznań sp. z o.o. sp. k.** z siedzibą w Czerwonaku, **Przedsiębiorstwo Usług Komunalno-Transportowych Vikom Iwona Kubera i Rafał Kubera sp. j.** z siedzibą w Poznaniu, **KDS sp. z o.o.** z siedzibą w Poznaniu
7 kar za zawarcie zmowy przetargowej

1,5 mln zł

pozostałe kary

ŁĄCZNA KWOTA KAR nałożonych za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję w latach 2020-2022

Przegląd działań w 2022 r.

► **Nadużywanie pozycji dominującej na rynku usług cyfrowych**

Spółka Allegro od wielu lat prowadzi najpopularniejszą platformę zakupów internetowych w Polsce. Pełni podwójną rolę w relacjach ze sprzedawcami działającymi w serwisie Allegro.pl. Z jednej strony jest kontrahentem, udostępniającym platformę innym sprzedawcom, z drugiej jest konkurentem tych sprzedawców, gdyż prowadzi sprzedaż swoich

produktów poprzez własny sklep internetowy – Oficjalny Sklep Allegro (OSA). W ramach tej działalności spółka szybko stała się największym detalistą na swojej platformie.

Wszczęte przez Prezesa UOKiK postępowanie antymonopolowe przeciwko Allegro potwierdziło, że przedsiębiorca w niedozwolony sposób wykorzystywał swoją pozycję. W ocenie Urzędu, spółka posiada pozycję dominującą mierzoną osiągniętym obrotem z tytułu wszystkich transakcji w serwisie Allegro.pl oraz wysokością dochodu z tytułu usług świadczonych na rzecz zewnętrznych podmiotów. Spółka faworyzowała własną działalność sprzedażową w ramach OSA kosztem innych sprzedawców obecnych na platformie, którzy oferowali identyczne lub podobne produkty. Mogła lepiej pozycjonować i wyświetlać własne oferty w wynikach wyszukiwania dzięki wyłącznemu dostępowi do informacji na temat funkcjonowania swojej platformy sprzedażowej (m.in. algorytmu trafności) oraz zachowań kupujących. Ponadto korzystała z zespołu funkcji sprzedażowych i promocyjnych, niedostępnych dla niezależnych sprzedawców na platformie, co przekładało się na lepszą sprzedaż własnych ofert.

Działania te były niekorzystne zarówno dla niezależnych sprzedawców na Allegro.pl, jak i dla samych konsumentów,

którzy mogli mieć ograniczoną możliwość wyszukania najlepszej dla siebie oferty. Za nadużywanie pozycji dominującej Prezes UOKiK nałożył na spółkę karę w wysokości ponad 206 mln zł (decyzja DOK-3/2022) i nakazał zaniechania niedozwolonej praktyki. Decyzja nie jest prawomocna.

► Naruszenie reguł konkurencji przez kluby sportowe

Zakończone postępowanie antymonopolowe UOKiK potwierdziło zarzuty postawione spółce Polska Liga Koszykówki (PLK) oraz 16 klubom koszykarskim (decyzja DOK-1/2022). Podmioty te zawarły porozumienie ograniczające konkurencję polegające na wspólnym ustalaniu zasad współpracy z koszykarzami oraz kwestii wstrzymania wypłaty wynagrodzeń. W sezonie 2019/2020 kluby uzgodniły przy pomocy PLK, że w związku z wcześniejszym zakończeniem rozgrywek wypowiedzą kontrakty zawodnikom, ale nie wypłacą im wynagrodzeń za pozostałą część sezonu. W sposób skoordynowany wymieniały się poufnymi informacjami, rezygnując z konkurencji o najlepszych graczy. Dzięki temu mogły pozwolić sobie na obniżenie świadczeń pieniężnych koszykarzom bez obaw, że w kolejnym sezonie z tego powodu przejdą do innych klubów. Prezes UOKiK nałożył na uczestników nielegalnego porozumienia kary finansowe w łącznej wysokości prawie 1 mln zł. Decyzja nie jest prawomocna.

W 2022 r. Urząd kontynuował również działania dotyczące praktyk organizatorów rozgrywek żużlowych w Polsce. Wszczęto postępowanie antymonopolowe przeciwko Polskiemu Związkowi Motorowemu i Ekstralidze Żużlowej w związku z podejrzeniem zawarcia przez te podmioty porozumienia ograniczającego konkurencję. Zastrzeżenia Prezesa UOKiK budzi uchwalony przez nie regulamin organizacyjny, który przewiduje maksymalne stawki wynagrodzeń, jakie kluby sportowe uczestniczące w rozgrywkach ligowych żużla mogą wypłacać swoim zawodnikom. W rezultacie żaden z klubów Ekstraligi nie może zaoferować żużlowcom wyższych stawek niż te uzgodnione i konkurować tym samym o jak najlepszych sportowców.

► Zmowy cenowe

Zmowy cenowe pomiędzy kontrahentami działającymi na różnych szczeblach obrotu zaliczają się do najcięższych naruszeń konkurencji. Przykładem takich działań było wieloletnie narzucanie dystrybutorom minimalnych cen sprzedaży detalicznej urządzeń i systemów czyszczących marki Kärcher. Ze zgromadzonego przez UOKiK materiału dowodowego wynikało, że spółka Kärcher ustalała w porozumieniu

DZIAŁANIA UOKiK

Ponad 206 mln zł

wyniosła najwyższa kara dla przedsiębiorcy

PROGRAM SYGNALISTA w latach 2020-2022

Liczba otrzymanych anonimowych powiadomień w ramach programu Sygnalista

Liczba anonimowych sygnałów wzrosła ponad czterokrotnie

w stosunku do roku 2020 i 2021. Anonimowe sygnały stanowią dla Urzędu podstawę do eliminacji naruszeń prawa konkurencji z rynku. Szczególnie cenne są te, które pochodzą od obecnych lub byłych pracowników firm uczestniczących w nielegalnych ustaleniach. Źródłem niedostępnych publicznie informacji mogą być np. notatki ze spotkań, dane z kalendarzy, cenniki, korespondencja (e-maile, pisma, wiadomości w komunikatorach, SMS-y).

Przedmiotem powiadomienia mogą być: nielegalne zmowy (np. cenowe) pomiędzy konkurentami, zmowy przetargowe zawarte przez uczestników postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, porozumienia pomiędzy producentami i dystrybutorami, przypadki nadużywania pozycji dominującej przez przedsiębiorców. Sygnały można przekazywać poprzez e-formularz, a zastosowany system gwarantuje zgłaszającym ochronę i całkowitą anonimowość, także wobec Urzędu.

ze swoimi sieciami sprzedaży ceny produktów zarówno w sprzedaży stacjonarnej, jak i internetowej. Dystrybutorzy mieli prawo kształtować je tylko na warunkach ustalanych przez tego przedsiębiorcę, co prowadziło do ograniczenia konkurencji na rynku. W rezultacie nabywcy produktów marki Kärcher nie mogli ich kupić taniej niż po ogólnie narzuconych cenach. Przedsiębiorcy, którzy sprzedawali produkty po niższych cenach, byli karani odbieraniem rabatów, pozbawianiem wsparcia marketingowego, a w skrajnych

przypadkach możliwe było nawet wypowiedzanie umów współpracy. Część sprzedawców aktywnie uczestniczyła w procedurze dyscyplinowania reszty podmiotów, informując spółkę Karcher o niższych cenach. Za udział w porozumieniu ograniczającym konkurencję Prezes UOKiK nałożył na przedsiębiorcę karę w wysokości ponad 26 mln zł (decyzja RKR-2/2022). Sankcja została znacznie obniżona dzięki temu, że spółka współpracowała z Urzędem w ramach programu łagodzenia kar leniency. Decyzja nie jest prawomocna.

► Zmowy przetargowe

Zmowy przetargowe to uzgodnienia przedsiębiorców przystępujących do przetargu lub tych przedsiębiorców i organizatora dotyczące warunków składanych ofert, w szczególności zakresu prac lub ceny. Porozumienia takie prowadzą zazwyczaj do zniekształcenia konkurencji na rynku, przez co naruszają interes ogólnospołeczny.

Prezes UOKiK wszczął 18 postępowań w sprawie zμών przetargowych – 13 wyjaśniających i 5 antymonopolowych oraz wydał 5 decyzji w tym zakresie.

Najwyższa kara za udział w zмовie przetargowej wyniosła ponad 7 mln zł (decyzja RPZ-12/2022) i została nałożona na 7 przedsiębiorców zajmujących się m.in. odbiorem odpadów. W skład utworzonego przez nich konsorcjum weszły: Remondis Sanitech Poznań, Prezero Dolny Śląsk, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Artur Zys, Eko-Tom Turguła, Ordo Poznań, Przedsiębiorstwo Usług Komunalno-Transportowych Vikom i KDS. Podmioty te razem wzięły udział w 15 przetargach na odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych we wszystkich sektorach na lata 2018-2022 organizowanych przez związek gmin aglomeracji poznańskiej. W większości przypadków wygrało konsorcjum 7 przedsiębiorców, a po pozyskaniu zlecenia poszczególne firmy działały samodzielnie na terenie, który był przez nie obsługiwany w poprzednich latach. Postępowanie antymonopolowe UOKiK wykazało, że konsorcjum było założone w celu uniknięcia rywalizacji w postępowaniach przetargowych. O te same zlecenia firmy mogły ubiegać się oddzielnie lub zawiązując współpracę z mniejszą liczbą partnerów. Decyzja nie jest prawomocna.

Urząd podejrzewał zawarcie zмовy przetargowej również w przypadku przedsiębiorców zajmujących się dostawą szybkozłączy hydraulicznych do pojazdów szynowych. Postępowanie antymonopolowe wykazało, że Staubli Łódź oraz osoba prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą Firtech ustalały warunki ofert składanych w 4 zamówieniach publicznych organizowanych w latach 2018-2019

DZIAŁANIA UOKiK

2 decyzje z zastosowaniem procedury

leniency

przez spółkę Tramwaje Warszawskie. Podmioty te każdorazowo uzgadniały swoje oferty cenowe w ten sposób, by oferta Firtech była zawsze korzystniejsza od oferty Staubli i gwarantowała tej spółce pozyskanie zamówienia Tramwajów Warszawskich. Jednocześnie Staubli uzyskiwał wcześniej wyłączność na dostawę szybkozłączy do Firtech na potrzeby prowadzonych przetargów. Na ostateczny kształt decyzji Prezesa UOKiK i przewidzianej w niej sankcji wpłynęło złożenie przez spółkę Staubli wniosku *leniency*. Przedstawiła ona w nim bezpośrednie dowody w postaci korespondencji e-mailowej opisujące mechanizm uzgadniania cen szybkozłączy przez obydwu przedsiębiorców. Na spółkę Firtech została nałożona sankcja w wysokości ponad 140 tys. zł, natomiast spółka Staubli – jako wnioskodawca *leniency* – całkowicie uniknęła kary pieniężnej. Decyzja (RŁO-8/2022) nie jest prawomocna.

Prezes UOKiK wydał również decyzję (RWR-1/2022) dotyczącą niedozwolonego porozumienia zawartego przez przedsiębiorców Zwyż – Dźwig i FHU Berger w 3 przetargach na utrzymanie zieleni w woj. lubuskim i dolnośląskim przeprowadzonych w latach 2016-2019. Jak wykazało postępowanie antymonopolowe UOKiK, przedsiębiorcy uzgadniali warunki ofert i podejmowali działania prowadzące do wyboru oferty z wyższą ceną, czym wpływali na wynik zamówień publicznych. Stosowana przez nich praktyka polegała na tym, że składali niekompletne oferty, a następnie – w zależności od układu ofert w rankingu – decydowali o ich uzupełnieniu. Udało im się w ten sposób trzykrotnie doprowadzić do wyboru droższej oferty, przy czym w 2 przypadkach zamówienie zostało zrealizowane, a w 1 organizator unieważnił przetarg, podejrzewając niezgodne z prawem praktyki. Łączna sankcja nałożona na przedsiębiorców wyniosła ponad 100 tys. zł. Decyzja nie jest prawomocna.

Pozostałe decyzje dotyczące zμών przetargowych:

- decyzja RGD-12/2022 – rynek lokalnych usług z zakresu gospodarki leśnej – na 3 przedsiębiorców nałożono karę w wysokości ponad 18 tys. zł,
- decyzja RKR-3/2022 – rynek lokalnych usług: dowozu uczniów do szkół, dowozu dzieci niepełnosprawnych

DZIAŁANIA UOKiK

5 decyzji

dotyczących zmów przetargowych

18 postępowań,

które dotyczyły m.in.:

- dostawy gazomierzy miechowych na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa,
- świadczenia usług autobusowego publicznego transportu zbiorowego na rzecz Zarządu Transportu Metropolitalnego w Katowicach,
- budowy lub przebudowy elementów infrastruktury sieci elektroenergetycznych na rzecz PGE Dystrybucja,
- lokalnych rynków dowozu uczniów do szkół na obszarze gmin województwa warmińsko-mazurskiego,
- budowy sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w Piekarach Śląskich.

BUDOWA SYSTEMU WYKRYWANIA zmów przetargowych

UOKiK prowadzi prace nad rozwojem systemów wykrywania zmów przetargowych **z wykorzystaniem metod analizy statystycznej**. Bazą danych są informacje dotyczące prowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego gromadzone w systemie e-Zamówienia zarządzanym przez Urząd Zamówień Publicznych. Celem analiz jest wykrycie pewnych zależności w składanych ofertach (np. ich rotacji), które mogą wskazywać na podwyższone ryzyko zawarcia umowy przez wykonawców przystępujących do danego postępowania. Urząd będzie również uczestniczył w pracach Komisji Europejskiej mających na celu budowę podobnego rozwiązania do użytku organów antymonopolowych państw członkowskich UE.

do placówek opiekuńczych i oświatowych oraz zastępczej komunikacji autobusowej – na 2 przedsiębiorców nałożono karę w wysokości ponad 302 tys. zł.

► Podział rynku produktów infrastruktury informatycznej

Wszczęte przez Prezesa UOKiK postępowanie antymonopolowe dotyczy spółki Dell sp. z o.o., która mogła zawrzeć ze swoimi partnerami handlowymi porozumienie ograniczające konkurencję. Przedsiębiorca ten nie sprzedaje swoich produktów infrastruktury informatycznej marek Dell lub Dell EMC samodzielnie, tylko za pośrednictwem sieci autoryzowanych dystrybutorów. Urząd podejrzewa, że mogło w tym przypadku dojść do podziału rynku polegającego na przydzielaniu przez Dell konkretnym sprzedawcom – dystrybutorom zamówień w celu dalszej odsprzedaży sprzętu do klientów końcowych. W efekcie firmy i instytucje mogły być pozbawione możliwości wyboru tańszej, bardziej konkurencyjnej oferty produktów tych marek.

► Zmowa cenowa i podział rynku sprzętu do elektronicznego monitoringu

Z informacji uzyskanych przez UOKiK m.in. podczas przeszukań wynika, że Dahua Technology Poland, jeden z największych w Polsce producentów sprzętu do elektronicznego monitoringu, mogła zawrzeć zmwę cenową i podzielić rynek ze swoimi dystrybutorami. W ramach postępowania antymonopolowego Urząd sprawdza, czy spółka mogła wpływać na politykę cenową partnerów handlowych poprzez zobowiązywanie ich do stosowania określonych cen, rabatów oraz warunków promocji w ramach odsprzedaży w sklepach stacjonarnych i w internecie. Co więcej, istnieje podejrzenie, że ustalanie cen mogło mieć miejsce również na niższym szczeblu systemu dystrybucji i przedsiębiorca zwracał się do dystrybutorów o stosowanie przez ich partnerów handlowych ustalonych cen odsprzedaży produktów marki Dahua. Ponadto mógł monitorować przestrzeganie narzucanych przez siebie warunków sprzedaży. Drugi zarzut dotyczy podziału rynku – w przypadku sprzedaży produktów Dahua, których wartość przekraczała określone przez Dahua Technology Poland progi kwotowe, spółka mogła przyznawać wybranemu dystrybutorowi wyższy rabat na zakup tych produktów, a także tzw. ochronę projektową. Inny dystrybutor nie mógł wówczas zaoferować temu samemu odbiorcy konkurencyjnej oferty w zakresie tej samej transakcji. Zarzuty przedstawiono 6 przedsiębiorcom i 7 menadżerom. Ponadto Prezes UOKiK wydał decyzję

(DOK-2/2022) nakładającą karę pieniężną w wysokości 700 tys. zł na Dahua Technology Poland za utrudnianie przeszukania, które miało miejsce u tego przedsiębiorcy w toku postępowania wyjaśniającego.

► Wymiana danych między hurtowniami farmaceutycznymi

Dowody uzyskane podczas przeszukań UOKiK w siedzibie spółek farmaceutycznych wskazały, że między 10 podmiotami – hurtowniami i dostawcami oprogramowania – mogło dojść do zawarcia porozumienia ograniczającego konkurencję. Prezes UOKiK wszczął postępowanie antymonopolowe przeciwko spółkom: Farmacol ITB, Farmacol, Farmacol Serwis, Farmacol-Logistyka, Farmateka, Kamssoft, Neuca, Polska Grupa Farmaceutyczna, SoftForYou oraz Świat Zdrowia. Główny zarzut dotyczy antykonkurencyjnej wymiany informacji handlowych, m.in. o stosowanych cennikach, udzielanych rabatach, marżach. Narzędziem do pozyskiwania przez hurtownie tych danych o konkurentach może być zamontowane w aptekach oprogramowanie dostarczone przez specjalistyczne firmy, które również otrzymały zarzuty. Zakwestionowane praktyki mogły wpływać na uczciwą rywalizację pomiędzy tymi podmiotami oraz skutkować wyższymi cenami dla konsumentów w aptekach.

► Interwencje UOKiK na rynku motoryzacyjnym

Niedozwolonych ustaleń dotyczących sprzedaży samochodów marki KIA mogła dokonać spółka KIA Polska wraz z 10 dealerami jej pojazdów oraz 6 osobami zarządzającymi w AS Motors Classic, Landcar, Marvel, Wrobud oraz KIA Polska. Na antykonkurencyjne działania wskazały dowody uzyskane przez UOKiK m.in. w trakcie przeszukań w siedzibach przedsiębiorców. Prezes Urzędu wszczął względem nich postępowanie antymonopolowe w związku z podejrzeniem, że zawarty między sobą porozumienie dotyczące podziału rynku oraz zмовы cenowej. Praktyka mogła polegać na tym, że poszczególni dystrybutorzy sprzedawali pojazdy jedynie klientom, którzy mieszkają lub prowadzą działalność gospodarczą najbliżej ich salonu. Ponadto dealerzy i spółka KIA mogli również ustalać ceny – w korespondencji z klientami wskazywali na spójny, jednolity w całej sieci charakter cen, a także na ogólnie zdefiniowane w Polityce KIA grupy rabatowe. W efekcie kupujący mogli zostać pozbawieni możliwości swobodnego wyboru sprzedawcy, który przedstawi im najlepszą ofertę cenową.

Prezes UOKiK podjął również inne interwencje na rynku motoryzacyjnym. Jedną z nich dotyczyła praktyk

PRZESZUKANIA UOKiK w latach 2017-2022

Od 2017 r. liczba przeszukań realizowanych przez UOKiK utrzymuje się na wysokim poziomie – ok. 8 rocznie. Jest to istotny wyznacznik aktywności Urzędu w zakresie ochrony konkurencji. To właśnie **przeszukania stanowią źródło wysokiej jakości dowodów** umożliwiających wszczęcia postępowań przez Prezesa UOKiK. W ostatnich latach Urząd **rozbudował swoje zdolności do prowadzenia przeszukań**, m.in. poprzez modernizację sprzętu informatycznego, stworzenie odrębnego wydziału koordynującego przeszukania oraz zatrudnienie dodatkowych informatyków śledczych.

stosowanych przez polskich sprzedawców nowych samochodów osobowych względem napraw gwarancyjnych. UOKiK przeprowadził badanie rynku, w ramach którego sprawdził, czy 14 importerów wymaga od nabywców dokonywania przeglądów technicznych wyłącznie w autoryzowanych stacjach obsługi pod groźbą utraty gwarancji. Tego typu praktyka mogłaby zostać uznana za porozumienie ograniczające konkurencję pomiędzy importerami i autoryzowanymi stacjami obsługi (ASO), którego skutki są niekorzystne zarówno dla kupujących samochody, jak i dla niezależnych warsztatów. Wątpliwości wzbudziły działania importerów 5 marek: Ford, Nissan, Citroen, DS i Peugeot. Po przeprowadzonej interwencji UOKiK przedsiębiorcy zmienili swoje praktyki i będą dopuszczać możliwość napraw również w niezależnych warsztatach, jeśli są one dokonywane zgodnie ze standardem marki.

► Zmowa cenowa przy sprzedaży węgla

Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Atex mogło narzucać swoim partnerom handlowym ceny, po których odsprzedawali oni węgiel w 8 województwach. Spółka zajmuje się głównie importem, dystrybucją oraz hurtową i detaliczną sprzedażą węgla kamiennego. Sprzedaje produkty samodzielnie lub poprzez sieć współpracowników, funkcjonujących w formule pośredników. Uzyskane informacje

wskazują, że ta forma współpracy może stanowić metodę na ograniczenie faktycznie niezależnym dystrybutorom swobody kształtowania swojej polityki cenowej. Na skutek działań spółki mogą być oni pozbawieni możliwości zaoferowania potencjalnym klientom zakupu tańszego opału do ogrzewania swoich domów w cenach innych niż ogólnie ustalone przez ten podmiot. Na tej podstawie Prezes UOKiK wszczął postępowanie antymonopolowe w celu ustalenia, czy spółka stosuje niedozwolone praktyki.

DZIAŁANIA UOKiK

3 decyzje na podstawie przepisów
krajowych i unijnych

DZIAŁANIA UOKiK

Decyzje w sprawie nałożenia kary:

- **za nieudzielenie informacji**
w toku postępowania wyjaśniającego – przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Dom-Bud w Bogatyni – sankcja 10 tys. zł (decyzja RWR-2/2022),
- **za utrudnianie przeszukania**
w toku postępowania wyjaśniającego – Dahua Technology Poland – sankcja 700 tys. zł (decyzja DOK-2/2022).

1.2

KONTROLA KONCENTRACJI

Prezes UOKiK kontroluje planowane przez przedsiębiorców transakcje w celu zapewnienia, że w ich wyniku nie dojdzie do zaktócenia, a w skrajnych przypadkach – do całkowitego wyeliminowania skutecznej konkurencji pomiędzy przedsiębiorcami na polskim rynku. Dotyczy to koncentracji przedsiębiorstw w drodze połączenia (fuzji), przejęcia kontroli nad innym podmiotem, utworzenia wspólnego przedsiębiorcy oraz nabycia części mienia innego przedsiębiorcy.

Przedsiębiorcy mają obowiązek zgłoszenia Prezesowi Urzędu zamiaru koncentracji, jeśli ich łączny obrót w roku poprzedzającym zgłoszenie przekroczył 1 mld euro na świecie lub 50 mln euro w Polsce i nie korzystają z żadnych ustawowych wyłączeń w tym zakresie.

Prezes UOKiK wydaje zgodę na dokonanie koncentracji, jeżeli w jej wyniku konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona. W przeciwnym wypadku – decyduje o zakazie łączenia przedsiębiorców. Dopuszczalna jest również tzw. **zgoda warunkowa**, czyli zezwolenie na koncentrację pod pewnymi warunkami, jeśli po ich spełnieniu nie dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji. Z kolei tzw. **zgoda nadzwyczajna** na transakcję prowadzącą do ograniczenia konkurencji jest wydawana w sytuacji, gdy przyczyni się ona do rozwoju ekonomicznego lub postępu technicznego albo może wywrzeć pozytywny wpływ na gospodarkę narodową.

Jeśli przedsiębiorcy dokonają koncentracji bez uzyskania wymaganej zgody Prezesa UOKiK, mogą zostać m.in. ukarani finansowo w wysokości do 10 proc. ubiegłorocznego obrotu. Zagrożenie sankcją do 50 mln zł dotyczy sytuacji, gdy podmiot nie udzieli Urzędowi informacji w toku prowadzonego postępowania lub udzieli nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd danych i informacji.

Postępowania w sprawie kontroli koncentracji polegają na ocenie rynkowych skutków transakcji na podstawie informacji zawartych we wnioskach złożonych przez

DZIAŁANIA UOKiK z zakresu kontroli koncentracji w 2022 r.

342

nowe postępowania

327

decyzji

w tym:

326 zgód na dokonanie koncentracji

1 zgoda warunkowa

0 zakazu koncentracji

317

**decyzji kończących
postępowania
w I fazie**

10

**decyzji kończących
postępowania
w II fazie**

POZOSTAŁE DANE:

3 umorzone postępowania w drodze postanowienia

21 zwrotów zgłoszenia zamiaru koncentracji

12 postanowień o przejściu postępowań do II fazy

38 dni średni czas postępowania w I fazie¹⁴

283 dni średni czas postępowania w II fazie¹⁵

316 postępowań przed KE opiniowane przez UOKiK pod kątem wpływu koncentracji na polski rynek

2 postępowań wyjaśniające dotyczące badania rynku oraz ustalenia istnienia obowiązku zgłoszenia koncentracji

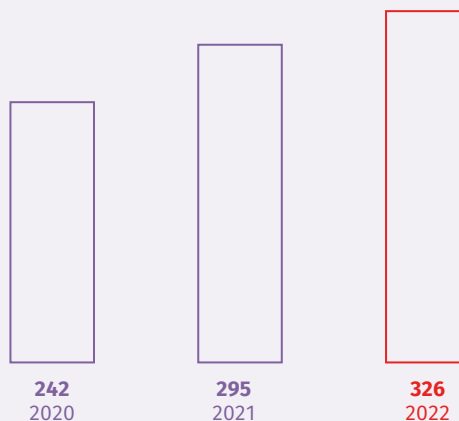
przedsiębiorców oraz wyników badań rynku prowadzonych przez UOKiK. Procedura może przebiegać dwuetapowo. W ramach I etapu, który trwa do miesiąca, rozpatrywanych jest większość spraw koncentracyjnych, które nie budzą wątpliwości co do ich negatywnego wpływu na konkurencję. Drugi etap postępowania inicjowany jest w przypadku bardziej złożonych transakcji, które wymagają m.in. przeprowadzenia badania rynku. Wówczas termin przewidziany na rozpatrzenie wniosku ulega przedłużeniu o dodatkowe 4 miesiące.

Poza analizowaniem spraw podlegających krajowym przepisom, UOKiK opiniuje również wnioski koncentracyjne zgłaszane Komisji Europejskiej pod kątem wpływu koncentracji na polski rynek, a w konsekwencji – ewentualne wystąpienie z wnioskiem o ich prowadzenie przez organ krajowy.

¹⁴ Podano faktyczny czas rozpatrywania sprawy, wliczając terminy objęte wyłączeniem wynikającym z art. 96 ust.2 ustawy okik (po zaokrągleniu do pełnego dnia).

¹⁵ Podano faktyczny czas rozpatrywania sprawy, wliczając terminy objęte wyłączeniem wynikającym z art. 96a ust. 8 ustawy okik (po zaokrągleniu do pełnego dnia).

ZGODY NA KONCENTRACJĘ w latach 2020-2022

POSTĘPOWANIA w sprawie kontroli koncentracji wszczęte w latach 2020-2022

BRANŻE, których dotyczyło najwięcej decyzji wydanych w sprawie kontroli koncentracji w 2022 r.

nieruchomości
(m.in. wynajem nieruchomości przemysłowych, wynajem powierzchni biurowej, usługi deweloperskie i sprzedaż mieszkań)

handel

energetyka

Przegląd działań w 2022 r.

ZGODY NA KONCENTRACJE

► Rynek luksusowych czasopism kobiecych

Burda Media Polska uzyskała zgodę Prezesa UOKiK na przejęcie kontroli nad Edipresse Polska (decyzja DKK-63/2022). Obydwie spółki zajmują się m.in. wydawaniem czasopism i sprzedażą w nich reklam. Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem polskiego organu, europejskich urzędów ochrony konkurencji oraz Komisji Europejskiej uznano, że wydawcy prasy konkurują ze sobą na rynkach poszczególnych rodzajów prasy. W ramach postępowania Urząd przeprowadził badanie rynku luksusowych czasopism dla kobiet, na którym pokrywa się działalność uczestników koncentracji. Przeanalizował również sytuację na węższych rynkach produktowych, obejmujących czasopisma o życiu gwiazd i premium dla kobiet. UOKiK wziął pod uwagę ponadto m.in. wielkość płatnego rozpowszechniania tych tytułów, przychody z ich sprzedaży oraz sprzedaży w nich powierzchni reklamowych, jak również dynamiczne zmiany dotyczące wydawców prasy, związane głównie z zamykaniem niektórych tytułów. Postępowanie UOKiK wykazało, że

planowana koncentracja nie doprowadzi do ograniczenia konkurencji, a Burda Media Polska nadal będzie musiała rywalizować z innymi wydawcami o czytelniczki.

► Rynek usług pośrednictwa w internetowej sprzedaży detalicznej

Prezes UOKiK wydał zgodę na przejęcie przez Allegro.pl kontroli nad czeskimi spółkami Mall Group i WE|DO (decyzja DKK-69/2022). Pierwsza prowadzi działalność w zakresie handlu internetowego w Europie Środkowej i Wschodniej, druga działa na rynku usług kurierskich na terytorium Czech i Słowacji. Grupa Allegro prowadzi w Polsce internetową platformę zakupową typu marketplace – Allegro.pl, internetową porównywarke cen – Ceneo.pl, a także serwis internetowej sprzedaży biletów w branży kulturalno-rozrywkowej i sportowej – eBilet.pl. Z uwagi na pozycję Allegro na polskim rynku e-commerce, konieczne było przeprowadzenie II fazy postępowania. Wykazało ono, że pozycja ta nie ulegnie zasadniczej zmianie na rynku krajowym, a sytuacja konsumentów nie pogorszy się. W konsekwencji Urząd uznał, że koncentracja nie doprowadzi do ograniczenia konkurencji.

► Rynek farmaceutyczny

Prezes UOKiK wydał zgodę na przejęcie przez spółkę DOZ kontroli nad Europharm (decyzja DKK-139/2022). Uczestnicy tej koncentracji świadczą usługi w zakresie sprzedaży wyrobów farmaceutycznych w aptekach i punktach aptecznych. Spółka DOZ działalność tę prowadzi na obszarze całego kraju, natomiast Europharm działa lokalnie – za pośrednictwem 9 aptek zlokalizowanych w woj. dolnośląskim. Według zgłaszającego, transakcja wywierała wpływ na kilka lokalnych rynków detalicznej sprzedaży wyrobów farmaceutycznych realizowanej przez apteki i punkty apteczne we Wrocławiu i Legnicy. W celu zweryfikowania tych informacji UOKiK skierował sprawę do II fazy postępowania oraz przeprowadził badanie rynku. Postępowanie wykazało, że transakcja nie doprowadzi do ograniczenia konkurencji.

► Rynek kawiarni na lotniskach

Prezes UOKiK wydał zgodę na przejęcie przez spółkę Lagardere kontroli nad Costa Coffee (decyzja DKK-239/2022). Grupa Lagardere prowadzi działalność wydawniczą, a także jest operatorem sklepów i punktów gastronomicznych w centrach handlowych, na dworcach i lotniskach. Z kolei Costa Coffee prowadzi sieć kawiarni w Polsce. Działalność obydwu przedsiębiorców pokrywa się w zakresie

prowadzenia kawiarni w polskich miastach. Urząd rozpatrywał w ramach II fazy postępowania, czy koncentracja nie będzie miała negatywnego wpływu na konkurencję na rynku kawiarni na lotniskach, w którym spółki miały wysokie udziały. W odpowiedzi na wątpliwości UOKiK, grupa Lagardere wycofała się z umów z przejmowanymi spółkami w zakresie prowadzenia kawiarni na lotniskach. Tym samym zniknęło ryzyko ograniczenia konkurencji i możliwe było wydanie zgody na koncentrację.

ZGODA WARUNKOWA

► Rynek hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego

Prezes UOKiK wydał warunkową zgodę na połączenie Polskiego Koncernu Naftowego Orlen oraz Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa. Transakcja została pierwotnie zgłoszona Komisji Europejskiej ze względu na wysokość światowego obrotu uczestników koncentracji. KE przychyliła się do wniosku przedsiębiorców i przekazała sprawę Prezesowi UOKiK, uznając, że transakcja będzie miała wpływ na polskie rynki, a krajowy organ ma doświadczenie w ich ocenie. PGNiG zajmuje się głównie wydobywaniem, importem, magazynowaniem, dystrybucją i sprzedażą gazu ziemnego. Jest największym sprzedawcą hurtowym i detalicznym gazu w Polsce. Z kolei Orlen działa głównie w sektorze rafineryjnym, petrochemicznym, paliw płynnych oraz energii elektrycznej. Jest największym w Polsce odbiorcą gazu ziemnego oraz prowadzi działalność w zakresie jego sprzedaży.

W toku postępowania Prezes Urzędu przeprowadził badanie rynku, którym objęto konkurentów uczestników koncentracji w zakresie hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu ziemnego. Ponadto zwrócił się o opinię do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki oraz spółki Gaz System – operatora gazociągów na terenie Polski. Z analiz wynikało, że aktualna sytuacja na rynku gazu ziemnego charakteryzuje się wzmocnieniem pozycji PGNiG i ograniczaniem działalności przez konkurentów PGNiG i PKN Orlen na rynku hurtowej sprzedaży gazu ziemnego. Utrzymywanie zapasów obowiązkowych przez przedsiębiorstwa zajmujące się obrotem gazem ziemnym z podmiotami zagranicznymi jest warunkiem koniecznym dla zapewnienia możliwości prowadzenia takiej działalności. Pomimo formalnej niezależności Gas Storage Poland, spółki zarządzającej magazynami gazu PGNiG, brak separacji właścicielskiej stwarzał zachętę do preferowania członków swojej grupy kapitałowej w działalności Gas Storage Poland. Istniałoby zatem ryzyko,

że po koncentracji połączony podmiot mógłby ograniczać dostęp do magazynów gazu swoim konkurentom na rynkach hurtowej i detalicznej sprzedaży gazu. Postępowanie wykazało jednocześnie, że możliwe jest wydanie decyzji warunkowej, która będzie miała pozytywne skutki dla konkurencji. Zgodnie z wydaną przez Prezesa UOKiK decyzją (DKK-82/2022) transakcja mogła dojść do skutku pod warunkiem sprzedaży spółki Gas Storage Poland, zarządzającej magazynami gazu należącymi do PGNiG. Dzięki rozdzieleniu własności magazynów od ich zarządzania, zwiększy się dostępność do tej infrastruktury dla podmiotów zewnętrznych tj. konkurentów PGNiG i Orlen. Powinno to stworzyć sprzyjające warunki do zwiększenia importu gazu ziemnego przez te podmioty.

ZASTRZEŻENIA DO KONCENTRACJI

► Rynek szyn

W sprawach, w których istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo istotnego ograniczenia konkurencji w wyniku dokonania koncentracji, Prezes UOKiK przedstawia stronom zastrzeżenia wobec planowanej transakcji. Zawierają one uzasadnienie i nie przesądzają o końcowym rozstrzygnięciu postępowania. Przedsiębiorcy mogą odnieść się do stanowiska Prezesa Urzędu przed wydaniem ostatecznej decyzji. Sytuacja ta dotyczyła koncentracji polegającej na utworzeniu wspólnego przedsiębiorcy przez spółki ArcelorMittal Poland (AMP) oraz Moris. Pierwsza z nich produkuje i sprzedaje wyroby ze stali, w tym walcowane szyny kolejowe. Druga spółka prowadzi działalność w zakresie sprzedaży wyrobów stalowych, również szyn walcowanych, zakupionych od producentów (m.in. od AMP) oraz produkuje i sprzedaje szyny zgrzewane. Ze zgromadzonych przez UOKiK informacji wynikało, że transakcja może doprowadzić do istotnego ograniczenia konkurencji na krajowym rynku sprzedaży walcowanych szyn kolejowych do odbiorców końcowych. Uczestnicy koncentracji są dla siebie jedynymi istotnymi konkurentami z perspektywy nabywcy końcowego szyn. Ponadto, po dokonaniu koncentracji, nowy przedsiębiorca byłby jedynym podmiotem w Polsce mającym w ofercie szyny zgrzewane, co mogłoby prowadzić do podniesienia ich cen. Dlatego Prezes Urzędu przedstawił zastrzeżenia w tej sprawie. Przedsiębiorcy wycofali zgłoszenie zamiaru koncentracji, co przyczyniło się do umorzenia postępowania.

Kontrola inwestycji w 2022 r.

Od 2020 r.¹⁶ Prezes UOKiK kontroluje inwestycje dotyczące polskich spółek o strategicznym znaczeniu dla porządku, bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego. W ramach swych uprawnień może zablokować ich przejęcie przez inwestorów¹⁷ spoza EU, EOG i OECD. Przyjęcie tych przepisów wynikało bezpośrednio z sytuacji związanej z pandemią COVID-19 i ryzykiem przejęcia polskich spółek, które z powodu pandemii mogły popaść w okresowe trudności ekonomiczne i ich wycena mogła być szczególnie niska. Przepisy miały obowiązywać 2 lata, ale w związku z obecną sytuacją geopolityczną okres ich obowiązywania został przedłużony o kolejne 3.

Kontrolą objęte są inwestycje dotyczące przedsiębiorców mających siedzibę w Polsce, których przychód ze sprzedaży i usług przekroczył na terytorium Polski równowartość 10 mln euro i spełniających warunki określone w ustawie¹⁸. Podmiot dokonujący transakcji ma obowiązek powiadomić o tym Urząd.

Postępowanie w sprawie kontroli inwestycji, podobnie jak w sprawach dotyczących koncentracji, jest podzielone na 2 fazy. Po otrzymaniu zgłoszenia o planowanej transakcji Prezes UOKiK przeprowadza postępowanie sprawdzające (I faza). Służy ono wydzieleniu spraw bardziej skomplikowanych. Jeśli transakcja nie wzbudza zastrzeżeń, organ wydaje decyzję o odmowie wszczęcia postępowania kontrolnego i o braku sprzeciwu do transakcji. Do właściwego postępowania kontrolnego (II faza) kierowane są te sprawy, które mogą powodować poważne zagrożenie dla porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego.

W ciągu obowiązywania przepisów dotyczących kontroli inwestycji, Prezes UOKiK nie wydał na ich podstawie zakazu dokonania transakcji. W 2022 r. organ wszczął 3 postępowania w tej sprawie, przy czym wszystkie zakończyły się I fazie. Prezes Urzędu wydał 1 decyzję (DKK-201/2022) o braku sprzeciwu do transakcji, która dotyczyła przejęcia kontroli przez Saudi Arabian Oil Company nad spółkami grupy Lotos – Lotos SPV 1, Lotos – Air BP Polska oraz Lotos Asphalt.

W przypadku 3 spraw wydane zostały postanowienia o odmowie wszczęcia wstępnego postępowania sprawdzającego, ponieważ transakcje nie podlegały zgłoszeniu UOKiK.

DZIAŁANIA UOKiK w zakresie kontroli inwestycji w 2022 r.

3

nowe postępowania

1

decyzja o odmowie

wszczęcia postępowania kontrolnego i braku sprzeciwu do transakcji

3

postanowienia o odmowie

wszczęcia wstępnego postępowania sprawdzającego (transakcje nie podlegały zgłoszeniu UOKiK)

16 W lipcu 2020 r. weszła w życie zmiana ustawy z 24 lipca 2015 r. o kontroli niektórych inwestycji (Dz. U. z 2020 r. poz. 2145). Przepisy te stanowiły część rządowej Tarczy Antykrzysowej 4.0.12.

17 Tj. osoby fizyczne nieposiadające obywatelstwa państwa członkowskiego UE, EOG lub OECD oraz podmioty niebędące osobami fizycznymi, nieposiadające siedziby na terytorium tych państwa członkowskiego.

18 Są spółkami publicznymi lub posiadają mienie, które zostało ujawnione w wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej lub opracowują lub modyfikują oprogramowanie w obszarach wskazanych przez ustawę lub prowadzą działalność gospodarczą w jednej z branż określonych w ustawie (m.in. dotyczy to spółek energetycznych, paliwowych, chemicznych, spożywczych).

1.3 POMOC PUBLICZNA

Pomoc publiczna jest ingerencją w procesy rynkowe i powinna być stosowana jedynie w najbardziej uzasadnionych przypadkach. Udzielenie wsparcia konkretnemu przedsiębiorcy przez państwo wymaga wcześniejszej zgody Komisji Europejskiej. Wyjątkiem jest pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych, czyli na podstawie szczegółowych przepisów uznających pewne kategorie wsparcia za zgodne z rynkiem wewnętrznym (np. pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw). Wymogiem notyfikacji nie jest również objęta pomoc *de minimis*, czyli wsparcie niewielkich rozmiarów¹⁹, które nie powoduje naruszenia konkurencji na rynku. Zgody KE nie wymaga także, co do zasady, pomoc stanowiąca rekompensatę za realizację usług publicznych, np. w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego.

▶ CZYM JEST POMOC PUBLICZNA?

Pomoc publiczna to np. dotacje, ulgi i zwolnienia podatkowe, preferencyjne pożyczki i kredyty oraz poręczenia i gwarancje kredytowe, dokapitalizowanie przedsiębiorstwa na warunkach korzystniejszych niż oferowane na rynku.

Wsparcie ze środków publicznych dla przedsiębiorców może być udzielane na podstawie programu pomocowego lub jako pomoc indywidualna. Prezes UOKiK opiniuje projekty przewidujące udzielenie takiej pomocy pod kątem ich zgodności z prawem unijnym oraz obowiązku zgłoszenia KE. Urząd doradza w tym zakresie instytucjom udzielającym pomocy publicznej w Polsce.

¹⁹ To pomoc, która dla jednego przedsiębiorstwa nie przekracza 200 tys. euro brutto w ciągu 3 lat podatkowych, a w przypadku sektora transportu drogowego – 100 tys. euro.

Prezes UOKiK odgrywa kluczową rolę w procesie notyfikacji projektów przewidujących przyznanie lub zmianę pomocy publicznej – zawiadamia KE o każdym zamiarze udzielenia wsparcia przedsiębiorcy przez polski organ administracji lub inny podmiot publiczny lub prywatny działający z upoważnienia państwa. Państwo członkowskie ma obowiązek wstrzymać się z wprowadzeniem w życie środków pomocowych do czasu wydania przez Komisję Europejską ostatecznej decyzji w sprawie zgodności wsparcia z prawem unijnym.

▶ PRENOTYFIKACJA

Istnieje możliwość prenotyfikacji Komisji Europejskiej planowanej pomocy publicznej. KE oraz państwo członkowskie w ramach poufnej procedury analizują prawne i ekonomiczne aspekty dotyczące projektu przyznania wsparcia. Dzięki temu przyszła notyfikacja jest lepiej przygotowana, a proces jej weryfikacji przebiega sprawniej.

Istotną kompetencją Prezesa UOKiK jest również monitorowanie wsparcia udzielanego przedsiębiorcom w Polsce na podstawie sprawozdań instytucji udzielających pomocy. Wszystkie dane są przekazywane i gromadzone w systemie SHRIMP (System Harmonogramowania, Raportowania i Monitorowania Pomocy).

Przeгляд działań w 2022 r.

▶ **Wsparcie gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy**
UOKiK współuczestniczył w pracach nad programami pomocowymi dotyczącymi udzielania pomocy publicznej

RAPORTY, ANALIZY I SPRAWOZDANIA UOKiK dotyczące pomocy publicznej – przykłady

Dla Kancelarii Prezesa Rady Ministrów:

- Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2021 r.,
- Raport o pomocy *de minimis* udzielonej przedsiębiorcom w Polsce w 2021 r.

Dla Komisji Europejskiej:

- Sprawozdanie o pomocy publicznej udzielonej w Polsce w 2021 r. – sporządzone i przekazane za pomocą systemu elektronicznego raportowania SARI2,
- Sprawozdanie dotyczące rekompensat, pomocy i innych interwencji ze strony państwa na rzecz sektora kolejowego w 2020 i 2021 r.,
- 2 półroczne sprawozdania „Wyniki monitorowania pomocy publicznej udzielonej spółkom motoryzacyjnym prowadzącym działalność na terenie specjalnych stref ekonomicznych”,
- Sprawozdanie o pomocy publicznej udzielonej w związku z kryzysem wywołanym COVID-19 w ramach programów pomocowych przyjętych na podstawie Komunikatu Komisji – „Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19 z dnia 19 marca 2020 r. i jego zmian”,
- Sprawozdanie z pomocy udzielonej w Polsce w latach 2020-2021 dotyczącej usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.

związanej z negatywnymi skutkami konfliktu zbrojnego na terenie Ukrainy, zgodnej z Komunikatem Komisji „Tymczasowe kryzysowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy”. Najważniejsze z postępowań notyfikacyjnych dotyczyły:

- pomocy z instrumentów finansowych oraz ze środków instrumentów inżynierii finansowej podlegających ponownemu wykorzystaniu w celu wspierania polskiej gospodarki w związku z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę,
- pomocy w formie dotacji lub pożyczki ze środków programów operacyjnych na lata 2014-2020 w celu wspierania

- polskiej gospodarki w związku z agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy,
- programu gwarancji faktoringu w ramach Funduszu Gwarancji Kryzysowych,
- programu gwarancji kredytów w ramach Funduszu Gwarancji Kryzysowych,
- pomocy na pokrycie dodatkowych kosztów spowodowanych wyjątkowo poważnym wzrostem cen gazu ziemnego i energii elektrycznej poniesionych w 2022 r.,
- systemu subsydiowanych pożyczek dla przedsiębiorstw działających na rynku gazu.

► Opiniowanie projektów pomocowych

W 2022 r. Prezes UOKiK zaopiniował 22 projekty dotyczące programów pomocowych, w tym określających zasady udzielania pomocy publicznej ze środków europejskich w nowym okresie programowania 2021-2027. Były to m.in.:

- pomoc finansowa udzielana za pośrednictwem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027,
- pomoc na badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe oraz studia wykonalności w ramach regionalnych programów na lata 2021-2027,
- pomoc inwestycyjna na infrastrukturę badawczą w ramach regionalnych programów na lata 2021-2027,
- regionalna pomoc inwestycyjna w ramach regionalnych programów na lata 2021-2027,
- pomoc na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności,
- pomoc w ramach programów Interreg na lata 2021-2027,
- pomoc na zieloną transformację miast w ramach planu rozwojowego,
- pomoc na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji oraz na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych w ramach regionalnych programów na lata 2021-2027,
- pomoc na inwestycje w ramach Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027.

► Udział w postępowaniach przed instytucjami UE

Przykłady postępowań przed Komisją Europejską w związku z prenotyfikowaną lub notyfikowaną pomocą publiczną:

20 projektów pomocy indywidualnej

Prezes UOKiK zaopiniował w 2022 r. 20 projektów pomocy indywidualnej m.in. dla:

- Elektrowni Wiatrowej Baltica-2 sp. z o.o. oraz Elektrowni Wiatrowej Baltica-3 sp. z o.o.,
 - Baltic Power sp. z o.o.,
 - MFW Bałtyk II sp. z o.o.,
 - TVP S.A., TVN S.A. oraz Stopklatka S.A.
- Zwolnienie kolejowych terminali towarowych z podatku od nieruchomości,
 - Program rządowy Tarcza dla Pogranicza – odszkodowania dla przedsiębiorców z terenu woj. lubelskiego i podlaskiego w związku z ograniczeniem prowadzenia działalności gospodarczej spowodowanym sytuacją na granicy polsko-białoruskiej,
 - Obniżenie opłat rocznych za prawo do dysponowania częstotliwościami z zakresu 700 MHz dla spółek TVP S.A., TVN S.A. oraz Stopklatka S.A.,
 - 6 projektów w ramach IPCEI on Next Generation Cloud Infrastructure and Services – mechanizm IPCEI (*Important Projects of Common European Interest*) to jeden z kluczowych mechanizmów nowej polityki gospodarczej UE, który ma na celu wspierać europejski przemysł w strategicznie ważnych dla UE sektorach gospodarki.

► Współpraca międzyresortowa

Współpraca z Ministerstwem Rozwoju i Technologii:

- udział w przygotowaniu nowelizacji przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami,
- prenotyfikacja i notyfikacja projektów programów pomocowych – m.in. IPCEI ME/CT oraz IPCEI Health,
- opiniowanie projektu ustawy o Funduszu Transformacji Śląska.

Współpraca z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej:

- udział w przygotowaniu programów pomocowych określających zasady udzielania pomocy publicznej i pomocy *de minimis* ze środków europejskich w nowym okresie programowania 2021-2027,
- przekazywanie danych o pomocy publicznej do nowego systemu SL2021.

WAŻNE DECYZJE KOMISJI EUROPEJSKIEJ w zakresie pomocy publicznej

18.03.2022

KE wydała pozytywną decyzję dla projektu regionalnej pomocy inwestycyjnej na zwiększenie mocy produkcyjnych zakładu LG Chem 2 w Biskupicach Podgórnym.

15.07.2022

KE wydała pozytywną decyzję dla projektu dotyczącego technologii wodorowych (IPCEI Hy2Tech).

10.08.2022

KE wydała pozytywną decyzję dla projektu pomocy na restrukturyzację dla Rafako S.A.

09.09.2022

KE wydała pozytywną decyzję dla projektu pomocy indywidualnej wsparcia dla morskich farm wiatrowych Baltica-2 i Baltica-3.

01.10.2022

KE wydała pozytywną decyzję dla projektu pomocy likwidacyjnej dla Getin Noble Bank S.A. w postępowaniu naprawczym.

17.10.2022

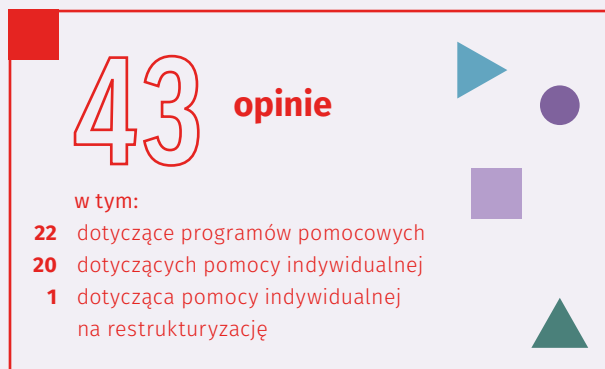
KE wydała pozytywną decyzję dla projektu rekompensaty kosztów pośrednich ETS w Polsce na lata 2021-2030.

Współpraca z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- opiniowanie i konsultowanie projektu rozporządzenia MRiRW w sprawie szczegółowego przeznaczenia, warunków i trybu udzielania wsparcia dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na wykonywanie działalności w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych, rybołówstwa lub akwakultury, w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności,
- uzgodnienia w zakresie raportu o pomocy publicznej i sprawozdania o pomocy publicznej udzielonej w sektorze rolnictwa i rybołówstwa.

DZIAŁANIA UOKiK w zakresie pomocy publicznej w 2022 r.

Opiniowanie projektów pomocy publicznej i analiza projektów dokumentów rządowych

462 otrzymane i przeanalizowane wnioski o dokonanie interpretacji przepisów dotyczących pomocy publicznej

952 przeanalizowane zgłoszenia programów *de minimis*

603 przeanalizowane projekty dokumentów rządowych pod kątem uznania danego wsparcia za pomoc publiczną

Postępowania notyfikacyjne przed Komisją Europejską

29 projektów notyfikowanych KE przez Prezesa UOKiK w tym:

- 24** dotyczące programów pomocowych
- 4** dotyczące pomocy indywidualnej
- 1** dotyczący pomocy indywidualnej na restrukturyzację

17 projektów pomocowych prenotyfikowanych KE za pośrednictwem UOKiK, w tym:

- 4** dotyczące programów pomocowych
- 13** dotyczących pomocy indywidualnej

21 projektów zaakceptowanych przez KE*

5 projektów wycofanych*

69 projektów zgłoszonych KE przez Prezesa UOKiK w ramach wyłączeń grupowych

w tym:

- 42** dotyczące programów pomocowych
- 27** dotyczących pomocy indywidualnej

* Statystyka obejmuje również sprawy zgłoszone w latach poprzednich.

Współpraca z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów:

- opiniowanie projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie pomocy publicznej udzielanej niektórym przedsiębiorcom na realizację nowych inwestycji,
- przekazanie szczegółowych informacji i danych o budżetach i stopniu wykorzystania programów pomocowych notyfikowanych przez Polskę, Francję i Niemcy w związku z pandemią COVID-19 oraz wojną w Ukrainie.

Współpraca z Ministerstwem Finansów:

- współdziałanie systemów SHRIMP UOKiK i SHRIMP MF, wymiana danych, opracowanie raportów o pomocy publicznej, monitorowanie pomocy publicznej i zgodności danych w sprawozdaniach.

Współpraca z Ministerstwem Infrastruktury:

- opiniowanie projektu ustawy o zmianie ustawy o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego Polskie Koleje Państwowe oraz ustawy o Funduszu Kolejowym,
- opiniowanie projektu ustawy o szczególnych regulacjach w zakresie transportu i gospodarki morskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy,
- opiniowanie projektu ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie morskim oraz niektórych innych ustaw,
- opiniowanie projektu ustawy o zmianie ustawy o publicznym transporcie zbiorowym oraz niektórych innych ustaw.

1.4

PRZEWAGA KONTRAKTOWA

Przewaga kontraktowa występuje w przypadku znaczącej dysproporcji potencjałów ekonomicznych pomiędzy dostawcami a nabywcami produktów rolnych lub spożywczych. Jej wykorzystywanie jest nieuczciwe, jeśli jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i zagraża istotnemu interesowi drugiej strony albo go narusza.

Zadaniem Prezesa UOKiK jest eliminowanie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między podmiotami działającymi w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych. Działania te prowadzone są w celu ochrony interesu publicznego, a nie indywidualnego interesu konkretnego przedsiębiorcy.

W celu ochrony interesów dostawców albo nabywców produktów rolnych i spożywczych Prezes UOKiK wszczyna postępowanie w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową. W jego ramach Urząd identyfikuje problem, stwierdza na czym polega szkodliwa praktyka i podejmuje dalsze czynności zmierzające do usunięcia nieprawidłowości. Może być ono poprzedzone postępowaniem wyjaśniającym, mającym na celu, w szczególności, wstępne ustalenie czy nastąpiło naruszenie przepisów ustawy uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową.

Efektom postępowania może być nakaz zaniechania niedozwolonych działań oraz nałożenie kary finansowej na przedsiębiorcę. Prezes Urzędu może wydać również decyzję tymczasową. Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej²⁰ przewiduje również 2 rozwiązania o charakterze ugodowym – dobrowolne poddanie się karze oraz wydanie przez Prezesa UOKiK decyzji zobowiązującej przedsiębiorcę do zaprzestania niedozwolonych praktyk lub naprawienia ich skutków.

²⁰ Ustawa z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 351).

Przedsiębiorcy, którzy zostali pokrzywdzeni przez praktykę innego podmiotu nieuczciwie wykorzystującego przewagę kontraktową, mogą dochodzić swoich roszczeń przed sądem cywilnym. Prezes Urzędu może w takiej sytuacji przedstawić sądowi istotny dla sprawy pogląd prezentujący ustalenia przeprowadzonego przez UOKiK postępowania.

JAK ZGŁOSIĆ DO UOKiK nieprawidłowości w branży rolno-spożywczej?

Więcej w serwisie:
przewagakontraktowa.uokik.gov.pl

Przegląd działań w 2022 r.

► Najwyższa kara za nieuczciwie wykorzystywanie przewagi kontraktowej

Prezes UOKiK nałożył ponad 68 mln zł kary na spółkę Agri Plus za nieuczciwie wykorzystywanie przewagi kontraktowej (decyzja RBG-14/2022). Podmiot ten należy do grupy kapitałowej Animex i jest jednym z największych organizatorów tuczu trzody chlewnej w Polsce. Z otrzymanych przez Urząd sygnałów, m.in. z Agencji Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa, wynikało, że przedsiębiorca odbierał hodowcom rekompensaty przyznane im przez państwo za straty związane z afrykańskim pomorem świń (ASF). Mikro, mali i średni rolnicy z obszarów objętych restrykcjami w związku ze

DZIAŁANIA UOKiK dotyczące przewagi kontraktowej w 2022 r.

NOWE POSTĘPOWANIA

17

wyjaśniających

4

w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową

3

decyzje
w sprawie nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej nakładające karę finansową

POZOSTAŁE DZIAŁANIA

- 1 kontrola w ramach postępowań dotyczących przewagi kontraktowej
- 2 skontrolowanych przedsiębiorców
- 72 zawiadomienia od przedsiębiorców
- 14 wystąpień miękkich do przedsiębiorców
- 1 istotny pogląd w sprawie

zwalczaniem ASF mogą otrzymać pomoc na wyrównanie zmniejszonego dochodu wynikającego m.in. z ograniczenia liczby klientów czy niższych cen sprzedaży.

Postępowanie UOKiK potwierdziło, że Agri Plus konstruuje umowy z kontrahentami w taki sposób, że zobowiązuje ich do przekazywania jej otrzymanej pomocy publicznej. Spółka obniżała ceny kupowanych zwierząt o kwotę rekompensaty, uznając, że to jej jako organizatorowi systemu tuczu kontraktowego przysługuje wyrównanie strat za ASF. Zorganizowała również system monitoringu uzyskiwanej przez hodowców pomocy publicznej. Jej działaniami

DECYZJE z najwyższą łączną kwotą kar nałożonych na przedsiębiorców w 2022 r. za praktyki nieuczciwie wykorzystujące przewagę kontraktową

łącznie kary: **70,9 mln zł**

68,5 mln zł

RBG-14/2022
Agri Plus sp. z o.o.
z siedzibą w Poznaniu
1 kara

2,1 mln zł

RBG-2/2022
Cefetra Polska sp. z o.o.
z siedzibą w Gdyni
1 kara

327,5 tys. zł
pozostałe kary

zagrożonych było ok. 1 000 stałych dostawców, przy czym udało jej się pobrać co najmniej 12 mln zł od kilkudziesięciu kontrahentów. Przedsiębiorca odwołał się od decyzji.

► Nieuczciwe praktyki na rynku zboża

Zastrzeżenia Prezesa Urzędu budziły klauzule umów stosowanych przez Cefetra Polska z rolnikami dostarczającymi do niej zboża, rzepak oraz rośliny strączkowe. Spółka jest jednym z największych podmiotów na polskim rynku handlu zbożem. Wymagała od swoich kontrahentów dostaw w umówionych ilościach nawet wówczas, gdy ze względu

na skutki siły wyższej i z przyczyn niezależnych od rolników nie byli oni w stanie zrealizować zobowiązań. W niektórych przypadkach straty przekraczały nawet 50 proc. średniej rocznej produkcji rolnej gospodarstwa dostawcy. Dla wykazania wystąpienia siły wyższej rolnik musiał przedstawić spółce dokument potwierdzający wprowadzenie stanu klęski żywiołowej na obszarze, na którym prowadzi działalność. Dodatkowo Cefetra Polska wymagała wykazania bardzo wysokiego zakresu strat w gospodarstwie dostawcy, co w praktyce uniemożliwiało mu zwolnienie się z obowiązku świadczenia. W konsekwencji spółka dochodziła wobec niego kar umownych oraz kosztów związanych z dokonanym przez spółkę zakupem od innego podmiotu. W ocenie Prezesa UOKiK, stosowana przez Cefetrę Polska praktyka obciążała dostawców nadmiernym ryzykiem związanym z realizacją umów i stanowiła przejaw nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej. Nałożona na przedsiębiorcę kara wyniosła ponad 2 mln zł (decyzja RBG-2/2022). Decyzja nie jest prawomocna.

Podobną praktykę względem producentów zbóż stosowała spółka PolishAgri, lider eksportu tych roślin uprawnych w zachodniej Polsce. Skupuje ona hurtowo różne gatunki zbóż m.in. pszenicę, żyto, pszenżyto, jęczmień browarny, głównie od rolników indywidualnych, prowadzących swoje gospodarstwa na niewielką skalę. Strony działają w oparciu o przygotowany wzorzec umowy, a pojedynczy dostawca nie ma wpływu na jego treść. Przeprowadzone postępowanie UOKiK wykazało, że spółka PolishAgri w nieuczciwy sposób wykorzystuje przewagę kontraktową wobec rolników, obciążając ich nadmiernym ryzykiem związanym z realizacją umowy. Przedsiębiorca żąda od rolników całości zakontraktowanych dostaw, nawet jeśli nie są w stanie ich zrealizować z przyczyn od nich niezależnych, np. warunków klimatycznych. W razie braku możliwości sprzedaży zakontraktowanych produktów z własnego gospodarstwa, dostawcy są zobowiązani do zapłaty kary lub samodzielnego kupna zbóż na wolnym rynku bądź poniesienia kosztów zakupu zastępczego dokonanego przez PolishAgri. Prezes Urzędu nałożył na przedsiębiorcę karę w wysokości ponad 300 tys. zł (decyzja RBG-9/2022). Decyzja nie jest prawomocna.

Prezes UOKiK kontynuował działania mające na celu sprawdzenie zasad współpracy rolników z większymi podmiotami operującymi na rynku skupu zbóż. W tym celu wszczął 7 postępowań wyjaśniających w sprawie praktyk stosowanych przez przedsiębiorców skupujących zboże: Cargill Poland, ADM Direct Polska, Bunge Polska, Polskie Młyny, Viterra Polska (dawniej Glencore Polska), Louis

Dreyfus Company Polska, Procam Polska. Analizowane są m.in. sposoby ustalania rozliczeń pomiędzy podmiotami, obowiązki stron umowy z uwzględnieniem rozkładu ryzyk, kwestia obciążenia karami umownymi czy postanowienia dotyczące siły wyższej, które zostały zakwestionowane przez Urząd w przypadku Cefetra Polska i PolishAgri.

► „Opłaty okołosprzedawcze” – raport UOKiK

UOKiK monitoruje rynek rolno-spożywczy pod kątem wykorzystywania przewagi kontraktowej przez największe podmioty. Efektem takiej analizy jest raport dotyczący opłat okołosprzedawczych pobieranych przez największe sieci handlowe za usługi, np. informatyczne lub logistyczne, świadczone na rzecz dostawców produktów rolno-spożywczych. Jest on podsumowaniem badania rynku, którym Prezes UOKiK objął 35 podmiotów prowadzonych przez 52 sieci handlowe. Każdy z badanych przedsiębiorców pobierał od dostawców opłaty za świadczone usługi okołosprzedawcze. W latach 2016-2020 łączna szacunkowa wartość przychodów z tego tytułu wyniosła ok. 5 mld rocznie (więcej informacji: 3.1 Badania rynku). Dostawcy płacili najczęściej za 4 rodzaje świadczeń – usługi marketingowe (obejmujące wsparcie sprzedaży, np. komunikacja elektroniczna, ekspozycja towarów), informatyczne (np. wsparcie techniczne), logistyczne (np. dostarczanie towarów do centrów logistycznych i sklepów) oraz laboratoryjne (świadczone na rzecz dostawców dostarczających do sieci produkty sprzedawane następnie pod markami własnymi detalistów).

Jednym z celów analizy Prezesa UOKiK było poinformowanie uczestników rynku, w jakich okolicznościach pobieranie opłat okołosprzedawczych może zostać uznane

za nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej. Część działań sieci handlowych dotyczących badanych opłat została ujęta w przepisach nowej ustawy o przewadze kontraktowej²¹ jako **praktyki szare**, czyli dozwolone w przypadku ich wcześniejszego jasnego i jednoznacznego uzgodnienia. Dotyczy to usług marketingowych oraz niektórych logistycznych związanych z przechowywaniem produktów. Warunki świadczenia usług powinny zostać określone w umowie zawartej przed przewidywanym terminem rozpoczęcia realizacji kontraktu. Ponadto dostawca powinien mieć swobodę decydowania, czy świadczenia będą wykonywane na jego rzecz, a brak zgody nie powinien rodzić negatywnych konsekwencji ze strony sieci handlowej. Dostawca musi również wiedzieć, za które czynności ponosi opłaty oraz znać dokładne warunki ich wykonywania. W przypadku **praktyk wprost niewskazanych w ustawie**, możliwe jest ich zbadanie pod kątem sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz zagrażania istotnemu interesowi dostawcy oraz naruszania tego interesu. W raporcie UOKiK podkreśla, że kwestia korzystania z usług okotosprzedawczych powinna być przedmiotem swobodnych negocjacji pomiędzy stronami i **nie mogą one być jednostronnie narzucane słabszemu partnerowi**. Działania wykonywane przez sieć w ramach usługi powinny mieć realną wartość dla dostawcy i przynosić dzięki temu korzyść obydwu stronom umowy. Opłaty okotosprzedawcze nie powinny być zatem instrumentem służącym sieciom do przerzucania przez nie kosztów własnej działalności na kontrahentów.

Jeszcze w trakcie badania rynku Prezes UOKiK zdiagnozował nieprawidłowości dotyczące stosowania opłat okotosprzedawczych przez właścicieli sieci Auchan, Carrefour, Żabka, Dino i Selgros. Wszczęte postępowania wyjaśniające mają na celu weryfikację usług świadczonych przez nie na rzecz dostawców w związku ze sprzedażą produktów rolno-spożywczych. Zastrzeżenia wzbudziły **praktyki polegające na pobieraniu przez sieci opłat za transport produktów z ich magazynów centralnych do poszczególnych sklepów**. Centralny system dystrybucji towarów jest jednak nieodłączną częścią modelu biznesowego sieci handlowych, a koszty jego organizacji powinny one ponosić we własnym zakresie. Z tego względu pobieranie specjalnych opłat logistycznych może stanowić nieuzasadnione obciążenie dla kontrahentów. Ponadto zakres niektórych usług świadczonych przez 5 spółek na rzecz dostawców może być określany w niejasny sposób. Za stosowanie nieuczciwych praktyk związanych z pobieraniem opłat

► PRAKTYKI SZARE VS. PRAKTYKI CZARNE

Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej zawiera katalog praktyk, których stosowanie jest **bezwzględnie zakazane** (tzw. praktyki czarne), jak również tych **dozwolonych pod wyraźnie określonymi warunkami** (tzw. praktyki szare). W odniesieniu do nich nie ma konieczności badania, czy są sprzeczne z dobrymi obyczajami i zagrażają istotnemu interesowi drugiej strony albo naruszają taki interes. Stosowanie praktyk szarych jest dozwolone pod warunkiem, że zostały one uprzednio **jasno i jednoznacznie uzgodnione w umowie między nabywcą a dostawcą**, a umowa została zawarta przed przewidywanym terminem rozpoczęcia realizacji kontraktu. Ponadto dostawca powinien mieć swobodę decydowania, czy świadczenia były wykonywane na jego rzecz, a brak zgody nie powinien rodzić negatywnych konsekwencji ze strony nabywcy.

okotosprzedawczych Prezes UOKiK nałożył karę 76 mln zł na spółkę Eurocash w 2021 r. (decyzja RBG-3/2021).

► Wykorzystywanie przewagi kontraktowej przez sieci handlowe

Prezes UOKiK zakwestionował praktyki stosowane przez 2 duże sieci handlowe i wszczął wobec nich postępowania w sprawie nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej. Z ustaleń Urzędu wynika, że spółka SCA PR Polska (centrala zakupowa dla sklepów Intermarche) **ustalała warunki współpracy z dostawcami produktów rolno-spożywczych na kolejny rok z opóźnieniem, oczekując od nich uwzględnienia nowych warunków od początku tego roku**. Ponadto przedsiębiorca uzyskiwał od dostawców **rabat retrospektywny, mimo że wartość obrotu, od której strony uzależniły w umowie jego udzielenie, nie została osiągnięta w danym okresie rozliczeniowym**. W konsekwencji tych działań kontrahenci spółki byli pozbawiani części dochodu przysługującego im z tytułu współpracy z siecią. Wobec drugiej sieci, spółki Auchan, Prezes UOKiK postawił zarzut dotyczący **nieuzasadnionego pobierania opłat od dostawców**. Przedsiębiorca obciążał kontrahentów kosztami transportu towarów z magazynów do poszczególnych marketów, przerzucając tym samym część kosztów prowadzenia własnej działalności podstawowej na dostawców. Ponadto nie wszyscy dostawcy ponosili

21 jw.

opłatę za transport – niektórzy byli z niej zwolnieni, pomimo dostarczania towarów również do magazynów centralnych, co może świadczyć o nierównym traktowaniu partnerów.

► Interwencje UOKiK na rynku mleka

Nowelizacja ustawy o przewadze kontraktowej w 2021 r.²² przyniosła możliwość zbadania przez Prezesa UOKiK relacji pomiędzy spółdzielniami mleczarskimi a jej członkami. Korzystając z tych uprawnień, przeanalizowano umowy sprzedaży, dostawy i kontraktacji mleka otrzymane od rolników oraz pozyskane z innych źródeł. Niektóre z zawartych w nich postanowień wzbudziły zastrzeżenia Urzędu, ponieważ określały zasady współpracy w sposób niekorzystny dla rolników. Jednym z przedsiębiorców, którego praktyki zakwestionowano, jest Spółdzielnia Mleczarska Mlekpól, jeden z największych producentów mleka i wyrobów mleczarskich w Polsce. W 13 należących do niego zakładach przetwórczych powstają produkty takich marek jak Łaciate, Milko, Mazurski Smak czy Rolmlecz. Mlekpól skupuje mleko od producentów rolnych, którzy są jednocześnie członkami spółdzielni. Współpraca odbywa się na podstawie umów kontraktacyjnych. Strony działają w oparciu o przygotowany wzór umowy, a pojedynczy dostawca nie ma wpływu na jego treść.

Prezes UOKiK postawił Mlekpółowi zarzuty nieuczciwego wykorzystania przewagi kontraktowej. Dotyczą one m.in. następujących praktyk:

- możliwości jednostronnej zmiany cennika skupu mleka, również z mocą wsteczną (zmiana cennika nie wymaga zgody spółdzielców, a niekiedy nawet ich powiadamiania),
- utrudnionego dostępu dostawcy do pełnej informacji o warunkach realizacji umowy (np. niektóre wymogi dotyczące jakości mleka zawarte są w aktach wewnętrznych spółdzielni, które nie są dotychczas do umowy),
- niejasnych zasad stosowania kar i ich arbitralnego wymierzania, obniżania ceny na pełnowartościowe mleko w okresie wypowiedzenia umowy.

Urząd zakwestionował ponadto w umowie zapisy dotyczące braku możliwości weryfikacji jakości mleka w niezależnym od Mlekpólu laboratorium oraz braku możliwości zwolnienia producenta z obowiązku dostawy mleka w przypadku wystąpienia okoliczności od niego niezależnych (np. wypadku, awarii, trudnych warunków atmosferycznych). Mlekpółowi natomiast przysługuje uprawnienie do nieodebrania mleka w razie wystąpienia siły wyższej.

22 jw.

1.5 ZATORY PŁATNICZE

Zatory płatnicze dotyczą sytuacji, gdy przedsiębiorca nie otrzymuje na czas swoich należności od kontrahenta. Nagromadzone w ten sposób zadłużenia przechodzą na kolejne powiązane z nimi podmioty, negatywnie wpływając na płynność finansową całego otoczenia biznesowego. Nieterminowe płatności lub zbyt długie terminy zapłaty za otrzymane towary lub usługi stanowią przeszkodę w prowadzeniu działalności gospodarczej. Zatory są szczególnie dotkliwe dla mikro, małych i średnich przedsiębiorców, przyczyniając się do ich problemów z płynnością finansową i stanowiąc barierę ograniczającą inwestycje i rozwój.

Prezes UOKiK prowadzi postępowania i nakłada administracyjne kary finansowe na podmioty, które zalegają z płatnościami wobec swoich kontrahentów. Postępowania są wszczynane wyłącznie z urzędu na podstawie dowodów i informacji pozyskanych przez UOKiK. Ich źródłem mogą być zawiadomienia od podmiotów, które podejrzewają, że stały się ofiarą zatorów płatniczych.

► **JAK ZGŁOSIĆ DO UOKiK podejrzenie wystąpienia zatorów płatniczych?**

Więcej w serwisie:
zatoryplatnicze.uokik.gov.pl

Do nadmiernego opóźniania się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych dochodzi, gdy w okresie 3 kolejnych miesięcy suma wartości wszystkich świadczeń pieniężnych niespełnionych lub spełnionych po terminie przez dany podmiot wynosi **co najmniej 2 mln zł**. Dotyczy to zaległości z faktur wystawionych po 1 stycznia 2020 r. lub wcześniej, jeśli termin ich płatności stał się wymagalny po 1 stycznia 2020 r. W przypadku spełnienia powyższych warunków Prezes UOKiK nakłada na przedsiębiorcę **karę pieniężną**, której wysokość uzależniona jest od wielkości długu oraz czasu opóźnienia w płatności. Przepisy jednocześnie przewidują, że Prezes UOKiK automatycznie odstępuje od wymierzenia kary, jeśli wartość świadczeń, których przedsiębiorca nie otrzymał lub otrzymał z opóźnieniem w badanym okresie, przewyższa sumę zobowiązań, których sam nie opłacił lub opłacił z opóźnieniem.

Przedsiębiorcom przysługuje prawo zwrócenia się do Prezesa UOKiK z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

Kluczowe rozwiązania w walce z zatorami płatniczymi zawarte są w ustawie o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych²³. Jej nowelizowane przepisy weszły w życie 8 grudnia 2022 r. i mają zastosowanie do transakcji handlowych zawartych po tym terminie. W odniesieniu do wcześniej zawartych transakcji oraz postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej zastosowanie mają przepisy dotychczasowe²⁴. Głównym założeniem zmian było zwiększenie efektywności postępowań Prezesa UOKiK, przede wszystkim poprzez doprecyzowanie przepisów ustawy oraz uproszczenie procedury związanej ze składaniem sprawozdań przez zobowiązane do tego podmioty (więcej informacji: 3.2 Tworzenie regulacji prawnych).

Przegląd działań w 2022 r.

Urząd prowadził 88 postępowań w sprawie nadmiernego opóźniania się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych. Dotyczyły one głównie przedsiębiorców zajmujących się handlem (detalicznym i hurtowym), podmiotów z branży spożywczej i przetwórczej, branży produkcyjnej oraz TSL (transport, spedycja, logistyka).

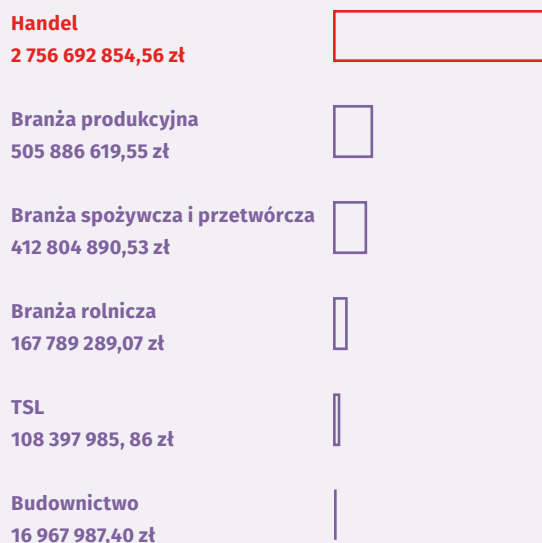
²³ Wprowadzone ustawą z dnia 4 listopada 2022 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych oraz ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2414).

²⁴ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1649).

DECYZJE stwierdzające istnienie zatorów płatniczych – wg branż

BRANŻE, w których Prezes UOKiK wydał decyzje stwierdzające istnienie zatorów płatniczych (wartość zatorów płatniczych)

Prezes UOKiK wydał 35 decyzji wobec przedsiębiorców generujących zatory płatnicze w gospodarce. Trzynastu przedsiębiorców zostało ukaranych finansowo za nadmierne opóźnianie się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych kontrahentom, a 7 z nich wystąpiło do Prezesa Urzędu z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

13

decyzji stwierdzających zatory płatnicze i nakładających kary na przedsiębiorców

Dotyczyło to branż:

- **produkcyjnej** – 5 decyzji
- **handlowej** – 5 decyzji
- **spożywczej i przetwórczej** – 2 decyzje
- **TSL** (transport, spedycja, logistyka) – 1 decyzja

► Decyzje z najwyższymi dotychczas karami za zatory płatnicze

Dwie decyzje Prezesa UOKiK z najwyższymi karami nałożonymi dotychczas w postępowaniach antyzatorowych dotyczyły przedsiębiorców z branży handlowej na rynku farmaceutycznym. Spółki Neuca i Polska Grupa Farmaceutyczna posiadają łącznie ponad 50 proc. udziału w rynku hurtu farmaceutycznego, co przekłada się na znaczny wpływ obydwu podmiotów i ich dyscypliny płatniczej na występowanie zatorów płatniczych w tym sektorze gospodarki. W przypadku spółki Neuca (decyzja nr DZP-4/2022) postępowanie potwierdziło, że praktyką tego przedsiębiorcy było opóźnianie się z zapłatą wynagrodzenia swoim kontrahentom, jednocześnie nie było racjonalnego uzasadnienia dla tych opóźnień. Wyjaśnienia spółki, wskazujące na trudną sytuację i brak otrzymywania płatności od swoich kontrahentów, nie znalazły potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Administracyjna kara pieniężna nałożona przez Prezesa UOKiK wyniosła blisko 3,1 mln zł. Wysokość tej sankcji – z uwagi na obowiązujący wzór – odzwierciedlała skalę wygenerowanego przez spółkę zatoru płatniczego w gospodarce, który w badanym okresie przekroczył miliard złotych. Drugie postępowanie w sprawie nadmiernego opóźniania się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych dotyczyło Polskiej Grupy Farmaceutycznej. Przeprowadzone wobec PGF postępowanie wykazało, że tylko od lutego do marca 2020 r. spółka opóźniła się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych na ponad 425 mln zł. Prezes UOKiK nałożył na przedsiębiorcę karę w wysokości ponad 4,4 mln zł (decyzja nr DZP-19/2022). Obydwie decyzje nie są prawomocne.

► Odstąpienie od wymierzenia kary

W przypadku 20 przedsiębiorców postępowanie zakończyło się stwierdzeniem przez Prezesa UOKiK nadmiernego opóźniania się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych i odstąpieniem od wymierzenia kary. Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych takie decyzje zapadają w sytuacji, jeśli wartość należności, których przedsiębiorca nie otrzymał lub otrzymał z opóźnieniem w badanym okresie, przewyższa wygenerowany przez niego zator płatniczy. Odstąpienie od wymierzenia kary dotyczyło: 5 przedsiębiorców należących do branży spożywczej i przetwórczej, po 4 przedsiębiorców działających w branży TSL, w handlu i w branży rolniczej, 2 przedsiębiorców zajmujących się produkcją przemysłową i 1 przedsiębiorcy z branży budowlanej.

DZIAŁANIA UOKIK z zakresu zatorów płatniczych w 2022 r.

Postępowania w sprawie nadmiernego opóźnienia się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych

88 prowadzonych postępowań

Decyzje wydane w 2022 r. w zakresie zatorów płatniczych

33 decyzje w sprawie nadmiernego opóźnienia się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych,

w tym:

13 nakładających karę pieniężną

20 odstępujących od nałożenia kary pieniężnej

2 decyzje stwierdzające nadmierne opóźnienie się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych wydane w wyniku złożonych wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy

POZOSTAŁE DZIAŁANIA

- 10** rozpatrzonych zawiadomień dotyczących podejrzenia wystąpienia zatorów płatniczych
- 290,3 mln** liczba faktur badanych w ramach Analizy Prawdopodobieństwa
- 4 mld zł** suma stwierdzonych zatorów płatniczych w wydanych decyzjach
- 131 257** liczba podmiotów poddanych analizie w ramach Analizy Prawdopodobieństwa

10,9 mln zł łączna wartość nałożonych kar

4,4 mln zł najwyższa kara nałożona na przedsiębiorcę

blisko 7 mln liczba faktur skontrolowanych w ramach postępowań

OCHRONA KONSUMENTÓW

2.1
Praktyki
naruszające
zbiorowe
interesy
konsumentów
i niedozwolone
postanowienia
wzorców umów

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów i nadzór
rynku

2.4
Laboratoria

2.5
System
pozasądowego
rozwiązywania
sporów

2.6
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów
i organizacjami
konsumenckimi

2.7
Europejskie Centrum
Konsumenckie

2.1

PRAKTYKI NARUSZAJĄCE ZBIOROWE INTERESY KONSUMENTÓW I NIEDOZWOLONE POSTANOWIENIA WZORCÓW UMÓW

Jednym z podstawowych zadań Prezesa UOKiK jest eliminowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Są to bezprawne lub niezgodne z dobrymi obyczajami działania przedsiębiorców, które mogą dotknąć nieograniczonej liczby osób. Prezes Urzędu przeciwdziała również stosowaniu niedozwolonych postanowień wzorców umów (klausul abuzywnych), które kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają ich interesy. Wzorce umów zawierają wystandaryzowane postanowienia, powszechnie używane w obrocie z konsumentami, bez możliwości ich indywidualnego negocjowania.

Prezes UOKiK inicjuje postępowania administracyjne w sprawach o istotnym znaczeniu z punktu widzenia zbiorowych interesów konsumentów. Postępowania mogą zakończyć się nakazem zaniechania kwestionowanych działań oraz nałożeniem kary pieniężnej albo dobrowolnym zobowiązaniem przedsiębiorcy do zmiany zachowania w celu wyeliminowania naruszeń. Decyzje Prezesa Urzędu mogą również przewidywać zastosowanie środków usunięcia trwających skutków naruszenia (tzw. rekompensata publiczna), np. w postaci zwrotu nienależnie pobranych opłat. Postępowanie przeciwko przedsiębiorcy często poprzedza postępowanie wyjaśniające, które służy wstępnemu ustaleniu, czy nastąpiło naruszenie przepisów.

UOKiK identyfikuje naruszenia poprzez monitorowanie zachowań przedsiębiorców oraz analizę sygnałów otrzymanych z rynku. Ponadto, w ramach udzielania dotacji, zapewnia pomoc prawną konsumentom. Prezes UOKiK wydaje również istotne poglądy w sprawach sądowych z zakresu ochrony konsumentów. W ten sposób, dzięki specjalistycznej wiedzy, Urząd służy wsparciem sądowi powszechnemu w kompleksowym rozpoznaniu sprawy.

Prezes UOKiK może także bez wszczynania postępowania wystąpić do przedsiębiorcy o przedstawienie wyjaśnień

NOWE POSTĘPOWANIA z zakresu ochrony konsumentów w 2022 r.

203

wyjaśniające

36

w sprawie kontroli wykonania decyzji

30

w sprawie nałożenia kary²⁵

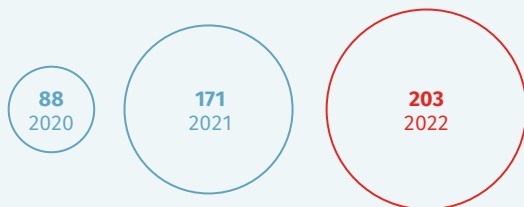
²⁵ Postępowania w sprawie nałożenia kary za niewykonanie lub zwłokę w wykonaniu decyzji, nieudzielenie Prezesowi UOKiK żądanych informacji lub udzielenie informacji nieprawdziwych bądź wprowadzających w błąd, za brak współdziałania w toku kontroli.

2.5 System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.6 Współpraca z rzecznikami konsumentów...

2.7 Europejskie Centrum Konsumentckie

POSTĘPOWANIA WYJAŚNIAJĄCE wszczęte w latach 2020–2022

DECYZJE z zakresu ochrony konsumentów wydane w 2022 r.

- 43** decyzje w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w tym²⁶:
 - 29** nakładających na przedsiębiorcę karę finansową (51 kar finansowych o łącznej wysokości ponad 80 mln zł)²⁷
 - 5** zobowiązujących (2 z zastosowaniem środków usunięcia trwających skutków naruszenia)

- 15** decyzji w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, w tym²⁸:
 - 6** nakładających na przedsiębiorcę karę finansową (14 kar finansowych o łącznej wysokości 22,1 mln zł)
 - 8** zobowiązujących (6 z zastosowaniem środków usunięcia trwających skutków naruszenia)

- 1** decyzja tymczasowa

- 20** decyzji w sprawie nałożenia kary²⁹

POZOSTAŁE DZIAŁANIA w 2022 r.

- 18 660** sygnałów³⁰ otrzymanych z rynku
- 116 404** sprawy zgłoszone w ramach infolinii konsumentckiej i e-porad
- 363** nowe wystąpienia miękkie do przedsiębiorców³¹
 - 2** przeprowadzone kontrole³² u **2** przedsiębiorców, w tym **1** skontrolowany przedsiębiorca z użyciem tajemniczego klienta
 - 3** ostrzeżenia konsumentckie
- 251** wydanych istotnych poglądów w sprawach sądowych

DECYZJE z najwyższą łączną kwotą kar nałożonych na przedsiębiorcę w 2022 r. za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

łącznie kary: **ponad 80 mln zł**

28,4 mln zł
RŁO-7/2022
BO Energy sp. z o.o. sp. k.
z siedzibą w Krakowie
6 kar
za nieuczciwe praktyki w fotowoltaice

22,2 mln zł
RBG- 15/2022
Vectra S.A. z siedzibą w Gdyni
1 kara
za praktyki dotyczące zmiany warunków umów telekomunikacyjnych

12,6 mln zł
DOZIK-13/2022
UPC Polska sp. z o.o.
z siedzibą w Warszawie
1 kara
za wygórowane koszty wypowiedzenia umowy telekomunikacyjnej

16,8 mln zł
pozostałe kary

26 Podano przykładowe rodzaje decyzji.

27 Sankcja finansowa nakładana jest za daną praktykę, zatem w ramach jednej decyzji może zostać nałożona więcej niż jedna kara pieniężna.

28 Podano przykładowe rodzaje decyzji.

29 Decyzje w sprawie nałożenia kary za nieudzielenie Prezesowi UOKiK żądanych informacji lub udzielenie informacji nieprawdziwych bądź wprowadzających w błąd.

30 Dane na podstawie sygnałów zgłoszonych do centrali UOKiK i delegatur.

31 Dotyczy wystąpień na podst. art. 49a ustawy okik.

32 Liczba postępowań, w ramach których przeprowadzono kontrolę.

2.1 Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów...

2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową

2.3 Bezpieczeństwo produktów i nadzór rynku

2.4 Laboratoria

lub zmianę niezgodnej z prawem praktyki. Narzędziem pozyskania dodatkowych dowodów są kontrole przedsiębiorców, również z użyciem tzw. tajemniczego klienta. W szczególnych przypadkach Prezes UOKiK może wydać ostrzeżenie konsumenckie dotyczące działań konkretnego przedsiębiorcy i ich potencjalnych skutków. Rozwiązanie to jest stosowane, jeśli istnieje uzasadnione podejrzenie, że praktyka może spowodować znaczne straty lub niekorzystne skutki dla szerokiego kręgu konsumentów.

Przegląd działań w 2022 r.

► Utrudnianie korzystania z „wakacji kredytowych”

Pod koniec lipca 2022 r. weszły w życie nowe „wakacje kredytowe”³³ w ramach rządowego wsparcia dla konsumentów. Rozwiązanie umożliwia czasowe zawieszenie spłaty kredytu hipotecznego w walucie polskiej, zaciągniętego na własne potrzeby mieszkaniowe. Prezes UOKiK w ramach postępowania wyjaśniającego sprawdził 17 banków³⁴ pod kątem informowania o wakacjach kredytowych, a także ewentualnego utrudniania lub zniechęcania konsumentów do skorzystania z tego rozwiązania. Po wystąpieniach miękkich Prezesa Urzędu większość banków zaprzestała praktyk, na które skarżyli się klienci, takich jak straszenie negatywnymi konsekwencjami wpisu do Biura Informacji Kredytowej, czy wymaganie złożenia wniosku o wakacje kredytowe z wyprzedzeniem, co nie wynikało z przepisów prawa. Ponadto większość banków umożliwiła konsumentom wnioskowanie o wakacje kredytowe na jednym formularzu, bez konieczności składania oddzielnych wniosków za dany okres czy ratę. Banki, które tego nie zmieniły, otrzymały zarzuty naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Są to: BNP Paribas Bank Polska, Getin Noble Bank oraz Bank Pocztowy.

► Wcześniejsza spłata kredytu hipotecznego

Prezes UOKiK wszczął 17 postępowań wyjaśniających w związku ze skargami konsumentów dotyczącymi rozliczania kosztów kredytu hipotecznego w przypadku jego

33 Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o finansowaniu społecznościami dla przedsiębiorców gospodarczych i pomocy kredytobiorcom (Dz. U. z 2023 r. poz. 414).

34 Alior Bank, Bank Handlowy w Warszawie, Bank Millennium, Bank Ochrony Środowiska, Bank Pocztowy, Bank Polska Kasa Opieki, Bank Polskiej Spółdzielczości (Grupa BPS), BNP Paribas Bank Polska, Credit Agricole Bank Polska, Getin Noble Bank, ING Bank Śląski, mBank, Pekao Bank Hipoteczny, PKO Bank Hipoteczny, Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski, Santander Bank Polska, SG Bank.

DECYZJE z najwyższą łączną kwotą kar nałożonych na przedsiębiorcę w 2022 r. w związku z uznaniem postanowień wzorca umowy za niedozwolone

łącznie kary: **22,1 mln zł**

ponad 10 mln zł
DOZIK-10/2022
Unią Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.
z siedzibą w Warszawie
1 kara
za niedozwolone postanowienia w umowach ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (UFK)

blisko 4 mln zł
DOZIK-16/2022
Allegro sp. z o.o.
z siedzibą w Poznaniu
2 kary
za niedozwolone postanowienia w regulaminach platformy internetowej

5,2 mln zł
DOZIK-3/2022
MetLife Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie i Reasekuracji S.A.
z siedzibą w Warszawie
1 kara
za niedozwolone postanowienia w umowach ubezpieczeń z funduszami inwestycyjnymi

2,9 mln zł
pozostałe kary

DZIAŁANIA UOKIK

11 kar na osoby zarządzające na łączną kwotę 460 tys. zł

w tym:

385 tys. 8 kar w związku ze stosowaniem praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

75 tys. 3 kary za brak współdziałania w toku kontroli/przeszukania w ramach postępowania wyjaśniającego

wcześniejszej spłaty. Rozliczeniu podlegają odsetki i koszty obiektywnie związane z okresem obowiązywania umowy i obiektywnie nie stanowią wynagrodzenia kredytodawcy za czasowe korzystanie z kapitału. Santander Bank Polska to pierwsza instytucja, której Prezes UOKiK postawił zarzuty dotyczące nierozliczania się z pobranych opłat w przypadku całkowitej wcześniejszej spłaty kredytu hipotecznego.

DZIAŁANIA UOKiK

Urząd rozbudował o nowe funkcjonalności

kalkulator zmiany oprocentowania

kredytu hipotecznego. Konsumentom mogli również korzystać z kalkulatora wcześniejszej spłaty kredytu konsumentckiego. Więcej informacji:
3.3 Działalność informacyjno-edukacyjna

► Nieautoryzowane transakcje bankowe

UOKiK kontynuował działania dotyczące nieautoryzowanych transakcji bankowych. Zebrany materiał dowodowy pozwolił wszcząć w 2022 r. postępowania przeciwko 9 bankom³⁵. Zarzuty dotyczą m.in. niezwracania konsumentom pieniędzy z nieautoryzowanych transakcji w ustawowym terminie, a także wprowadzania konsumentów w błąd co do obowiązków banku. W ocenie UOKiK, bank powinien niezwłocznie do końca dnia roboczego następującego po dniu stwierdzenia wystąpienia nieautoryzowanej transakcji dokonać zwrotu kwoty transakcji, chyba że nieautoryzowana transakcja została zgłoszona po upływie 13 miesięcy od jej wykonania lub bank ma uzasadnione podejrzenia nieuczciwego działania płatnika i zgłosi takie podejrzenie organom ścigania³⁶. W innych przypadkach bank powinien dokonać zwrotu kwoty nieautoryzowanej transakcji i ewentualnie dopiero potem analizować przyczynienie się do niej konsumenta. Urząd analizował również materiał zgromadzony w ramach postępowań wyjaśniających wobec pozostałych banków.

Ponadto UOKiK we współpracy z Rzecznikiem Finansowym przygotował pakiet odpowiedzi na pytania dotyczących transakcji nieautoryzowanych. Wyjaśnił m.in. obowiązki,

które mają w takich sytuacjach dostawcy usług płatniczych (np. banki). Z inicjatywy Urzędu pod koniec 2022 r. powstała grupa robocza z udziałem Komisji Nadzoru Finansowego i 8 największych banków, której celem jest wypracowanie rozwiązań technicznych służących lepszemu zabezpieczeniu środków finansowych konsumentów. UOKiK zainicjował również ogólnopolską kampanię społeczną „Stracisz dane, stracisz pieniądze!”, ostrzegającą konsumentów przed próbami oszustwa (więcej informacji: 3.3 Działalność informacyjno-edukacyjna).

► Niedozwolone klauzule w ubezpieczeniach typu UFK

Prezes UOKiK wydał kolejne decyzje wobec ubezpieczycieli stosujących niedozwolone klauzule w umowach na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (UFK). Kara dla MetLife wyniosła 5,2 mln zł (decyzja DOZIK-3/2022), natomiast dla Uniqa (dawniej AXA) ponad 10 mln zł (decyzja DOZIK-10/2022). W obydwu przypadkach sprawa dotyczyła tzw. opłat alokacyjnych. Mechanizmy stosowane przy odstąpieniu od umowy przewidywały utratę znacznej części środków finansowych klientów i tym samym zniechęcały ich do wcześniejszego rozwiązania umowy. Obydwie firmy złożyły odwołanie od decyzji. W przypadku Allianz Życie (dawniej Aviva) Prezes UOKiK zakwestionował niejasne klauzule modyfikacyjne, umożliwiające podwyżki różnych opłat. Jeszcze w trakcie postępowania spółka zobowiązała się do zaprzestania stosowania niedozwolonych postanowień. Prezes UOKiK zobowiązał Allianz do wypłaty rekompensat uczestnikom grupowych ubezpieczeń na życie z UFK (RBG-12/2022). Decyzja jest prawomocna.

► Pożyczki pod pozorem obligacji

Sprawa dotyczy firmy sugerującej, że jej oferta odnosi się do obligacji społecznych. W rzeczywistości proponowała inwestycje polegające na udzieleniu firmie oprocentowanej pożyczki przez konsumentów. Kara dla spółki Obligacje Społeczne wyniosła ponad 170 tys. zł (decyzja RŁO-3/2022). Praktyka była szczególnie niebezpieczna dla konsumentów, ponieważ przedsiębiorca odwoływał się do cieszących się zaufaniem społecznych pojęć z rynku finansowego. W związku z tym jeszcze w trakcie postępowania Prezes UOKiK wydał pierwszą decyzję tymczasową w zakresie ochrony konsumentów, w której nakazał m.in. usunięcie ze stron internetowych spółki treści sugerujących, że oferta dotyczy obligacji. Ponadto w sprawie wydano ostrzeżenie konsumentckie. Sankcje objęły również spółkę Krajowy Fundusz Gwarancyjny (KFG), która zachęcała do inwestowania

35 Bank Millennium, BNP Paribas Bank Polska, Credit Agricole Bank Polska, mBank oraz Santander Bank Polska, Bank Pocztowy, ING Bank Śląski, Nest Bank i Santander Consumer Bank.

36 Stanowisko Prezesa UOKiK w sprawie transakcji nieautoryzowanych opublikowano w listopadzie 2022 r. na stronie finanse.uokik.gov.pl.

w produkty finansowe Obligacji Społecznych. Obydwie firmy były ze sobą powiązane. Działania KFG wprowadzały konsumentów w błąd poprzez nieuprawnione wykorzystywanie logotypów znanych instytucji finansowych i ubezpieczeniowych oraz używanie wprowadzającej w błąd nazwy „Krajowy fundusz gwarancyjny”. Łączna kara nałożona na firmę i jej szefa wyniosła 160 tys. zł (decyzja RŁO-5/2022). Zarówno Spółka Obligacje Społeczne, jak i KFG wniosły odwołanie od decyzji.

► Limity pozaodsetkowych pożyczek

Spółka Everest Finanse, przy okazji udzielania kredytów konsumenckich, pośredniczyła w zawieraniu umów leasingu konsumenckiego zwrotnego na sprzęt AGD. W ocenie Urzędu, model finansowania oparty na umowach pożyczki oraz umowach leasingu konsumenckiego mógł zostać sztucznie wykreowany, aby obejść przepisy dotyczące limitów pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego. W związku z tym Prezes UOKiK zarzucił spółce stosowanie wyższych pozaodsetkowych kosztów pożyczek niż ustawowe limity, czasowo obniżone podczas pandemii COVID-19. Postępowanie dotyczy również braku jasnych i jednoznacznych informacji w zakresie podpisywanych umów i ich wysokich kosztów, co było elementem skarg konsumenckich.

► Pozyskiwanie kapitału przez weksle

Prezes UOKiK wydał decyzję (RWR-3/2022) wobec spółki Brewe Leasing oferującej weksle, którymi finansuje swoją działalność. Firma posługuje się wekslem w sposób sprzeczny z jego funkcją, którą jest zabezpieczenie długu. Ponadto przedsiębiorca wprowadza konsumentów w błąd

co do bezpieczeństwa ich pieniędzy i obiecywanych zysków. Prezes Urzędu nałożył na spółkę ponad 150 tys. zł kary i nakazał natychmiast zaniechać kwestionowanych praktyk. Decyzja nie jest prawomocna.

► Mechanizmy windykacji

Spółka Profi Credit Polska oferuje konsumentom pożyczki. Zarzuty postawione przez Prezesa UOKiK dotyczą mechanizmów windykacji stosowanych przez przedsiębiorcę. Firma komunikuje się z dłużnikami w sposób mogący wywoływać uczucie obawy i lęku o swoje dobra. Tego typu praktyki mogą zniekształcać zachowania konsumentów, prowadzić do podejmowania niekorzystnych ekonomicznie decyzji, bądź całkowitego unikania kontaktu z pożyczkodawcą. Windykacja powinna odbywać się w profesjonalny sposób, z poszanowaniem praw stron.

► Inwestycje w nieruchomości na wynajem

Sprawa dotyczy spółki CGA Invest, która realizowała i sprzedawała lokale w condohotelu Czarna Perła w Siennej. Zarzuty Prezesa UOKiK odnosiły się do wprowadzania konsumentów w błąd co do bezpieczeństwa inwestycji, wysokości i częstotliwości uzyskiwania zysków, a także braku istotnych informacji o modelu finansowania. Ponadto inny podmiot, niż wynikało to z treści umów rezerwacyjnych oraz przedwstępnych umów sprzedaży, zawierał umowy najmu z konsumentami. W wydanej decyzji (DOZIK 9/2022) Prezes Urzędu przyjął zobowiązanie firmy do zmiany praktyk oraz przyznania rekompensat dla poszkodowanych konsumentów, m.in. w postaci bezpłatnego pobytu w obiekcie. Decyzja jest prawomocna.

2.5
System pozasądowego
rozwiązywania sporów

2.6
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.7
Europejskie Centrum
Konsumentów

OSTRZEŻENIA KONSUMENCKIE wydane w 2022 r.

przedsiębiorca	działania zagrażające konsumentom
International Markets Live, Inc. z siedzibą w Nowym Jorku (Stany Zjednoczone Ameryki)	zakładanie, prowadzenie lub propagowanie systemów promocyjnych typu piramida
InCruises International LLC z siedzibą w Guaynabo (Portoryko)	prowadzenie działalności w formie systemu konsorcyjnego lub organizowanie grupy z udziałem konsumentów w celu finansowania zakupu w systemie konsorcyjnym
Obligacje Społeczne Prosta S.A. z siedzibą w Warszawie	wprowadzanie konsumentów w błąd m.in. co do ryzyka produktu

► Systemy promocyjne typu piramida

Prezes UOKiK wszczął postępowania przeciwko spółkom Selfmaker Smart Solutions oraz Selfmaker Technology i jej prezesowi. Zarzuty postawiono również 5 przedsiębiorcom promującym program partnerski związany z pozyskiwaniem inwestorów na tokeny. Zyski w programie uzależnione są od wprowadzania innych konsumentów do systemu, co może wskazywać na system promocyjny typu piramida. Wątpliwości budzą także bezpodstawne zapewnienia o generowanych zyskach spółek oraz intensywny marketing wśród szczególnie wrażliwej grupy konsumentów – środowisku osób nieślyszących.

International Markets Live to kolejna firma, której postawiono zarzuty związane z systemami promocyjnymi typu piramida. Spółka oferuje pakiety edukacyjne zawierające materiały z dziedziny finansów oraz e-commerce. Analiza zgromadzonego materiału wskazuje, że działalność edukacyjna ma na celu stworzenie pozoru legalności projektu i ukrycie faktycznego celu, którym jest pozyskiwanie pieniędzy od użytkowników platformy. Prezes UOKiK wydał w tej sprawie ostrzeżenie konsumenckie.

► System konsorcyjny

Prezes UOKiK postawił spółce InCruises International zarzuty związane z działaniem w zakazanym prawem systemie konsorcyjnym (znanym popularnie jako „argentyński”). W tym przypadku mechanizm może polegać na zarządzaniu pieniędzmi zebranymi od uczestników programu członkowskiego w celu sfinansowania rejsów na statkach pasażerskich. Dodatkowo firma rekrutuje tzw. partnerów, którym płaci za namówienie innych do wejścia do programu. W sprawie wydano również ostrzeżenie konsumenckie,

gdyż w przeszłości tego typu systemy niósły ze sobą dotkliwe straty dla konsumentów.

► Działania wobec influencerów

UOKiK kontynuował działania dotyczące monitorowania treści komercyjnych w mediach społecznościowych. W efekcie zarzuty nieprawidłowego oznaczania reklam otrzymało 3 twórców internetowych z branży fitness, a także ich reklamodawca – Olimp Laboratories. Spółka zawierała umowy dotyczące odpłatnej promocji produktów na Instagramie. W korespondencji z twórcami namawiała ich do stosowania niejasnych oznaczeń, niezgodnych z załozeniami UOKiK. Ponadto za brak współpracy z Urzędem ukaranych zostało 6 influencerów (decyzje prawomocne: RBG-3/2022, RBG-4/2022, RBG-5/2022, RBG-8/2022, decyzje, od których wniesiono odwołanie: RBG-6/2022, RBG-7/2022). Interwencjom Urzędu na tym segmencie rynku towarzyszyły działania edukacyjne. UOKiK opublikował również „Rekomendacje Prezesa UOKiK dotyczące oznaczania treści reklamowych przez influencerów” (więcej informacji: 3.3 Działalność informacyjno-edukacyjna).

► Reklamy w serwisach internetowych

UOKiK sprawdzał także sposób oznaczania przekazów handlowych w popularnych serwisach internetowych, w tym artykuły sponsorowane i reklamę natywną. Niektóre analizowane materiały o charakterze komercyjnym nie miały żadnych oznaczeń. W innych przypadkach stosowane przez serwisy określenia budziły wątpliwości co do przejrzystości i czytelności oznaczania reklam. Pierwsze zarzuty w tej sprawie otrzymały Ringier Axel Springer Polska i Wirtualna Polska Media.

DZIAŁANIA UOKiK

Urząd uczestniczył w kontroli Komisji Europejskiej i sieci Consumer Protection Cooperation, która wykazała, że

prawie 40 proc. e-sklepów

z 399 badanych stosowało co najmniej
jedną z 3 sprawdzanych

dark patterns:

falszawy licznik czasu, zwodniczy interfejs,
ukrywanie informacji.

► Falszwy opinie w Internecie

Prezes UOKiK nałożył pierwsze kary za handel nieprawdziwymi recenzjami i ocenami zamieszczanymi w internecie, które rzekomo pochodziły od kupujących. W ten sposób wprowadzano konsumentów w błąd co do produktów lub usług. W wydanej decyzji wobec Opinie.pro (RKT-3/2022) Prezes Urzędu nakazał zaniechanie kwestionowanej praktyki oraz nałożył sankcję 40 tys. zł. Firma złożyła odwołanie. W przypadku SN Marketing (RPZ-9/2022), który zaprzestał tworzenia fałszywych opinii, sankcja wyniosła 30 tys. zł. Decyzja jest prawomocna.

► Dark patterns

Są to praktyki wykorzystujące wiedzę o zachowaniach użytkowników do wpływania na ich decyzje. Stosowane w aplikacjach i na stronach internetowych w e-sklepach, wymuszają niezamierzone lub niechciane działania konsumentów. W szczególności mogą dotyczyć braku transparentnego informowania o cenach lub zasadach wyszukiwania i sortowania produktów. W tym zakresie Prezes UOKiK wydał decyzję wobec firmy Vinted UAB (DOZIK-8/2022), prowadzącej internetową platformę (aplikację) sprzedaży ubrań. Konsumentów nie byli informowani o tym, jak mogą dokonywać transakcji bez dodatkowo płatnej usługi, tzw. ochrony kupującego. Ponadto firma nie informowała użytkowników o procedurze weryfikacji tożsamości, co mogło utrudniać otrzymanie pieniędzy ze sprzedaży przedmiotów na platformie. W trakcie postępowania spółka zmieniła sposób informowania użytkowników w tym zakresie, co przyczyniło się do obniżenia sankcji. Łączna kara wyniosła blisko 5,4 mln zł. Spółka złożyła odwołanie od decyzji. Ponadto Prezes UOKiK wszczął postępowanie przeciwko spółce OLX. Postępowanie prowadzone jest m.in. pod

katem wprowadzającego w błąd sortowania ofert według najniższej ceny na platformie internetowej.

► Regulaminy platformy internetowej

Sprawa dotyczy klauzul modyfikacyjnych zawartych w regulaminie Allegro i regulaminie usługi „Allegro Smart!”, które pozwalają przedsiębiorcy na dokonanie jednostronnych zmian w umowach, nie precyzując jednocześnie jasno zakresu oraz przesłanek ich wprowadzenia. Zakwestionowane klauzule charakteryzują się również dużą ogólnością, dzięki temu platforma może w nieograniczony sposób dokonywać zmian. Kara nałożona na Allegro wyniosła blisko 4 mln zł. Spółka odwołała się od decyzji (DOZIK-16/2022).

► Realizacja zamówienia przez platformę internetową

Prezes UOKiK wszczął postępowanie przeciwko platformie handlowej Amazon. Zarzuty dotyczą wprowadzania w błąd m.in. co do momentu zakupu. Pomimo złożenia zamówień i otrzymania potwierdzenia spółka uważa, że nie jest zobowiązana do dostarczenia towaru i może elastycznie decydować o realizacji lub anulowaniu zamówienia. Konsumentów nie są też należycie informowani o szacunkowym charakterze prezentowanej dostępności produktów czy terminów ich dostawy. Ponadto zastrzeżenia UOKiK dotyczą sposobu informowania o uprawnieniach konsumentów w związku z ofertą „Gwarancja dostawy”.

► Płatności online

Spółka PayPal może stosować niedozwolone postanowienia umowne we wzorcach umów wykorzystywanych w relacjach z konsumentami. Zarzuty Prezesa UOKiK dotyczą 3 postanowień „Umowy z użytkownikiem PayPal”: spisu działań zabronionych, listy nakładanych sankcji oraz zakazu korzystania z konta w momencie jego zablokowania bądź zawieszenia. W ocenie Urzędu, treści zawarte w tym dokumencie mogą być sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz prowadzić do rażącej dysproporcji praw i obowiązków pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą.

► Automatyczna aktywacja usług

Sprawa dotyczyła automatycznej aktywacji dodatkowo płatnych usług, do której dochodziło wraz z zawarciem lub przedłużeniem umowy telekomunikacyjnej. Usługi były włączane bez wyraźnej zgody konsumentów, a na abonentach ciążył obowiązek ich wyłączenia przed upływem bezpłatnego okresu korzystania. Operatorzy Orange (decyzja DOZIK-4/2022) i P4 (decyzja DOZIK 7/2022) zobowiązali się do zmiany praktyk

2.5 System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.6 Współpraca z rzecznikami konsumentów...

2.7 Europejskie Centrum Konsumentckie

oraz wyrównania byłym i obecnym abonentom poniesionych strat. Obydwie decyzje są prawomocne. Analogiczną decyzję Prezes UOKiK wydał w 2021 r. w stosunku do operatora Netia (RKR-13/2021). Decyzja jest prawomocna.

► Bezpodstawną zmianą umów

Prezes UOKiK zakończył postępowanie przeciwko operatorowi telekomunikacyjnemu Vectra, który bez podstawy prawnej zmienił zapisy obowiązujących umów na czas nieokreślony. W oparciu o jednostronnie wprowadzoną klauzulę podwyższał opłaty za internet i telewizję. Na Vectrę została nałożona kara 22,3 mln zł (RBG-15/2022), ponadto spółka otrzymała nakaz zaniechania praktyki i usunięcia jej skutków. Ma również obowiązek zwrotu na rzecz konsumentów pobranych w sposób nieuprawniony części opłat abonentowych przez okres, w którym je naliczała. Decyzja nie jest prawomocna.

POSTĘPOWANIA przeciwko operatorom telekomunikacyjnym wszczęte w 2022 r. – przykłady

tematyka	przedsiębiorcy
zawyżone koszty połączenia z infoliniami służącymi do zgłaszania usterek i reklamacji	Orange, Nju Mobile
aktywowanie dodatkowej płatnej usługi „Bezpieczny internet” bez wyraźnej zgody konsumenta	Vectra
karami konsumentów utratą rabatu za e-fakturę w sytuacji, gdy nie opłacili oni w terminie abonamentu lub innych opłat wskazanych na rachunku	P4

► Zawyżone koszty wypowiedzenia umowy przed terminem

Postępowanie UOKiK wykazało, że spółka UPC zawyżała przyznane klientom ulgi, które stanowią podstawę wyliczenia opłaty za wypowiedzenie umowy telekomunikacyjnej na czas określony. W konsekwencji klienci musieli płacić więcej za rozwiązanie umowy niż zapłaciliby za jej kontynuację. Zgodnie z prawem, wysokość roszczenia w związku z wypowiedzeniem jej przez abonenta lub z jego winy nie może przekroczyć wysokości przyznanej ulgi, pomniejszonej proporcjonalnie do okresu od zawarcia do rozwiązania.

Kara wobec spółki wyniosła 12,5 mln zł. Ponadto UPC musi zmienić zakwestionowaną praktykę oraz zwrócić konsumentom nieprawidłowo pobrane opłaty (decyzja DOZIK-13/2022). Spółka złożyła odwołanie.

► Klauzule inflacyjne w umowach telekomunikacyjnych

Wszczęte postępowania dotyczą tzw. klauzul inflacyjnych wprowadzonych przez Orange Polska, P4, T-Mobile Polska, Vectra i Multimedia Polska do umów na czas określony. Postanowienia te umożliwiają operatorowi zmianę wysokości opłat w trakcie trwania obowiązujących kontraktów. Podwyżki uzależnione zostały od ogłaszanego przez Główny Urząd Statystyczny średniorocznego wskaźnika cen i usług konsumpcyjnych. UOKiK sprawdzi, czy wprowadzone zapisy nie są próbą przerzucania na konsumentów kosztów zmieniającej się sytuacji gospodarczej.

► Sylwestrowy konkurs telewizyjny

Prezes UOKiK postawił zarzuty Telewizji Polsat i spółce Teleaudio Dwa – odpowiedzialnym za organizację SMS-owego konkursu sylwestrowego w 2021 r. Wbrew przekazom, aby móc ubiegać się o wygraną, konsumenci musieli wysłać kilka odpłatnych SMS-ów (a nie jeden), natomiast główny finał konkursu nie odbywał się ani 31 grudnia, ani 1 stycznia. Zastrzeżenia odnoszą się zarówno do treści komunikatów słownych i graficznych przekazywanych podczas audycji z sylwestrowego koncertu przebojów, jak i do treści wiadomości SMS, które dotyczyły przebiegu konkursu i były rozsyłane do uczestników w trakcie jego trwania.

► Subskrypcja zamiast jednorazowej usługi

Prezes UOKiK nałożył karę blisko 750 tys. zł na firmę Logo-Sharing z Sopotu, która odpowiadała za wynajem hulajnóg w miejscowościach turystycznych. W kierowanych do konsumentów przekazach informacyjnych firma wywoływała wrażenie, że płaci się za jeden przejazd hulajnogą. W rzeczywistości dochodziło do zamówienia cyklicznej, odpłatnej subskrypcji z utrudnionym dostępem do informacji jak z niej zrezygnować. Decyzja (RGD-1/2022) jest prawomocna. Dodatkowo, dzięki interwencji Urzędu, sklepy z aplikacjami na smartfony usunęły ofertę Logo-Sharing jeszcze w trakcie postępowania. UOKiK prowadzi również działania przeciwko Logo-Sharing LLC z Tbilisi, która przejęła działalność ukaranej spółki z Sopotu. O działaniach obydwu spółek Prezes UOKiK zawiadomił prokuraturę.

2.1 Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów...

2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową

2.3 Bezpieczeństwo produktów i nadzór rynku

2.4 Laboratoria

► Sprzedaż używanych aut

Prezes UOKiK wszczął postępowania przeciwko Autocentrum AAA Auto – wiodącemu dealerowi samochodów używanych. Zastrzeżenia budzi przede wszystkim brak pełnej informacji o ostatecznej cenie samochodu w chwili podejmowania decyzji o zakupie. Konsumenty rezerwowali online wybrany pojazd, jednak dopiero podczas wizyty w salonie sprzedaży Autocentrum dowiadywali się, że do prezentowanej ceny należy doliczyć dodatkową opłatę, przy czym sprzedawcy wskazywali na różne powody jej naliczania. Prezes UOKiK – w oddzielnym postępowaniu – zakwestionował również postanowienia umowne stosowane przez spółkę, które mogą umożliwić spółce uchylene się od odpowiedzialności za ewentualne wady pojazdu.

► Samochody zastępcze

Konsumenty zgłaszali do Urzędu praktyki towarzystw ubezpieczeniowych związane z udostępnianiem pojazdów zastępczych po wypadku. Skargi dotyczyły m.in. zbyt krótkiego czasu udostępniania, a także niekorzystnych warunków najmu (np. wysokie kary umowne). Prezes UOKiK wszczął postępowania wyjaśniające w sprawie 4 spółek: Compensa, Vienna Insurance Group, Generali, Link4 oraz Allianz, w których sprawdzi zasady udostępniania aut zastępczych uszkodzonym kierowcom.

► Akcja promocyjna

Sprawa dotyczy akcji promocyjnej „Tarcza Biedronki antyinflacyjna” w sieciach sklepów należących do Jeronimo Martins. Przedsiębiorca zapewniał, że jeśli klienci znajdą w innych sklepach produkty objęte akcją w korzystniejszych

cenach – zwróci im różnicę. Wbrew hasłom reklamowym warunki regulaminu promocji były bardzo skomplikowane, a ich spełnienie było uciążliwe dla klientów. Poza tym regulamin nie był uwidoczniony w sklepach stacjonarnych. Prezes UOKiK postawił Jeronimo Martins zarzut wprowadzania konsumentów w błąd.

► Nieuczciwe praktyki w fotowoltaice

Coraz większemu zainteresowaniu konsumentów instalacjami fotowoltaicznymi towarzyszy rosnąca liczba skarg na tę branżę. W 2022 r. Urząd prowadził w związku z tym postępowania właściwe i wyjaśniające. Prezes UOKiK wydał pierwszą decyzję w tej sprawie (RŁO-7/2022), nakładając ponad 28 mln zł kary na spółkę BO Energy (wcześniej FG Energy). Spółka m.in. starała się uniemożliwić klientom bezkosztowe odstąpienie od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa. Ponadto konsumenci byli wprowadzani w błąd co do współpracy firmy z Ministerstwem Klimatu, jak i bezkosztowego charakteru wstępnego audytu, powiązanego z kwestią instalacji fotowoltaiki. Wydana decyzja przewiduje również zwrot pieniędzy konsumentom, którzy odstąpili od umowy. Spółka wniosła odwołanie od decyzji.

► Brak terminowej realizacji usługi

Sprawa dotyczyła Poczty Kwiatowej oferującej kwiaty z dostawą. Spółka w komunikacji marketingowej zachęcała do składania zamówień na święta (np. Dzień Matki, walentynki), na które nie gwarantowała terminowej realizacji usługi. W załączniku do regulaminu zamieściła zapis, który miał na celu uniknięcie odpowiedzialności za niewykonanie zobowiązań i zabezpieczenie firmy w przypadku reklamacji. Stosując niedozwolone postanowienie, spółka niezgodnie z prawem próbowała wyłączyć swoją odpowiedzialność za niezrealizowanie lub nienależyte wykonanie usługi. Przedsiębiorca odwołał się od decyzji (RKR-1/2022), nakładającej karę w wysokości ponad 1,6 mln zł.

► Fałszowanie składu odzieży

Prezes UOKiK nałożył na firmy produkujące męską odzież wizytową – Kubenz, Recman i Dastan Logistics – łącznie ponad 2,1 mln zł kary za fałszowanie składu produktów. Jak wykazały kontrole Inspekcji Handlowej i badania laboratoryjne, informacje na etykietach o składzie ubrań nie pokrywały się z rzeczywistością. Jeszcze w trakcie działań UOKiK firmy Recman i Kubenz zmieniły oznaczenie na zgodne z rzeczywistym składem, co potwierdziły dodatkowe badania laboratoryjne. Dastan Logistics zmieniał oznaczenia

2.5
System pozasądowego
rozwiązywania sporów

2.6
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.7
Europejskie Centrum
Konsumenckie

produktów jedynie w odniesieniu do tych, których skład nie zgadzał się z wynikami badań laboratoryjnych, dlatego w decyzji nałożono na tego przedsiębiorcę nakaz zaprzestania stosowania praktyki z rygiorem natychmiastowej wykonalności. Decyzja wobec Kubenz (RBG-1/2022) i Dastan Logistics (RKT-1/2022) jest prawomocna, natomiast Recman (DOZIK-5/2022) złożył odwołanie od decyzji, w której sankcja wyniosła 1,1 mln zł.

► Sprzedaż suplementów diety

Prezes UOKiK wszczął postępowanie przeciwko spółce Natural Pharmaceuticals, oferującej suplementy diety w sprzedaży na odległość. Zarzuty dotyczą m.in. nietransparentnych informacji i procesu składania zamówienia, przez co konsumenci mogli nie mieć świadomości, że decydują się na udział w programie corocznych dostaw. Zastrzeżenia UOKiK budzą też reklamy przedsiębiorcy, które mają uwiarygodnić zakup suplementów w oczach konsumentów, m.in. przez odwołania do Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności, czy nierzetelne informowanie o liczbie zadowolonych klientów z danego suplementu.

► Nieuczciwe pokazy handlowe

Spółka Expectes zapraszała konsumentów na pokazy pod pretekstem udziału w akcji, która miała służyć ratowaniu miejsc prac, a która w rzeczywistości nie istniała. Ukrytym celem spotkań była sprzedaż m.in. produktów AGD. Telemarketerzy ukrywali prawdziwą tożsamość przedsiębiorcy i powoływali się na nieistniejącą fundację. Dodatkowo firma obiecywała prezenty za udział w spotkaniach, w rzeczywistości upominki nie były darmowe. Wprowadzanie w błąd dotyczyło również istnienia rzekomego sponsora spotkań oraz organizowanego losowania nagród w trakcie pokazu. Prezes UOKiK nałożył na firmę 2,3 mln zł kary. Decyzja (RPZ-6/2022) jest prawomocna.

Za ukrywanie sprzedażowego charakteru spotkań została ukarana również firma New Life. Ponadto spółka wprowadzała konsumentów w błąd co do możliwości uzyskania cennej nagrody za udział w pokazie, jak i co do szczególnej, promocyjnej ceny oferowanych produktów. Prezes UOKiK nakazał natychmiast zaprzestanie stosowania zakwestionowanych praktyk i nałożył karę w wysokości 1,2 mln zł. Sankcje objęły również prezesa firmy, który umyślnie dopuścił nieuczciwych praktyk i utrudniał kontrolę UOKiK. Łączna wartość kary w tym przypadku wyniosła 225 tys. zł. W sprawach dotyczących decyzji (RPZ-3/2022, RPZ-4/2022) złożono odwołania.

2.2 NADZÓR NAD INSPEKCJĄ HANDLOWĄ

Inspekcja Handlowa (IH) to wyspecjalizowany organ kontroli służący ochronie interesów i praw konsumentów. Zadania IH realizowane są przez Prezesa UOKiK oraz wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej, którzy prowadzą kontrole przedsiębiorców, produktów i usług i wydają decyzje w tym zakresie. Prezes Urzędu wyznacza kierunki działań kontrolnych oraz monitoruje ich wykonanie. Prowadzi również postępowania odwoławcze od decyzji wojewódzkich inspektorów³⁷.

Działania o znaczeniu krajowym znajdują odzwierciedlenie w rocznym planie kontroli IH. Są one ustalane przede wszystkim w oparciu o wykryte nieprawidłowości w latach poprzednich, ich znaczenie, a także powszechność występowania danej kategorii produktów. Inspektorzy prowadzą także kontrole pozaplanowe, które wynikają z otrzymywanych skarg i informacji od m.in. konsumentów, czy organów administracji państwowej. W ramach kontroli prowadzone są badania laboratoryjne wykonywane zarówno przez laboratoria UOKiK (więcej informacji: 2.4 Laboratoria), jak i laboratoria zewnętrzne.

DECYZJE PREZESA UOKiK w 2022 r.

220

decyzji w sprawie odwołań
od decyzji wojewódzkich inspektorów IH

³⁷ Ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1706).

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów i nadzór
rynku

2.4
Laboratoria

KONTROLE IH w 2022 r.

381 1129

w zakresie ogólnego
bezpieczeństwa
produktów

w zakresie oceny
zgodności produktów
z wymaganiami

1756 305

jakości paliw

jakości paliw stałych

488 18 233

świadectw jakości
paliw stałych

w obszarze artykułów
nieżywnościowych i usług oraz
obowiązków przedsiębiorców

DZIAŁANIA WOJEWÓDZKICH INSPEKTORÓW IH w 2022 r. na podstawie przeprowadzonych kontroli – przykłady

wydane decyzje	3 492
wystosowane do przedsiębiorców żądania o usunięcie nieprawidłowości	1 911
skierowane zawiadomienia do organów ścigania	121
nałożone mandaty	1 594 mandaty o wartości 305,4 tys. zł
skierowane wnioski do sądów o ukaranie sprawców popełnienia wykroczeń	278 wniosków o wartości 54 140 zł
przekazane sprawy do innych organów właściwych	1 196

KONTROLE DOTYCZĄCE ARTYKUŁÓW NIEŻYWNOSCIOWYCH I USŁUG ORAZ OBOWIĄZKÓW PRZEDSIĘBIORCÓW W 2022 r.

KONTROLE wg rodzaju

planowe UOKiK	5 420
planowe wojewódzkich inspektorów IH	2 447
pozaplanowe	10 366

WYNIKI kontroli

sprawdzone partie produktów	849 102
zakwestionowane partie produktów	116 167

Przykłady kontroli

► Oznakowanie kosmetyków

W 2022 r. IH sprawdzała prawidłowość oznakowania różnego typu kosmetyków oraz prawidłowość obrotu tymi produktami, a także oświadczenia marketingowe (tzw. *claims*) dotyczące działania kosmetyków, znajdujące się na opakowaniach. IH przeprowadziła 255 kontroli, które objęły 237 przedsiębiorców prowadzących sklepy detaliczne oraz 18 hurtowników. IH sprawdzała kosmetyki kolorowe (m.in. cienie, szminki, pudry), a także lakiery do paznokci i szampony do włosów. Skontrolowano łącznie 1 984 partie produktów, przy czym różnego typu nieprawidłowości dotyczyły blisko 38 proc. z nich. Najczęstsze zastrzeżenia dotyczyły braku lub nieprawidłowej informacji o składnikach i funkcji produktu oraz przekroczenia daty trwałości. W efekcie IH wydała 81 decyzji o łącznej wartości kar w wysokości 67 350 zł³⁸.

► Oznakowanie i jakość odzieży wierzchniej

W I połowie 2022 r. IH przeprowadziła 114 kontroli produktów włókienniczych. Sprawdzano prawidłowość oznakowania oraz jakość tych produktów – odzieży wierzchniej, m.in. w zakresie zgodności rzeczywistego składu surowcowego

38 Dotyczy kar nałożonych na podstawie ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2227).

2.5 System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.6 Współpraca z rzecznikami konsumentów...

2.7 Europejskie Centrum Konsumentckie

z deklarowanym przez producenta. Kontrole objęły 91 placówek detalicznych, 20 producentów/pierwszych dystrybutorów i importerów, a także 3 hurtownie. IH oceniła oznakowanie oraz jakość 647 partii okryć wierzchnich i zakwestionowała co czwartą z nich. Część produktów zbadano w laboratorium, co wykazało rozbieżności między składem a etykietą w blisko 30 proc. sprawdzonych przypadków. W efekcie kontroli przedsiębiorcy podejmowali dobrowolne działania naprawcze, w wyniku których dokonywali zmian nieprawidłowego oznakowania lub zwracali zakwestionowane produkty do swoich dostawców. W związku ze stwierdzonymi w toku badań laboratoryjnych nieprawidłowościami, kontrolowani przedsiębiorcy zostali obciążeni kosztami tych badań – wydano 128 decyzji na łączną kwotę 71 691 zł. Ponadto materiały z kontroli są analizowane pod kątem naruszenia zbiorowych interesów konsumentów i mogą stanowić materiał do wszczęcia postępowania w tym zakresie.

SKONTROLOWANE PODMIOTY wg zakresu kontroli

1 510 łącznie

w tym:

381

w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

1 129

w zakresie oceny zgodności z wymaganiami

PRZYKŁADOWE TEMATY KONTROLI

baterie	– w zakresie prawidłowości obrotu
biżuteria i biżuteria sztuczna	– w zakresie zawartości niklu, kadmu i ołowiu
detergenty	– w zakresie prawidłowości oznakowania
wyroby akcyzowe	– w zakresie prawidłowości obrotu

KONTROLE W ZAKRESIE OGÓLNEGO BEZPIECZEŃSTWA PRODUKTÓW I OCENY ZGODNOŚCI Z WYMAGANIAMI W 2022 R.

PRZEPROWADZONE KONTROLE wg rodzaju

rodzaj	w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów	w zakresie oceny zgodności z wymaganiami
planowe UOKiK	206	526
planowe wojewódzkich inspektorów IH	96	351
pozaplanowe	79	252

WYNIKI KONTROLI

w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

- 771** sprawdzone partie produktów
- 248** zakwestionowanych partii produktów pod względem bezpieczeństwa

w zakresie oceny zgodności z wymaganiami

- 1 746** sprawdzone rodzaje produktów
- 745** zakwestionowanych produktów (stwierdzenie nieprawidłowości)

BADANIA LABORATORYJNE

ogólnego bezpieczeństwa produktów

- 94** przebadane laboratoryjnie partie produktów
- 37** zakwestionowanych produktów

w zakresie oceny zgodności z wymaganiami

- 753** przebadane laboratoryjnie produkty
- 187** zakwestionowanych produktów

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
**Nadzór nad Inspekcją
Handlową**

2.3
Bezpieczeństwo
produktów i nadzór
rynku

2.4
Laboratoria

Przykłady kontroli

► Bezpieczeństwo kuchenek mikrofalowych

W I półroczu 2022 r. IH sprawdziła bezpieczeństwo 21 modeli mikrofalówek, np. czy odpowiednio są osłonięte części pod napięciem oraz czy producenci prawidłowo oznaczają sprzęt. Dwadzieścia z kontrolowanych modeli przebadano laboratoryjnie, przy czym wszystkie okazały się bezpieczne dla użytkowników. IH zakwestionowała 4 modele ze względów formalnych, takich jak brak ostrzeżeń dotyczących konserwacji i korzystania z urządzenia lub brak instrukcji w języku polskim. We wszystkich przypadkach przedsiębiorcy podjęli dobrowolne działania naprawcze i przekazali dowody ich podjęcia do IH.

► Bezpieczeństwo zabawek

W I, II i III kwartale 2022 r. IH kontrolowała bezpieczeństwo zabawek dźwiękowych dla niemowląt, pociskowych oraz tablic manipulacyjnych – łącznie 85 modeli. Sprawdzono czy są dobrze oznakowane, a także czy ich konstrukcja nie zagraża najmłodszym konsumentom. Największy odsetek nieprawidłowości dotyczył tablic manipulacyjnych dla dzieci poniżej 3 lat – zakwestionowano 8 z 14 sprawdzonych modeli, przy czym 7 w wyniku badań laboratoryjnych. Przedsiębiorcy podejmowali działania naprawcze, np. uzupełniali braki w oznakowaniu lub wycofywali z rynku niezgodne z wymogami zabawki oraz informowali konsumentów o stwierdzonych nieprawidłowościach. Prezes UOKiK wszczął łącznie 16 postępowań administracyjnych o wycofanie produktów z rynku.

PRZYKŁADOWE TEMATY KONTROLI w 2022 r.

artykuły kąpielowe dla dzieci
domowy sprzęt elektroniczny
środki ochrony indywidualnej
wyroby pirotechniczne

SYSTEM MONITOROWANIA I KONTROLI JAKOŚCI PALIW I PALIW STAŁYCH W 2022 R.

Prezes UOKiK zarządza systemem monitorowania i kontroli jakości paliw i paliw stałych, którego celem jest m.in. wyeliminowanie z obrotu paliw niespełniających wymagań jakościowych. Wyniki kontroli są wykorzystywane w postępowaniach administracyjnych prowadzonych zarówno przez wojewódzkich inspektorów IH, Prezesa UOKiK, jak i Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (URE) – zgodnie z kompetencjami w tym zakresie. Kontrole paliw odbywają się dwutorowo. Pierwszy rodzaj kontroli realizowany jest w ramach europejskiego systemu nadzoru i obejmuje losowo wytypowane podmioty. Drugi rodzaj kontroli obejmuje stacje wybrane w oparciu o negatywne wyniki poprzednich kontroli, a także skargi i informacje m.in. od konsumentów i policji. Tu badania laboratoryjne częściej wykazują niespełnianie wymogów jakościowych niż w przypadku losowo pobranych próbek. Natomiast w przypadku paliw stałych kontrole dotyczą zarówno spełniania wymogów jakościowych (określonych prawem oraz deklarowanych), jak i realizacji przez przedsiębiorców obowiązku wystawiania świadectw jakości paliwa stałego i przekazywania ich kopii konsumentom.

KONTROLE PALIW

1 756

skontrolowanych podmiotów łącznie

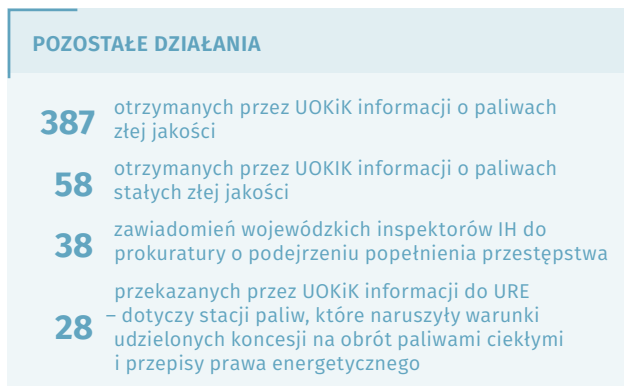
w tym: 1 721 kontroli stacji paliw

35 kontroli pozostałych podmiotów
(m.in. hurtowni paliw)

2.5 System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.6 Współpraca z rzecznikami konsumentów...

2.7 Europejskie Centrum Konsumentckie

WYNIKI KONTROLI wg rodzaju paliwa i kontroli

rodzaj paliwa	kontrole wytypowane na podstawie LOSOWANIA		kontrole wytypowane na podstawie INFORMACJI	
	przebadane próbki	% próbek niespełniających wymogów jakościowych	przebadane próbki	% próbek niespełniających wymogów jakościowych
olej napędowy	452 	1,99 	313 	3,19
benzyna	629 	0,16 	204 	0,49
gaz LPG	273 	1,47 	44 	13,64
lekki olej opałowy	1 	0 	0 	0

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
**Bezpieczeństwo
produktów i nadzór
rynku**

2.4
Laboratoria

2.3 BEZPIECZEŃSTWO PRODUKTÓW I NADZÓR RYNKU

Prezes UOKiK sprawuje ogólny nadzór nad produktami przeznaczonymi dla konsumentów w zakresie bezpieczeństwa³⁹. Prowadzi postępowania mające na celu wyeliminowanie zagrożeń dla zdrowia i życia ludzkiego. Wyroby uznane przez Prezesa Urzędu za niespełniające wymogów bezpieczeństwa wpisywane są do rejestru produktów niebezpiecznych. Urząd pełni rolę krajowego punktu kontaktowego unijnego systemu Safety Gate/RAPEX⁴⁰, służącego szybkiej wymianie informacji między państwami członkowskimi UE i Komisją Europejską w sprawie zagrożeń stwarzanych przez produkty nieżywnościowe. UOKiK analizuje również powiadomienia od przedsiębiorców w sprawie produktów niebezpiecznych i monitoruje wykonanie działań naprawczych.

Prezes Urzędu monitoruje funkcjonowanie systemu nadzoru rynku w Polsce⁴¹ pod kątem zgodności produktów z wymaganiami unijnego prawodawstwa zharmonizowanego. System ten tworzą krajowe organy uprawnione do kontroli produktów nieżywnościowych. Prezes Urzędu prowadzi również postępowania w zakresie zgodności z wymaganiami produktów, dla których obowiązuje oznakowanie CE⁴². UOKiK odpowiada także za krajowy punkt kontaktowy systemu ICSMS⁴³, który jest podstawowym unijnym systemem wymiany informacji i gromadzenia oraz przetwarzania danych związanych z egzekwowaniem zadań nadzoru rynku.

W ramach prowadzonych postępowań Prezes UOKiK może nałożyć karę lub określone obowiązki na producenta lub dystrybutora, łącznie z wycofaniem produktów z rynku. W praktyce wiele podmiotów jeszcze w trakcie

39 Nadzór sprawowany jest zgodnie z ustawą z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. z 2021 r. poz. 222).

40 Safety Gate: the EU rapid alert system for dangerous non-food products.

41 Nadzór sprawowany jest zgodnie z ustawą z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2023 r. poz. 215) i ustawą z 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz. U. z 2022 r. poz. 1854).

42 Znak CE stanowi deklarację producenta, że produkt wprowadzany do obrotu spełnia wymagania zharmonizowane określone w aktach unijnego prawodawstwa zharmonizowanego. Znak CE dotyczy tylko określonych kategorii wyrobów – m.in. urządzeń elektrycznych (w tym sprzętu elektronicznego i AGD).

43 Information and Communication System on Market Surveillance.

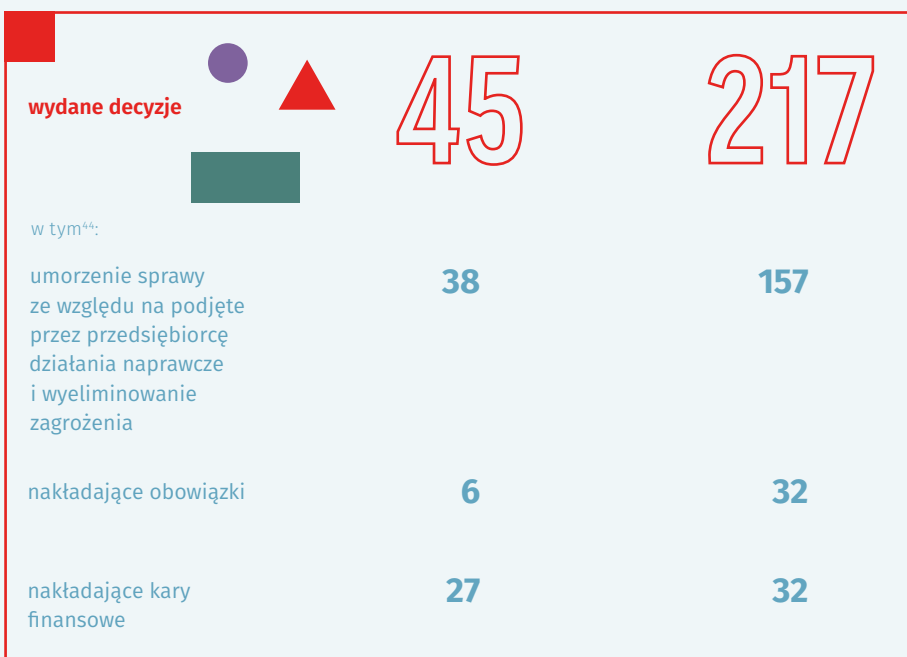
2.5 System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.6 Współpraca z rzecznikami konsumentów...

2.7 Europejskie Centrum Konsumentckie

DZIAŁANIA PREZESA UOKIK w zakresie nadzoru rynku w 2022 r.

	ogólne bezpieczeństwo produktów	zgodność z wymaganiami – nadzór rynku
podjęte czynności wyjaśniające	91	79
nowe postępowania	38	143

SKARGI I ZAPYTANIA w 2022 r.

222

rozpatrzone skargi z rynku (m.in. od konsumentów i przedsiębiorców)

171

rozpatrzonych zapytań

postępowania dobrowolnie podejmuje działania polegające na usunięciu niezgodności. Działania Urzędu są związane z kontrolami Inspekcji Handlowej w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów oraz unijnego systemu nadzoru rynku (więcej informacji: 2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową).

44 Podano przykładowe rodzaje decyzji, w związku z tym dane nie sumują się do łącznej liczby wydanych decyzji. Na podstawie ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów istnieje możliwość wydawania różnych rozstrzygnięć, łączących często różne kategorie – np. decyzje umarzające postępowanie i nakładające karę lub samo umorzenie, decyzje nakładające obowiązki z karą finansową lub bez niej, decyzje nakładające jedynie karę.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów i nadzór
rynku

2.4
Laboratoria

DZIAŁANIA W ZAKRESIE OGÓLNEGO BEZPIECZEŃSTWA PRODUKTÓW W 2022 R.

NAJCZĘSTSZE DZIAŁANIA wg produktów		
artykuły dla dzieci	naczynia żaroodporne	grille

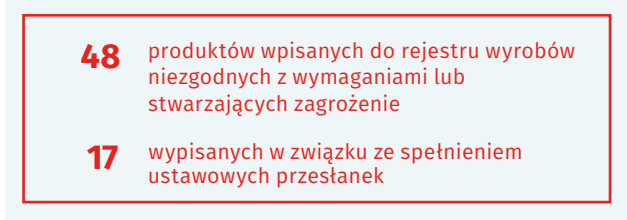
SKUTECZNOŚĆ działań UOKiK	
ŁĄCZNIE	
14 ostrzeżeń	
13 805 produktów wycofanych z rynku	
18 877 produktów, z których wyeliminowano zagrożenia	
PRZYKŁAD – naczynia żaroodporne	
3 ostrzeżenia	
6 410 produktów wycofanych z rynku	

SYSTEM Safety Gate/Rapex	
173 notyfikacje UOKiK dotyczące ponad 1,6 mln sztuk produktów	
2 117 notyfikacji przez państwa członkowskie UE, w tym 124 dotyczyły produktów, których producentami lub importerami byli polscy przedsiębiorcy	

NAJCZĘŚCIEJ notyfikowane produkty w ramach sytemu Safety/RAPEX	
zgłoszenia z Polski	zgłoszenia z UE
104 zabawki	489 zabawki
19 sprzęt elektryczny	346 pojazdy silnikowe
12 maszyny	212 kosmetyki

SYSTEM ICSMS	
32 reakcje UOKiK na notyfikacje innych państw w systemie ICSMS	
74 zgłoszone produkty przez państwa członkowskie UE państw w systemie ICSMS	

DZIAŁANIA W ZAKRESIE ZGODNOŚCI PRODUKTÓW Z UNIJNYMI WYMAGANIAMI W 2022 R.

NAJCZĘSTSZE DZIAŁANIA wg produktów		
zabawki	sprzęt elektryczny	środki ochrony indywidualnej

ŁĄCZNIE	
169 powiadomień o niezgodnościach	
103 327 produktów wycofanych z rynku	
2 963 produkty, z których usunięto niezgodności	
PRZYKŁAD – sprzęt elektryczny i elektroniczny	
32 powiadomienia o niezgodnościach	
22 668 produktów wycofanych z obrotu	
301 produktów, z których usunięto niezgodności	

2.5 System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.6 Współpraca z rzecznikami konsumentów...

2.7 Europejskie Centrum Konsumentckie

2.4

LABORATORIA

UOKiK zarządza 3 laboratoriami wykonującymi badania paliw ciekłych, zabawek, produktów włókienniczych i innych artykułów nieżywnościowych. Badania prowadzone są przede wszystkim w związku z działaniami kontrolnymi Inspekcji Handlowej i służą eliminowaniu z rynku produktów niespełniających wymagań lub stwarzających zagrożenie dla konsumentów. Laboratoria stale rozwijają zakres akredytacji i wdrażają nowe metody badawcze.

ROZWÓJ LABORATORIÓW UOKIK w 2022 r.

- rozszerzenie zakresu akredytacji o **10 metod** badawczych
- wdrożenie **9 nowych metod** badawczych
- udział w **11 programach** badań biegłości i porównań międzylaboratoryjnych

BADANIA LABORATORIÓW UOKIK na rzecz IH w 2022 r.

2 040
przebadanych próbek

27 221

oznaczonych parametrów dla przebadanych próbek

PRZYKŁADY wg produktów

produkt	przebadane próbki	% próbek niezgodnych
kleje	30	7%
obuwie skórzane	60	5%
bizuteria	104	5%
zabawki	580	23%
wyroby włókiennicze	344	48%

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów i nadzór
rynku

2.4
Laboratoria

2.5 SYSTEM POZASĄDOWEGO ROZWIĄZYWANIA SPORÓW

Prezes UOKiK nadzoruje system pozasądowego rozwiązywania sporów w Polsce (ADR – *Alternative Dispute Resolution*)⁴⁵. Tworzą go instytucje prowadzące polubowne postępowania między konsumentami a przedsiębiorcami w kwestiach objętych ich właściwością. Sprawami, dla których nie został utworzony właściwy podmiot sektorowy, zajmuje się Inspekcja Handlowa jako instytucja o charakterze horyzontalnym. Prezes UOKiK prowadzi postępowania dotyczące wpisu do rejestru podmiotów uprawnionych ADR. Ponadto monitoruje realizację ustawowych obowiązków przez podmioty uprawnione, m.in. na podstawie rocznych sprawozdań. UOKiK prowadzi punkt kontaktowy ds. ADR/ODR, który udziela informacji dotyczących praw konsumentów, postępowań polubownych i geoblockingu. Platforma ODR (*Online Dispute Resolution*) to internetowe narzędzie do rozstrzygania sporów między konsumentami a przedsiębiorcami, dzięki któremu można złożyć skargę na towary lub usługi zakupione przez internet zarówno w kraju, jak i we wszystkich państwach UE, w Islandii, Lichtensteinie i Norwegii. Platforma ODR jest zarządzana przez Komisję Europejską.

PUNKT KONTAKTOWY ds. ADR/ODR

2.5 System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.6 Współpraca z rzecznikami konsumentów...

2.7 Europejskie Centrum Konsumentckie

NAJCZĘŚCIEJ ZGŁASZANE kategorie spraw

usługi transportowe
linie lotnicze – problemy w przypadku odwołania lub opóźnienia lotów z odzyskaniem środków oraz wypłatą odszkodowania

dobra konsumpcyjne
odzież i obuwie, sprzęt komputerowy, meble – problemy z uzyskaniem zwrotu środków przy odstąpieniu od umowy, odrzucenie reklamacji przez sprzedawcę, niedostarczenie produktów zamawianych przez internet, dropshipping

usługi w zakresie rekreacji
hotele i inne obiekty wypoczynkowe – problem ze zwrotem środków przy anulowaniu rezerwacji, niezgodność z opisem

usługi finansowe
rachunki bieżące i usługi płatnicze – problemy z realizacją przekazów pieniężnych (szczególnie zagranicznych) i płatności internetowych

PODMIOTY ADR W POLSCE w 2022 r. ⁴⁵

PODMIOTY SEKTOROWE

PUBLICZNE		NIEPUBLICZNE	
usługi finansowe i ubezpieczeniowe	<ul style="list-style-type: none"> • Rzecznik Finansowy • Sąd Polubowny przy Komisji Nadzoru Finansowego 	usługi oferowane przez banki	Arbiter Bankowy przy Związku Banków Polskich
usługi telekomunikacyjne i pocztowe	Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej	sprzedaż produktów żywnościowych	Centrum Polubownego Rozwiązywania Sporów dotyczących Żywności
usługi energetyczne	Koordinator do spraw negocjacji przy Prezisie Urzędu Regulacji Energetyki	usługi wynikające z umów z przedsiębiorcami będącymi uczestnikami rynku finansowego, zakładami ubezpieczeń, operatorami telefonii komórkowej, operatorami telewizji kablowych, dostawcami mediów oraz podmiotami obracającymi wierzytelnościami z umów z zakresu rynku finansowego, ubezpieczeń, telefonii komórkowej, telewizji kablowej i dostawy mediów	Elektroniczne Centrum Rozwiązywania Sporów „Ultima Ratio”
usługi transportu kolejowego	Rzecznik Praw Pasażera Kolei przy Prezisie Urzędu Transportu Kolejowego		
usługi transportu lotniczego	Rzecznik Praw Pasażerów przy Prezisie Urzędu Lotnictwa Cywilnego		

PUBLICZNY PODMIOT HORYZONTALNY

Inspekcja Handlowa

sprzedaż towarów i usług w sprawach nieobjętych przez inne wyspecjalizowane podmioty, m.in. turystycznych, deweloperskich, edukacyjnych, remontowo-budowlanych

45 Ustawa z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich (Dz. U. z 2016 r. poz. 1823).

46 Stan na 31 grudnia 2022 r.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów i nadzór
rynku

2.4
Laboratoria

2.6

WSPÓŁPRACA Z RZECZNIKAMI KONSUMENTÓW I ORGANIZACJAMI KONSUMENCKIMI

Współpraca z miejskimi i powiatowymi rzecznikami konsumentów to istotny element działań UOKiK na rzecz skutecznej ochrony interesów konsumentów. Urząd opracowuje m.in. specjalny newsletter dla rzeczników, a także przekazuje bezpłatne materiały promocyjne dotyczące praw konsumentów. Przy Prezesie UOKiK działa Krajowa Rada Rzeczników Konsumentów, która pełni rolę opiniodawczo-doradczą.

Urząd współpracuje również z organizacjami konsumenckimi m.in. w ramach działań edukacyjnych, poradnictwa konsumenckiego, a także wymiany informacji o naruszeniach na rynku oraz opiniowania aktów prawnych. Szczególną formą współpracy są konkursy dla organizacji pozarządowych na realizację zadań mających na celu upowszechnianie praw konsumentów oraz świadczenie pomocy prawnej⁴⁷. Do stałych projektów w tym zakresie należy bezpłatne ogólnopolskie poradnictwo: infolinia konsumencka i e-porady.

DOTACJE UDZIELONE ORGANIZACJOM KONSUMENCKIM W 2022 r.

projekt	organizacja	kwota dotacji	efekty
Poradnictwo konsumenckie	Fundacja ProPublika	1,4 mln zł	<ul style="list-style-type: none">• 89 350 porad telefonicznych• 27 054 porad e-mailowych• 11 webinarów o prawach konsumenta• opracowanie i wdrożenie systemu formularzowego udzielania porad
ABC małego konsumenta	Fundacja Rozwoju Edukacji Cyfrowej	blisko 75 tys. zł	<ul style="list-style-type: none">• 134 przedszkola• 4 222 dzieci• 186 przeszkolonych nauczycieli w ramach 9 szkoleń trenerskich
Młodzież z prawem na cz@sie	Fundacja LexCultura	125 tys. zł	<ul style="list-style-type: none">• 83 szkoły• 520 zajęć• 12 379 uczniów

⁴⁷ Udzielanie dotacji przez Prezesa UOKiK odbywa się zgodnie z przepisami ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327, z późn. zm.).

2.5 System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.6 Współpraca z rzecznikami konsumentów...

2.7 Europejskie Centrum Konsumentckie

UOKiK przeznaczył
1,6 mln zł
na zapewnienie pomocy prawnej konsumentom oraz edukację.

2.7 EUROPEJSKIE CENTRUM KONSUMENTCKIE

PORADNICTWO KONSUMENTCKIE w liczbach

ponad
116 000
porad

▶▶ **11** ● ●
webinarów

Przy UOKiK działa Europejskie Centrum Konsumentckie w Polsce (ECK Polska), które należy do sieci Europejskich Centrów Konsumentckich (ECC-Net)⁴⁸. ECK Polska udziela bezpłatnych porad konsumentom na temat ich praw na jednolitym rynku unijnym i pomaga w pozasądowym rozwiązywaniu indywidualnych problemów transgranicznych.

Ponadto Centrum prowadzi działania promujące europejskie prawa konsumentckie, wspierając przy tym działania informacyjne KE. Współpracuje z ECC-Net, instytucjami ochrony konsumentów oraz organizacjami przedsiębiorców i konsumentów. ECK przekazuje UOKiK informacje na temat potencjalnych naruszeń zbiorowych interesów konsumentów.

SKARGI do ECK w 2022 r.

6 854 ● ▲
rozpatrzone zgłoszenia

w tym:

- 4 240** skarg transgranicznych na firmy z innych krajów UE, w tym 1 692 przeprowadzone mediacje w imieniu polskich konsumentów
- 2 614** zapytań (sprawy krajowe, pytania od przedsiębiorców, skargi na przedsiębiorców spoza UE, Norwegii, Islandii i Wielkiej Brytanii)

48 Sieć ECC-Net jest współfinansowana ze środków Komisji Europejskiej. Obejmuje 30 centrów w państwach członkowskich UE oraz w Norwegii, Islandii i Wielkiej Brytanii.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów i nadzór
rynku

2.4
Laboratoria

NAJCZĘŚCIEJ ZGŁASZANE KATEGORIE SPRAW do ECK w 2022 r.

TRANSPORT LOTNICZY
opóźnione i odwołane loty

PLATFORMY SPRZEDAŻOWE
problemy z procesem
zakupowym

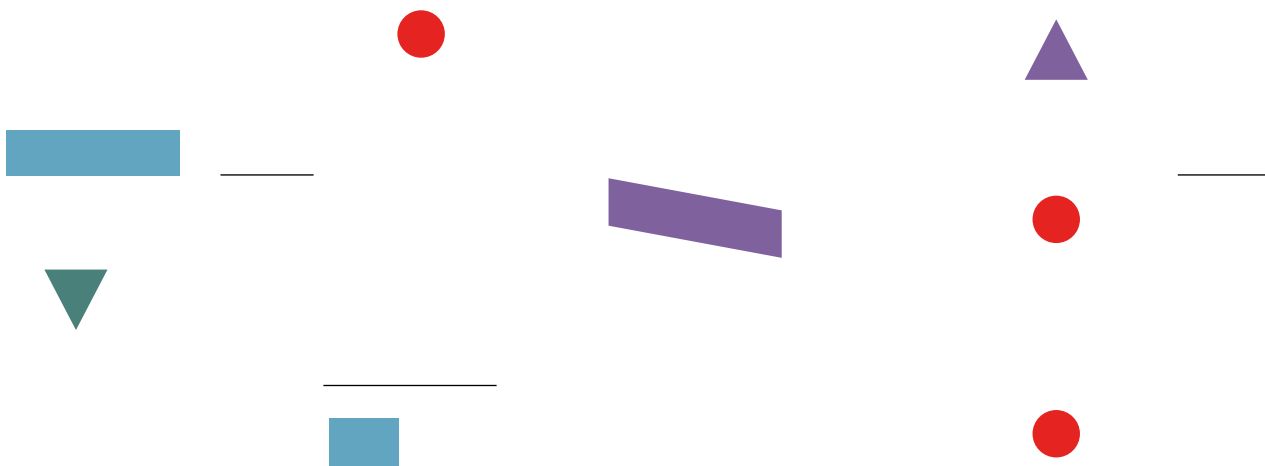
ZAKUP ODZIEŻY
odstąpienie od umowy,
wadliwy towar, brak
dostawy

ZAKWATEROWANIE
oferty wprowadzające
w błąd, problemy z rezer-
wacjami i płatnościami

SERWISY RANDKOWE
automatycznie
przedłużane umowy

PRZYKŁADY DZIAŁAŃ EDUKACYJNYCH ECK w 2022 r.

działanie	kampania online „Poczuj magię praw konsumenta”	akcja w mediach społecznościowych #WakacyjnaReklamacja	zajęcia edukacyjne w szkołach średnich	wsparcie ukraińskich konsumentów w Europie – przygotowanie mate- riałów informacyjnych w języku angielskim i ukraińskim⁴⁹
tematyka	bezpieczne zakupy w sieci	odwołane i opóźnione loty, problemy z hotelem, bagażem oraz wynajem- nym autem – porady wakacyjne	bezpieczne zakupy online, prawa konsumenta	podróże i zakupy w UE

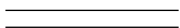

⁴⁹ Działanie realizowane we współpracy z innymi centrami w ramach ECC-net.

2.5
System pozasądowego
rozwiązywania sporów

2.6
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.7
**Europejskie Centrum
Konsumentkie**

3.1
Badania rynkowe

3.2
Tworzenie regulacji
prawnych

CZĘŚĆ
WSPÓLNA

3.3
Działalność
informacyjno-edukacyjna

3.4
Współpraca
międzynarodowa

3.1 BADANIA RYNKOWE

Prezes UOKiK prowadzi badania rynku, które mają na celu diagnozę ogólnej sytuacji rynkowej, wybranych sektorów lub też konkretnego problemu mającego wpływ na sytuację konsumentów lub warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Tego typu analizy przeprowadzane są w formie odrębnych postępowań administracyjnych⁵⁰, a ich wyniki mogą posłużyć do interwencji organu. Badanie rynku odbywa się m.in. poprzez zadawanie pytań przedsiębiorcom działającym w danej branży. Analizy dotyczą w szczególności rynków, na których, ze względu na istniejącą strukturę lub zachodzące w niej zmiany, istnieje większe ryzyko działań zagrażających rozwojowi konkurencji. Mogą mieć charakter ogólnopolski lub lokalny.

Ponadto Urząd zleca badania społeczne służące poznaniu opinii konsumentów i przedsiębiorców o wybranych zagadnieniach. Przeprowadzone w 2022 r. badanie dotyczyło reklamy internetowej.

BADANIA RYNKU w 2022 r.

badania	ogólnopolskie	lokalne
nowe postępowania	10	28 w tym: 23 postępowania dotyczące monitorowania przetargów publicznych związanych z wydatkowaniem środków z funduszy UE
zakończone postępowania	8	27

⁵⁰ Badania rynku prowadzone są w formie oddzielnych postępowań wyjaśniających, odrębnych od postępowań w sprawach koncentracji czy w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów. Część postępowań dotyczących rynków lokalnych jest powiązanych z ogólnopolskimi projektami badawczymi, koordynowanymi przez centralę UOKiK.

Przykładowe badania rynku w 2022 r.

► Badanie sieci handlowych

Zakończone postępowanie dotyczyło m.in. kwestii konkurencji pomiędzy sieciami wielkopowierzchniowymi (hipermarketami, supermarketami i dyskontami). Badanie objęło 35 podmiotów prowadzących 52 sieci handlowe. Wyniki pokazują, że w latach 2016-2020 liczba sklepów wielkoformatowych zwiększyła się o 22 proc. Wzrosła również sprzedaż marek własnych – w okresie badania o 1/3, natomiast spadła liczba dostawców marek własnych w sieciach dyskontowych. W analizowanym okresie nastąpiła ekspansja sieci dużego formatu (przede wszystkim supermarketów) w mniejszych gminach. Widocznym trendem jest również umacnianie się pozycji dyskontów, które w 2020 r. stanowiły ponad 50 proc. sklepów na rynku sieci wielkopowierzchniowych. Istotną część badania stanowiła analiza opłat pobieranych od dostawców produktów rolno-spożywczych przez sieci handlowe za świadczone przez nie usługi okołosprzedawcze. Część z tych opłat wzbudziła wątpliwości co do zasadności i uczciwości ich stosowania. Na podstawie zebranych informacji Prezes UOKiK wszczął postępowania mające na celu szczegółowe zbadanie praktyk prowadzonych przez sieci handlowe. Urząd opracował również raport dotyczący opłat okołosprzedawczych (więcej informacji: 1.4 Przewaga kontraktowa).

► Badanie rynku giełd transportowych

UOKiK otrzymywał skargi na działalność podmiotów prowadzących popularne giełdy transportowe. Są to platformy internetowe służące m.in. wymianie informacji pomiędzy przewoźnikami a spedytorami w zakresie wolnych ładunków i możliwości ich transportu. Przeprowadzone badanie miało na celu ustalenie rynku właściwego oraz jego struktury. W wyniku analizy, Urząd zdefiniował rynek właściwy

jako rynek giełd transportowych dostępnych dla polskich użytkowników, które gromadzą oferty o wolnych pojazdach i ładunkach do przewiezienia na trasach na terenie Polski. Badanie wykazało, że platforma Trans.eu miała największe udziały w rynku, istotnie przekraczające 40 proc. Dalsze w kolejności, jednak z dużo mniejszymi udziałami, były giełdy Transporeon oraz Teleroute.

► Badanie rynku sprzedaży i serwisu samochodów osobowych

Badanie zostało wszczęte w związku ze zgłaszanymi do UOKiK sygnałami, dotyczącymi rynku sprzedaży i serwisu samochodów osobowych. Celem zakończonego postępowania było m.in. określenie struktury rynku i stopnia jego koncentracji. Badaniem objęto 14 importerów, a także ponad 70 dealerów i autoryzowanych stacji obsługi (ASO), należących do sieci badanych importerów. UOKiK przeanalizował również, czy na rynku może dochodzić do zmów pomiędzy importerami i dealerami w zakresie sprzedaży nowych samochodów osobowych oraz części zamiennych, a także czy podmioty ubiegające się o prowadzenie ASO mają takie same warunki przystąpienia do autoryzowanej sieci serwisowej. Ponadto w ramach badania ustalono, że oferowane przez niektóre podmioty warunki gwarancji mogą budzić wątpliwości w zakresie ich zgodności z prawem konkurencji. Na podstawie zebranych informacji UOKiK wystosował wystąpienia miękkie do importerów samochodów (więcej informacji: 1.1 Praktyki ograniczające konkurencję).

► Badanie branży deweloperskiej

Prezes UOKiK rozpoczął badanie rynku branży deweloperskiej, które objęło blisko 90 przedsiębiorców. Postępowanie ma na celu sprawdzenie, czy deweloperzy stosują we wzorach umów z konsumentami tzw. klauzule waloryzacyjne. Takie postanowienia będą badane pod kątem abuzywności, w tym próby przerzucania na konsumentów kosztów negatywnych skutków złożonej sytuacji gospodarczej.

3.2 TWORZENIE REGULACJI PRAWNYCH

Prezes UOKiK angażuje się w tworzenie regulacji prawnych skutecznie chroniących interesy konsumentów i wspierających rozwój konkurencji. Przygotowuje rozwiązania prawne oraz analizuje projekty ustaw i rozporządzeń pod kątem potencjalnego wpływu na konkurencję oraz sytuację konsumentów. Uczestniczy również w tworzeniu międzynarodowych rozwiązań prawnych obowiązujących w UE.

Urząd regularnie monitoruje orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE. W szczególności analizuje postępowania prejudycjalne, w których TSUE, na wniosek sądu krajowego, dokonuje interpretacji przepisów prawa unijnego. UOKiK analizuje te postępowania pod kątem zasadności przystąpienia do nich w przypadku, gdyby dany wyrok mógł mieć wpływ na polskie orzecznictwo.

OPINIOWANIE PROJEKTÓW AKTÓW PRAWNYCH w 2022 r.

369

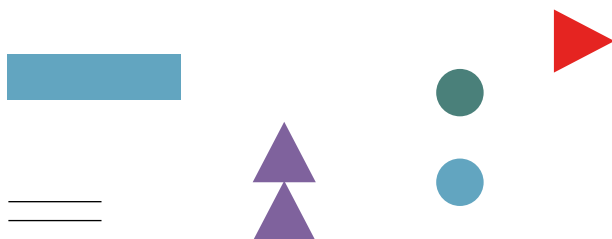
ustaw

595

rozporządzeń

1 229

innych dokumentów rządowych

ZAPYTANIA PREJUDYCJALNE w 2022 r.

58

nowych zapytań prejudycjalnych

Zmiany prawne – przykłady działań Prezesa UOKiK

► Zmiany w prawach konsumenta

UOKiK zakończył prace nad wdrożeniem unijnej dyrektywy 2019/2161 – tzw. dyrektywy Omnibus. Wprowadzone rozwiązania⁵¹ dotyczą przede wszystkim większej przejrzystości zakupów online, w tym weryfikacji opinii w internecie i jasnych zasad plasowania ofert. Przedsiębiorcy zostali zobowiązani m.in. do wyraźnego ujawnienia płatnej reklamy lub płatności dokonanej w celu uzyskania wyższego plasowania produktów w wynikach wyszukiwania. W przypadku promocji lub wyprzedaży wprowadzono obowiązek prezentacji najniższej ceny, która obowiązywała w okresie 30 dni przed zastosowaniem obniżki.

Ponadto przepisy doprecyzowują nieuczciwą praktykę rynkową w zakresie podwójnej jakości produktów oraz

przewidują 30 dni na odstąpienie od umowy zawartej podczas wycieczki lub nieumówionej wizyty w domu konsumenta. Oprócz zmian wynikających z implementacji dyrektywy, Urząd przygotował dodatkowe rozwiązania mające na celu wyeliminowanie nieuczciwych praktyk. Zakazano zawierania umów finansowych podczas pokazu lub wycieczki, a także przyjmowania płatności przed upływem terminu na odstąpienie od umowy. Zmiany weszły w życie 1 stycznia 2023 r.

UOKiK brał także udział w pracach legislacyjnych związanych z implementacją unijnych dyrektyw: 2019/771 (tzw. dyrektywy towarowej) i 2019/770 (tzw. dyrektywy cyfrowej). Przyjęte przepisy⁵² zmieniają zasady reklamacji, przy czym dotychczasowe pojęcie rękojmi zastąpiono odpowiedzialnością za niezgodność towaru z umową. Ponadto uregulowano kwestie reklamacji towarów z elementami cyfrowymi, treści i usługi cyfrowych. Przedsiębiorcy zostali zobowiązani do ich aktualizacji przez co najmniej 2 lata od sprzedaży. Dotyczy to również sytuacji, gdy konsumenci płacą za towar swoimi danymi osobowymi. Regulacje obowiązują od 1 stycznia 2023 r.

► Zmiany w dochodzeniu roszczeń

UOKiK opracował projekt ustawy⁵³, który ma na celu

51 Ustawa z dnia 1 grudnia 2022 r. o zmianie ustawy o prawach konsumenta oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2581).

52 Ustawa z dnia 4 listopada 2022 r. o zmianie ustawy o prawach konsumenta, ustawy – Kodeks cywilny oraz ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. 2022 r. poz. 2337).

53 Projekt ustawy o zmianie ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym oraz niektórych innych ustaw (nr z wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UC139).

LEGISLACJA UNIJNA – przykłady zaangażowania UOKiK

zmiana dyrektywy 2005/29/WE i 2011/83/UE w odniesieniu do wzmocnienia pozycji konsumentów w procesie transformacji ekologicznej

- umożliwienie konsumentom podejmowania świadomych decyzji o kupnie, służących zrównoważonej konsumpcji
- wyeliminowanie nieuczciwych praktyk handlowych, które wprowadzają konsumentów w błąd w kwestii zrównoważonych wyborów

opracowanie nowej dyrektywy w zakresie kredytów konsumenckich

- wzmocnienie ochrony konsumentów m.in. w związku z transformacją cyfrową oraz poprawa harmonizacji regulacji na poziomie europejskim

zmiana dyrektywy 2011/83/UE w zakresie umów o usługi finansowe zawieranych na odległość

- unowocześnienie dotychczasowych rozwiązań w zakresie sprzedaży usług finansowych na odległość

projekt rozporządzenia Komisji w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do pomocy *de minimis*

- dostosowanie pułapu pomocy *de minimis* do zmiany wartości pieniądza (inflacja) oraz zapewnienie przejrzystości tej pomocy poprzez obowiązek prowadzenia centralnego rejestru pomocy *de minimis*

wdrożenie unijnej dyrektywy 2020/1828 w sprawie powództw przedstawicielskich. Regulacja umożliwi upoważnionym organizacjom konsumenckim występowanie z powództwami w związku z praktykami naruszającymi interesy konsumentów. Zmiany zakładają nowe kompetencje Prezesa UOKiK – m.in. rozpatrywanie wniosków dotyczących wyznaczenia podmiotu uprawnionego w tym zakresie. Podmioty upoważnione będą mogły żądać zaprzestania stosowania praktyk naruszających interesy grupy konsumentów oraz środków naprawczych, np. odszkodowanie czy obniżenie ceny. W grudniu 2022 r. projekt został skierowany do konsultacji publicznych.

► Nowe narzędzia ochrony konsumentów

UOKiK kontynuował prace dotyczące transpozycji rozporządzenia nr 2017/2394 tzw. rozporządzenia CPC. Projektowana regulacja⁵⁴ ma na celu zwiększenie skuteczności Urzędu m.in. w eliminowaniu naruszeń interesów konsumentów w świecie cyfrowym. Przyjęte rozwiązania wprowadzają

możliwość interwencji Prezesa Urzędu wobec stron internetowych oraz aplikacji. Nowelizacja przewiduje także możliwość zakupu towaru lub usług w trakcie kontroli (w tym ukrycia tożsamości kupującego). W grudniu 2022 r. projekt przedłożono pod obrady Komitetu ds. Europejskich.

► Zmiana przepisów dotyczących zatorów płatniczych

Znowelizowane przepisy ustawy⁵⁵ doprecyzowują i upraszczają dotychczasowe regulacje w zakresie przeciwdziałania nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych. Pozwoli to na przyspieszenie prowadzonych przez UOKiK postępowań, a w konsekwencji na efektywniejsze i szybsze eliminowanie zatorów. Prezes Urzędu zyskał możliwość tzw. wystąpień miękkich do przedsiębiorców, bez konieczności wszczynania postępowania administracyjnego. W tej sytuacji przedsiębiorca będzie mógł udzielić wyjaśnień dotyczących zdiagnozowanego ryzyka zatorów płatniczych, a także zmienić praktyki płatnicze w stosunku do swoich kontrahentów. Nowelizacja wprowadziła bardziej elastyczne podejście do nakładania kar poprzez uwzględnianie

54 Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (nr z wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UC15).

55 Ustawa z dnia 4 listopada 2022 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych oraz ustawy o finansach publicznych (Dz. U. 2022 r. poz. 2414).

zarówno okoliczności łagodzących, jak i obciążających. Ponadto wyłączone badanie terminowości spłat transakcji handlowych realizowanych w ramach jednej grupy kapitałowej. Ustawa weszła w życie 8 grudnia 2022 r.

► Zmiany w systemie monitorowania i kontrolowania paliw (kontrole wodoru)

Przyjęta ustawa o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych⁵⁶ wprowadza zmiany dotyczące kontroli wodoru w ramach systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw wynikające z sytuacji na rynku wodoru stosowanego w transporcie. Producenci wodoru przeznaczanego do stosowania w pojazdach zostali objęci obowiązkiem wykonywania badań jego jakości. Kontrolę realizacji tego obowiązku będzie prowadziła Inspekcja Handlowa, która będzie sprawdzać, czy wodor spełnia wymagania jakościowe i czy badanie nastąpiło zgodnie z obowiązującymi wymaganiami. Przepisy ustawy obowiązują od 1 stycznia 2023 r.

► Gospodarowanie odpadami – nowe kompetencje Inspekcji Handlowej

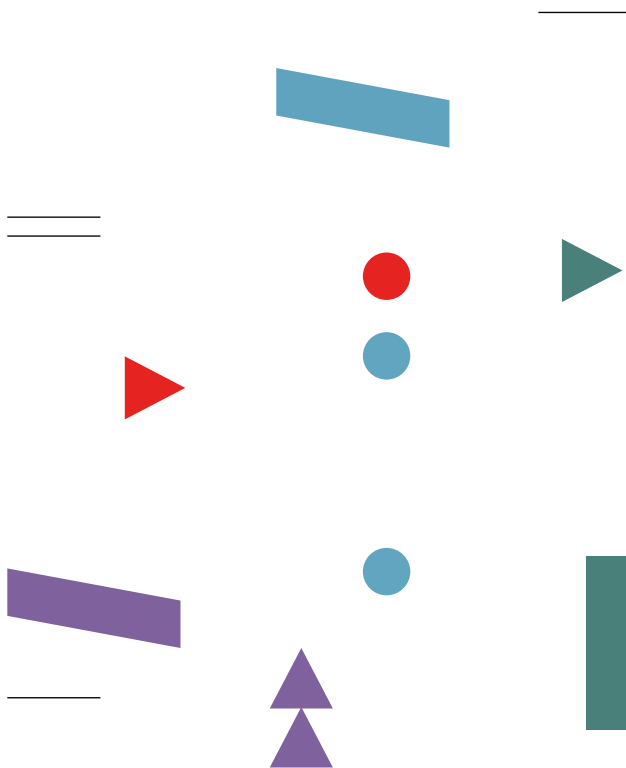
Projekt ustawy dotyczącej obowiązków przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami⁵⁷ dostosowuje polskie prawo do przepisów obowiązujących w UE w zakresie zmniejszenia ilości odpadów. Regulacja nakłada nowe kompetencje kontrolne na Inspekcję Handlową. Zakres działań został poszerzony o kwestie dotyczące obowiązków przedsiębiorców w związku ze stosowaniem i sprzedażą produktów jednorazowego użytku (w tym sprzedażą za pomocą urządzeń vendingowych). Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy w grudniu 2022 r.

⁵⁶ Ustawa z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu (Dz. U. z 2022 r. poz. 2687 z późn. zm.).

⁵⁷ Projekt ustawy o zmianie ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej oraz niektórych innych ustaw (nr z wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UC73).

► Zmiany w sprawozdaniach z udzielonej pomocy publicznej

UOKiK zakończył prace legislacyjne w sprawie rozporządzenia dotyczącego sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej⁵⁸. Zmiana związana jest z koniecznością zapewnienia prawidłowego monitorowania pomocy publicznej, w tym pomocy udzielanej w celu niwelowania negatywnych skutków ekonomicznych wywołanych przez COVID-19. Rozporządzenie dostosowuje przepisy do obowiązującego prawa krajowego i unijnego, a także do systemu przesyłania sprawozdań o pomocy publicznej. Aktualizacji podlegał wykaz ustaw stanowiących podstawę prawną udzielenia pomocy. Rozporządzenie weszło w życie 1 stycznia 2023 r.

⁵⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2864).

3.3

DZIAŁALNOŚĆ
INFORMACYJNO-EDUKACYJNA

UOKiK realizuje działania informacyjno-edukacyjne dla różnych grup odbiorców poprzez: współpracę z mediami i instytucjami, komunikację na stronie internetowej i w mediach społecznościowych, organizację webinarów i konkursów, prowadzenie tematycznych portali internetowych, działalność wydawniczą oraz finansowanie projektów edukacyjnych realizowanych przez organizacje konsumenckie.

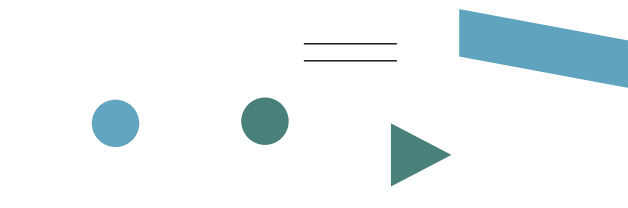
Finanse i cyberbezpieczeństwo

► Kampania „Stracisz dane, stracisz pieniądze!”

UOKiK realizował kampanię społeczną „Stracisz dane, stracisz pieniądze!”, w której ostrzegał konsumentów przed groźbą utraty danych i pieniędzy oraz apelował o wzmoczoną ostrożność. Spoty kampanii – poza publicznymi mediami

– można było obejrzeć lub usłyszeć w całym kraju: w telewizji, radiu, na portalach internetowych i w mediach społecznościowych, a także na nośnikach w przestrzeni publicznej. Dodatkowo odbyły się poradnicze webinaria, do których UOKiK zaprosił ekspertów Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości KGP oraz CERT Polska (NASK).

W kampanię UOKiK bezpłatnie włączyło się kilkuset partnerów.

211
partnerów w kampanii
w tym:

77

stacji radiowych
i telewizyjnych

62

instytucje (administracja
centralna i samorządowa,
rzecznicy konsumentów,
wojewódzkie inspektoraty
Inspekcji Handlowej)

48

serwisów internetowych

9

przedsiębiorstw
transportu publicznego

7

grup medialnych

6

tytułów prasy
drukowanej

2

grup
medyczne

► Kalkulator i portal o finansach

Przygotowany przez UOKiK kalkulator zmiany oprocentowania kredytu hipotecznego pozwala w prosty sposób sprawdzić, jak orientacyjnie będzie kształtować się rata kredytu, gdy zwiększy się jego oprocentowanie oraz czy w przypadku nadpłaty bardziej korzystne będzie zmniejszenie raty, czy skrócenie okresu kredytowania.

Kredytobiorcom, dla których spłata rat staje się coraz większym obciążeniem, ulgę może przynieść wsparcie gwarantowane przez polskie przepisy. UOKiK rozbudował kalkulator o formularz, umożliwiający wstępne sprawdzenie czy osoby znajdujące się w trudnej sytuacji finansowej mogą skorzystać z Funduszu Wsparcia Kredytobiorców.

Kalkulator dostępny jest na finanse.uokik.gov.pl – portalu z praktycznymi informacjami o inwestycjach alternatywnych, kredytach konsumenckich i hipotecznych. W 2022 r. UOKiK – we współpracy z Rzecznikiem Finansowym – rozwinął sekcję nieautoryzowanych transakcji o pytania i odpowiedzi dotyczące praw konsumentów oraz obowiązków dostawców usług płatniczych (np. banków).

KALKULATOR zmiany oprocentowania kredytu hipotecznego

Dostępny w serwisie:
finanse.uokik.gov.pl

Kalkulator liczy ponad
3 mln
odstón

► Krajowa Strategia Edukacji Finansowej

UOKiK brał aktywny udział w pracach nad Krajową Strategią Edukacji Finansowej (KSEF), powstającą we współpracy z 9 instytucjami, wchodzącymi w skład Rady Edukacji

Finansowej⁵⁹, oraz ekspertami OECD. Konieczność opracowania i wdrożenia KSEF jest odpowiedzią na potrzeby oraz oczekiwania w obszarze zwiększenia poziomu kompetencji finansowych polskiego społeczeństwa. Odpowiedni poziom wiedzy, postaw i zachowań jest niezbędny do budowania umiejętności radzenia sobie z kryzysami finansowymi, długoterminowego oszczędzania, unikania nadmiernego zadłużania się, a także cyberbezpieczeństwa.

Prawa konsumenta

► Światowy Dzień Konsumenta dla Ukraińców

15 marca 2022 r. UOKiK obchodził Światowy Dzień Konsumenta pod szczególnym hasłem „Wszyscy jesteśmy konsumentami”. W obliczu wojny w Ukrainie, kluczowe stało się przybliżenie uchodźcom ich najważniejszych praw. Urząd uruchomił portal uakonsument.uokik.gov.pl z przydatnymi informacjami oraz poradnikami w języku ukraińskim opracowanymi przez UOKiK oraz 6 innych instytucji⁶⁰. Materiały ułatwiają korzystanie z usług, podróżowanie i zakupy. Ponadto UOKiK uruchomił specjalną infolinię i e-porady.

► Portal o prawach konsumenta

Strona prawakonsumenta.uokik.gov.pl to praktyczny przewodnik po najważniejszych prawach konsumenta: do informacji, reklamacji czy odstąpienia od umowy zawartej na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa. Oprócz materiałów edukacyjnych, portal zawiera wzory pism, infografiki, odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania oraz

JAK ZŁOŻYĆ reklamację?
JAK SKORZYSTAĆ z pomocy konsumenckiej?

Więcej w serwisie:
prawakonsumenta.uokik.gov.pl

59 W skład Rady Edukacji Finansowej wchodzi przedstawiciele: Ministerstwa Finansów, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Rzecznika Finansowego, Narodowego Banku Polskiego, Komisji Nadzoru Finansowego, Ministerstwa Edukacji i Nauki, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A., Polskiego Funduszu Rozwoju S.A., Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie.

60 Europejskie Centrum Konsumenckie, Komisja Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy, Urząd Komunikacji Elektronicznej, Urząd Ochrony Danych Osobowych i Urząd Transportu Kolejowego.

3.3

Działalność informacyjno-edukacyjna

kontakty do instytucji udzielających bezpłatnych porad konsumenckich.

UOKiK przeprowadził badania użyteczności portalu, aby jeszcze lepiej dopasować go do potrzeb konsumentów. Urząd rozpoczął również prace nad zmianą szaty graficznej oraz aktualizacją treści w związku z nadchodzącą zmianą prawa konsumenckiego.

► #NaUrlopie i #CenyBezTajemnic

Razem z Europejskim Centrum Konsumenckim UOKiK realizował cykl akcji edukacyjnych #NaUrlopie i #CenyBezTajemnic. Zachęcały one do korzystania z podstawowych praw konsumenta i dokonywania świadomych wyborów zakupowych, zwłaszcza w sprawach dotyczących czasu wolnego i promocji: zakupów online, wyprzedaży (np. z okazji Black Friday), wydarzeń kulturalnych, podróży i wypoczynku. W ramach akcji odbyło się 5 webinarów.

JAK POLUBOWNIE rozwiązać spór konsumencki?

Więcej w serwisie:
polubowne.uokik.gov.pl

Bezpieczeństwo konsumentów

► Piątki z Inspekcją Handlową

Na stronie uokik.gov.pl w piątki publikowane były raporty z kontroli IH dotyczące bezpieczeństwa i jakości produktów różnych kategorii – m.in. zabawek, kosmetyków, urządzeń elektronicznych, elementów wyposażenia domowego. UOKiK wyjaśniał ile wełny jest w płaszczu, jak powinien być oznakowany kosmetyk i ujawniał kulisy pracy laboratoriów Urzędu. Materiały zawierają również porady dla

3.4

Współpraca międzynarodowa

konsumentów. W mediach społecznościowych UOKiK akcja była realizowana pod hasłem #Bezpieczeństwo.

► Portal o placach zabaw

UOKiK odświeżył i zaktualizował stronę plac zabaw.uokik.gov.pl z praktycznymi informacjami dla rodziców, opiekunów oraz właścicieli i osób zarządzających miejscami zabaw dla najmłodszych. W materiałach do pobrania są ulotki oraz poradnik „Bezpieczny plac zabaw”.

Influencer marketing

UOKiK wydał Rekomendacje dotyczące oznaczania treści reklamowych przez influencerów w mediach społecznościowych. Ich publikację poprzedziły konsultacje z konsumentami, branżą i środowiskiem akademickim⁶¹.

Rekomendacje mają pomagać twórcom internetowym w interpretacji już istniejącego prawa. Zawierają nie tylko ważne definicje czy regulacje prawne i konsekwencje, jakie można ponieść w związku z kryptoreklamą, ale także konkretne przykłady oznaczeń materiałów reklamowych w różnych mediach społecznościowych, takich jak Instagram, Facebook, TikTok, YouTube i inne, wraz z podaniem praktycznego schematu działań dla każdego z nich.

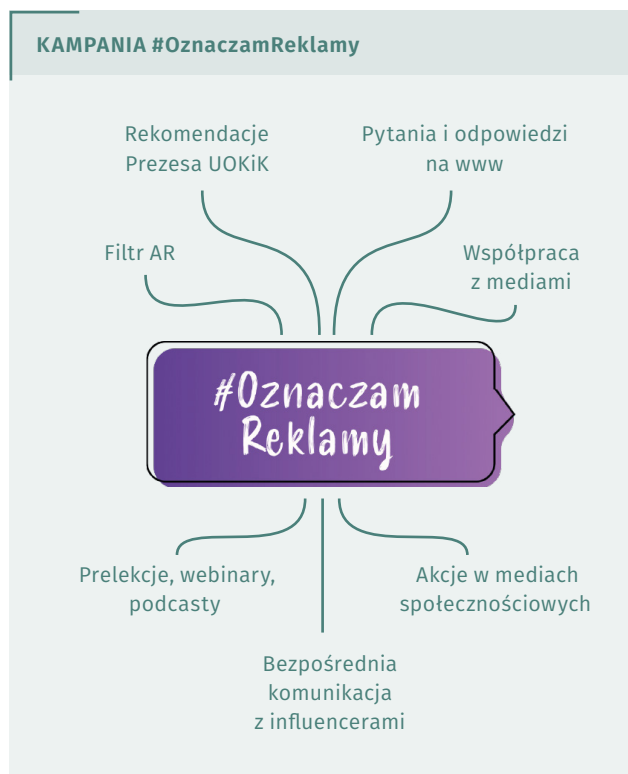

61 Związek Pracodawców Branży Internetowej IAB Polska, Stowarzyszenie Komunikacji Marketingowej SAR, Rada Reklamy, twórcy treści w mediach społecznościowych; Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii UW oraz Zakład Systemów Prasowych i Prawa Prasowego WNPiD UAM.

► Kampania #OznaczamReklamy

Kampania #OznaczamReklamy polegała na jak najszerszym upowszechnieniu rekomendacji, przede wszystkim w mediach społecznościowych. UOKiK opublikował **instaporady dla konsumentów** – praktyczne wskazówki jak nie wpadać w marketingowe pułapki i dokonywać świadomych wyborów zakupowych. Ponadto zorganizował **webinar**, w którym wzięło udział prawie 10 tys. odbiorców.

Urząd stworzył również **filtr rozszerzonej rzeczywistości** na Instagram i Facebook, który pomaga prawidłowo wyróżniać materiały reklamowe.

FILTR AR na Instagram i Facebook

NAGRODA DLA UOKiK

Kampania UOKiK
#OznaczamReklamy
wygrała w plebiscyie internautów
NOIZZ ZMIANY '22
w kategorii online.

3.3

Działalność informacyjno-edukacyjna

UOKiK w mediach społecznościowych

Prawie 2 mln razy – użytkownicy Twittera wyświetlili posty zamieszczone przez UOKiK. Był to rekordowy rok pod względem nowych obserwatorów konta. W ciągu 12 miesięcy Urząd zyskał ich prawie 4 tys.

PROFIL @UOKIKGOVPL na Instagramie

#UOKiK

#UrządOchronyKonkurencjiKonsumentów

#Edukacja

#ŚwiadomyKonsument

#Aktualności #WartoWiedzieć

#PrawaKonsumenta

#Bezpieczeństwo

#InfluencerMarketing

#OznaczamReklamy

#CzęstoPytacieNasO...

W 2022 r. UOKiK uruchomił kolejne narzędzie do komunikacji z konsumentami i przedsiębiorcami – profil @uokikgovpl na Instagramie. Urząd publikuje na nim treści edukacyjne dotyczące influencer marketingu, praw i bezpieczeństwa konsumentów, finansów oraz aktualnych działań. W pierwszym roku działalności kanału liczba obserwujących wyniosła ponad 20 tys.

UOKiK NA TWITTERZE

prawie 2 mln wyświetleń i postów

8,8 tys. polubień informacji

prawie 4 tys. nowych obserwatorów

3.4

Współpraca międzynarodowa

Edukacja dzieci i młodzieży

► ABC małego konsumenta

UOKiK przygotował ogólnopolski projekt edukacyjny „ABC małego konsumenta” dla przedszkolaków oraz ich nauczycieli, edukatorów i rodziców. W przyjazny, przystępny i nowoczesny sposób Urząd przybliży najmłodszym konsumentom podstawowe pojęcia oraz zasady dotyczące robienia rozważnych zakupów. Na interaktywnym portalu malykonsument.uokik.gov.pl można skorzystać z bezpłatnych materiałów edukacyjnych dla dzieci w wieku 4-5 lat: scenariuszy zajęć i gier online – „Sklepowe memo” i „Na zakupach”.

Ponadto UOKiK finansuje zajęcia w przedszkolach i szkolenia dla nauczycieli prowadzone przez Fundację Rozwoju Edukacji Cyfrowej do 2023 r.

ABC MAŁEGO KONSUMENTA

4 222

dzieci

186

przeszkolonych
nauczycieli

134

przedszkola

► Młodzież z prawem na cz@sie

UOKiK rozpoczął projekt edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych „Młodzież z prawem na cz@sie”. Potrwa do 2023 r., obejmując ponad 120 szkół w całej Polsce. Uczniowie zapoznają się z tematyką bezpiecznych zakupów i finansów w sieci z wykorzystaniem symulatora UOKiK konsument.edu.pl.

Wśród uczestników projektu w 2022 r. były osoby z niepełnosprawnościami, do których potrzeb dostosowano formę zajęć. Projekt jest finansowany przez UOKiK, a realizuje go Fundacja LexCultura.

MŁODZIEŻ Z PRAWEM NA CZ@SIE

12 379

uczniów

520

zajęć

83

szkoły

NAGRODA

Symulator
konsument.edu.pl
otrzymał
wyróżnienie
Rady Edukacji Finansowej
za wpływ na rozwój kompetencji finansowych
polskiego społeczeństwa.

Otrzymał także
nominaację do nagrody
ICPEN Consumer Education
Awards 2022
w obszarze edukacji konsumenckiej
w kategorii równość i integracja.

UOKiK dla seniorów

Jedną z grup docelowych kampanii UOKiK „Stracisz dane, stracisz pieniądze!” byli seniorzy. To oni często padają ofiarą oszustów podszywających się pod pracowników banków lub instytucji, czy też otrzymują fałszywe telefony bądź SMS-y o rzekomych zagrożeniach lub niedopłatach za prąd, gaz lub telewizję.

Planując emisje spotów, brano pod uwagę najpopularniejsze wśród osób starszych media i godziny oglądalności.

UOKiK zorganizował także webinar „Oszustwa na pokazach handlowych, czyli zakupy na pokazach handlowych poza siedzibą przedsiębiorstwa”. Ponadto włączył się – jak co roku – w obchody Dnia Seniora organizowane przez ZUS oraz Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów. W 2022 r. inicjatywa odbywała się pod hasłem „Bezpiecznie,

zdrowo, bezgotówkowo”. Osoby starsze mogły skorzystać z porad ekspertów UOKiK.

Konkurs na najlepsze prace magisterskie i doktorskie

Urząd zorganizował 13. edycję konkursu na najlepsze prace magisterskie w obszarze ochrony konkurencji i 11. edycję w obszarze ochrony konsumentów. Został również rozstrzygnięty – po raz trzeci – konkurs na najlepsze prace doktorskie, który odbywa się co 3 lata. Do konkursów wpłynęło 35 prac magisterskich i 14 rozpraw doktorskich. Kapituły nagrodziły 9 prac, a 3 wyróżniły. Najlepsze prace opublikowano w ramach serii wydawniczej „Biblioteka UOKiK”.

MEDIA O UOKiK

- 83 000** wzmianek o UOKiK m.in. na Twitterze, Facebooku
- 19 500** publikacji internetowych
- 10 000** materiałów radiowo-telewizyjnych
- 7 500** artykułów prasowych

UOKiK DLA MEDIÓW

- 190** wydanych komunikatów prasowych
- 1** konferencja prasowa (UOKiK był współorganizatorem)

3.4 WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Ważnym aspektem działań Prezesa UOKiK są inicjatywy podejmowane na forum międzynarodowym. Urząd współpracuje z organami ochrony konkurencji i konsumentów innych krajów oraz organizacjami międzynarodowymi,

w szczególności w ramach struktur UE. Przedstawiciele UOKiK angażują się w prace grup roboczych, a także tworzenie unijnych norm prawnych.

UDZIAŁ UOKIK W SIECIACH I ORGANIZACJACH MIĘDZYNARODOWYCH – przykłady

● **CPN**

Sieć Polityki Konsumentckiej
Consumer Policy Network

● **CPC**

Współpraca organów państw członkowskich w zakresie ochrony konsumentów
Consumer Protection Cooperation

● **ICPEN**

Międzynarodowa Sieć Ochrony Konsumentów
International Consumer Protection and Enforcement Network

● **UNCTAD**

Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju
United Nations Conference on Trade and Development

● **OECD**

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
Organization for Economic Co-operation and Development

● **ECN**

Europejska Sieć Konkurencji
European Competition Network

● **ICN**

Międzynarodowa Sieć Konkurencji
International Competition Network

● **CSN**

Międzynarodowa Sieć ds. Bezpieczeństwa Konsumentów
Consumer Safety Network

● **EUPCN**

Unijna Sieć ds. Zgodności Produktów
European Union Product Compliance Network

● **ADCO**

Sieć grup ds. współpracy administracyjnej
Administrative Cooperation Groups

● **SAM WG**

Grupa robocza ds. Modernizacji Pomocy Publicznej
State Aid Modernisation Working Group

konsument

konkurencja

bezpieczeństwo produktów

pomoc publiczna

Przykłady współpracy międzynarodowej

► Projekty twinningowe – Serbia i Maroko

Projekty twinningowe to narzędzie UE służące współpracy instytucjonalnej między administracją państw członkowskich a państwami beneficjentami lub krajami partnerskimi. W ramach współpracy bliźniaczej UOKiK realizował:

- projekt mający na celu wzmocnienie systemu ochrony konsumentów w Serbii, realizowany w ramach konsorcjum Słowacja-Niemcy-Polska. Służy przygotowaniu serbskiego Ministerstwa Handlu, Turystyki i Telekomunikacji do zmian prawnych i instytucjonalnych wynikających z przyszłego członkostwa Serbii w UE.
- projekt poświęcony wzmocnieniu potencjału instytucjonalnego Urzędu ds. Konkurencji w Maroku, realizowany we współpracy z Grecją i Włochami. Działania mają na celu wsparcie urzędu antymonopolowego, a także zwiększenie konkurencyjności gospodarczej i rozwoju sektora prywatnego. Istotnym aspektem działań jest promowanie zbliżenia prawodawstwa marokańskiego do regulacji UE i wdrażania najlepszych praktyk międzynarodowych.

► Polska pomoc – Armenia i Mołdawia

Polska pomoc to współpraca rozwojowa realizowana przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP. W ramach środków z tego programu UOKiK prowadził 2 projekty:

- współpraca z ormiańską Komisją Ochrony Konkurencji – projekt ma na celu wzmocnienie instytucjonalne w związku z nowym obszarem kompetencyjnym tej instytucji – ochroną konsumentów, realizowany był m.in. poprzez warsztaty i wizyty studyjne w Armenii i w Polsce,
- współpraca z mołdawskim Inspektorem Nadzoru nad Produktami Nieżywnościowymi i Ochrony Konsumentów – projekt składał się z 2 bloków tematycznych: system nadzoru rynku i kontroli jakości paliw w Polsce oraz najlepsze praktyki z obszaru ochrony konsumentów; ponadto mołdawscy eksperci brali udział w warsztatach z komunikacji społecznej.

► Eksperska pomoc UOKiK dla Ukrainy, Gruzji i Mołdawii

W 2022 r. UOKiK aktywnie angażował się w pomoc Ukrainie, m.in. oferując bezpośrednie wsparcie eksperckie. Zorganizował warsztaty online dotyczące pomocy publicznej, przeszukań i kontroli oraz przeciwdziałania przewadze kontraktowej. Dzięki przystąpieniu do inicjatywy Akademii Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego, Urząd

zorganizował w porozumieniu z MSZ i KSAP stacjonarne warsztaty dla ekspertów z Ukrainy, Gruzji i Mołdawii. Szkolenia poświęcone były zagadnieniom z zakresu ochrony konkurencji i kontroli koncentracji, a w poszczególnych sesjach wzięli udział eksperci z europejskich i światowych urzędów antymonopolowych, organizacji międzynarodowych (UNCTAD i OECD) oraz Komisji Europejskiej.

► Aktywny udział UOKiK w pracach sieci ICPEN

W 2022 r. UOKiK brał aktywny udział w projektach Międzynarodowej Sieci Ochrony Konsumentów (ICPEN) oraz został wybrany do sprawowania rocznej prezydencji od 1 lipca 2023 r. Ekspersi Urzędu są liderem projektu „Ochrona konsumentów w internecie – finanse przyszłości, usługi i scamy” wraz z Australijską Komisją ds. Konkurencji i Konsumentów (ACCC). Projekt przewidziany jest na 2 lata i obejmie 2 fazy – *screening* rynku pod kątem ryzyk i nieuczciwych praktyk finansowych na rynkach internetowych oraz egzekwowanie przepisów i wzmocnienie pozycji konsumentów: najlepsze praktyki w zakresie kampanii informacyjnych i edukacyjnych.

► Udział w spotkaniu Komitetu ds. Polityki Konsumentckiej (CCP) OECD

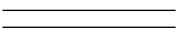
W listopadzie 2022 r. UOKiK wziął udział w spotkaniu CCP, na którym miał okazję do zaprezentowania kwestii wykorzystania sztucznej inteligencji przez organy ochrony konsumentów do wykrywania i powstrzymywania przestępstw w sieci oraz stworzonego przez Urząd narzędzia ARBUZ do wykrywania klauzul niedozwolonych we wzorcach umów. Ponadto UOKiK był zaangażowany w prace grupy doradczej ds. dark patterns OECD, w ramach której powstał raport zawierający m.in. roboczą definicję „ciemnego wzorca handlowego”.

WIZYTY BILATERALNE – w 2022 r. UOKiK odwiedzili

- czeski Urząd Ochrony Konkurencji (ÚOHS)
- hiszpańska Krajowa Komisja Rynku i Konkurencji (CNMC)
- Steffi Lemke, niemiecka Minister Środowiska, Ochrony Przyrody, Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Konsumentów (BMUV)
- francuski organ ds. ochrony konkurencji – Autorité de la concurrence

3.3
Information and educational
activities

3.4
International cooperation

Copyright 2023
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa
www.uokik.gov.pl

[@uokikgovpl](https://www.instagram.com/uokikgovpl)

